ĦOLQA BEJNIETNA

FITTIXTEK | SIBTEK | ĦABBEJTEK

RIVISTA INTERNA TAL-PROVINĊJA AGOSTINJANA TA' SAN MARK
LULJU - SETTEMBRU 2017 / 3

WERREJ

Editorjal 2
Aġenda Provinċjali 3
Il-kelma tal-Provinċjal 4
Riflessione del Priore Provinciale - Incontro della Provincia di Malta con il Priore Generale 6
Letter to the Province of Malta 12
Il-valuri Agostinjani Valuri mdawlin mill-Kelma ta' Alla u Santu Wistin 14
Mod ġdid fil-pastorali maż-żgħażagħ u l-vokazzjonijiet 16
The Equestrian Order of the Holy Sepulchre of Jerusalem 19
Pubblikazzjonijiet - Il-Ward ta' Santa Rita 21
26 sena Professur fl-Università ta' Malta 22
Rispett lejn il-wirt reliġjuż 24
Lejn il-Bi-Ċentinarju tal-Provinċja 26
Martinu Luteru - Tifkira tal-500 Sena mir-Riforma 38
Free will and grace in Luther's On the Bondage of the Will and in Augustine of Hippo 40
Reserchers in the field of Patristics 43
Nibnu l-Memorja Flimkien 50
L-Investiment Tagħna… Uliedna 56
Mill-kelma tal-Papa Franġisku 58
Ħidma pastorali maż-żgħażagħ u vokazzjonijiet 59
Mill-kitba ta' Santu Wistin 61
Missjoni erojka f'Ruma matul it-Tieni Gwerra Dinjija 64
Nieħdu ħsieb tagħna nfusna 70
Il-Venerabbli Tereża Spinelli 72
Segretarjat Missjonijiet Agostinjani 77
Kunċert ta' Mużika Sagra Agostinjana 78
L-Agostinjani Maltin fit-Tuniżija u Katanja 80
Istitut Agostinjan - Is-sena akkademika 2017-2018 81
Il-lajċi Agostinjani 82
Kulleġġ Santu Wistin 84
Kunvent Madonna tal-Parir it-Tajjeb Paceville 88
Mill-Kunvent San Mark - Rabat 89
Mill-Kunvent Santu Wistin - Valletta 92
Mill-Kunvent Santu Wistin - Victoria, Għawdex 93
Irtir fuq l-għolja ta' taż-Żebbuġ 94
Parroċċa Santu Wistin - Valletta 95
Mill-Kunvent ta' San Nikola – Ħal Tarxien 98
Mid-djarju tal-Provinċja 99

HOLQA BEJNIETNA

Editur: P. Raphael Abdilla OSA
E-mail: raphaelabdillaosa@gmail.com
Address: Segreterija Provinċjali, Kunvent San Mark, Triq Santu Wistin, Rabat RBT 1117, Malta
Korrezzjoni tal-Malti: Paul Ellul
Website: www.agostinjani.org
Facebook: Augustinians Malta
Issettjat u stampat: Best Print Co. LTD, Qrendi
Tel: 2168 0789

EDITORJAL

L-ANNIMALI WKOLL JIFIRĦU

Mhux l-ewwel darba smajt min jgħid: "aħjar tgħix ma' annimal milli tgħix ma' bniedem!" Daqsxejn iebsa din, hux veru! Naturalment, dawk il-persuni li jistqarru dan, għaliex ikunu għaddew jew jinsabu f'relazzjonijiet qarsin ma' persuni oħrajn, u forsi dawn ikunu minn ta' ġewwa: mill-familjari tagħhom stess. Naħseb li qabel ma naslu biex nitkażaw quddiem affirmazzjoni bħal din, tajjeb li naraw daqsxejn madwarna kif l-annimali għandhom din il-kapaċità li jifirħu.

Nibda biex insemmi sempliċiment għasfur, minkejja li jkun maqful fil-gaġġa, hekk kif tersaq lejh jibda jsaffar u tarah jifraħ x'ħin tibda tkellmu, anke jekk ma jkunx jafek. Biss xi ngħidu meta dan l-għasfur ikun jafek! Hekk kif jarak jinduna u tant jifraħ tarah idur fil-gaġġa minn hawn għal hemm u f'kemm ilni ngħidlek jibda jgħanni xi waħda wkoll. Naf persuna anzjana li għamlet żmien twil weħidha, hekk kif daħal f'darha kanarin, il-ferħ ta' dan il-kanarin li jaqsam magħha huwa tant kbir li din il-persuna għandha issa ma' min tgħid kelma: dak li ma jirnexxilhiex taqsam ma' tal-familja tagħha għaliex ftit li xejn iċemplulha biex ikellmuha, il-ferħ ta' dan iċ-ċkejken għasfur jgħin lil din il-persuna biex titkellem u titbissem miegħu.

Xi ngħidu għal dawk il-klieb li hekk kif jarawk jiġu jaqbżu fuqek biex jifirħu miegħek! Hawn min ma jħobbhomx. Hawn min kif jarahom jibda jibża' minnhom. Hawn min jitqażżiżhom. Ma naħsibx li hawn klieb li hekk kif jarawna jibżgħu minna, jagħmlu l-preferenzi ma' min minna ser jifirħu l-aktar u lanqas lil min minna ser jippreferu. Huwa minnu li s-sid ta' kelb għandu aktar kuntatt mal-annimal tiegħu. Biss, tiskanta, hekk kif tersaq lejn kelb mill-ewwel tarah jifraħ, ixejjer denbu u li jkun jonqsu jgħidlek: "kemm qed nieħu gost bik!" Ma jgħidlekx, ma jitkellimx, biss, jurik. U għaliex jurik, kemm hawn persuni li għalihom il-kelb huwa ta' wens, kumpann kbir fil-ħajja tagħhom. Il-kelb, kapaċi jifraħ meta inti tkun ferħan u jitnikket ukoll meta inti tkun imnikket. Kapaċi jersaq lejk f'kull ħin mhux għaliex għandu bżonn ta' xi ħaġa minnek imma pjuttost biex jurik li huwa ferħan bik.

Naħseb li hemm lista sħiħa bħal dawn l-annimali li l-bniedem iħossu seren u komdu kull darba li jersaq lejhom.

Xtaqt naqsam dan għaliex inħoss li fir-relazzjonijiet ta' bejnietna għad hemm ħafna xi jsir biex hekk kif niltaqgħu flimkien inħossu l-ferħ ta' xulxin u għal xulxin. Jiġrilna ħafna drabi, ngħaddu minn ħdejn xulxin u lanqas biss nindunaw bil-preżenza ta' xulxin; jew, jekk nindunaw, tħoss li qisu ma għadda ħadd... sirna wisq inviżibbli għal xulxin, anke jekk qegħdin ngħixu taħt l-istess saqaf. Nersqu lejn xulxin għaliex għandna bżonn ta' xulxin, għaliex neħtieġu xi ħaġa. Naslu biex nitkellmu fuq xulxin mhux għaliex hemm xi interess partikulari ħalli l-persuna mhux preżenti tkun imfaħħra, iżda, biex naraw kif ser "nigdmu" u min l-aktar jirnexxilu "jigdem" l-aktar biex mingħalih jaqta' l-ġuħ li għandu! Is-sabiħa hi li, aktar kemm "nigdmu" lil xulxin aktar "ġuħ" jaqbadna!. Nemmen li wara tant gdiedem li nġorru ma' wiċċna, wara tant silenzji li ningħalqu fihom, hemm qalb li hija mimlija b'tant qrusa għal ħaddieħor li bilfors allura ma tasal qatt biex meta tiltaqa' mal-persuna l-oħra tifraħ bħal dak l-għasfur jew dak il-kelb li ma jġorru xejn fuq qalbhom jekk mhux il-ferħ li jixtiequ jaqsmu ma' kulħadd. Il-ferħ fir-relazzjonijiet ta' bejnietna, żgur li jagħti togħma differenti fil-laqgħat tagħna ma' xulxin. Kull darba li niltaqgħu flimkien, wara ħinijiet twal ta' xogħol, ta' impenji li jġibu magħhom għeja fiżika u dik mentali, hekk kif tiltaqa' ma' min huwa ferħan għaliex mill-ġdid qed jarak, bilfors allura tħoss li t-toqol ta' dak kollu li tkun tinsab fih jeħfief għaliex hemm min qiegħed "jgħannilek", hemm min qiegħed "iferfer denbu" għaliex erġajt lura!

P. RAPHAEL ABDILLA
AGOSTINJAN

AĠENDA PROVINĊJALI

3 ta' Lulju:
P. Ġorġ Debono – RIP 2008;

5 ta' Lulju:
Għeluq snin P. Mark Cauchi;

7 ta' Lulju:
P. Joseph Zammit - 25 Sena Saċerdot – Tarxien

9 ta' Lulju:
P. Luċjan Borg – 50 Sena Saċerdot - Paceville

15 ta' Lulju:
Għeluq snin P. Leslie Gatt;

17 ta' Lulju:
Għeluq snin P. Terence Spiteri;
P. Patrizju Mallia – RIP 2013;

28 ta' Lulju:
Fra Pawl Spiteri – RIP 1989;

4 ta' Awwissu:
Għeluq snin P. Adeodato Schembri;

5 ta' Awwissu:
P. Dward Fenech – RIP 2006;

12 ta' Awwissu:
P. Piju Agius – RIP 1978;

19 ta' Awwissu:
P. Rogat Mifsud – RIP 1985;
P. Karm Cuschieri – RIP 1989;

20 ta' Awwissu:
Għeluq snin P. Joseph Farrugia;

28 ta' Awwissu:
Festa ta' Santu Wistin – Kunvent Għawdex;

1 ta' Settembru:
Għeluq snin P. Maciel Alves Bueno (Brasil);

5 ta' Settembru:
P. Martinjan Cutajar – RIP 1992;

7 ta' Settembru:
Fra Ġużepp Bonnici – RIP 2005;

8 ta' Settembru:
P. Konsilju Mallia – RIP 1995;

14 ta' Settembru:
Il-Bi-Ċentinarju mit-Twaqqif tal-Provinċja
Quddiesa Pontifikali fil-Kon-Katidral - Valletta;

15 ta' Settembru:
P. Nazzaren Callus – RIP 1987;

23 ta' Settembru:
P. Tumas Spiteri – RIP 1995.

IL-KELMA TAL-PROVINĊJAL

IL-WIĊĊ TA' ALLA F'ĦAJJITNA

Jien inħobb naħseb f'Alla b'mod naturali.. sempliċi..għax hekk inħossu iktar qribi. Veru li meta konna żgħar abbli għalmuna mod ieħor, apparti li hemm ukoll l-aspett tal-'misteru' fih nnifsu, imma jien nemmen li qalbna tħossu, tarah u tisimgħu. Bħalma qalbna tħoss meta tkun quddiem xenarju sabiħ, meta nagħmlu esperjenza tal-imħabba, f'mumenti ta' ferħ, meta l-affarijiet ikunu naturali...mhux *staged* jew plastik, f'mumenti ta' intimità, meta tisma' kunċert ta' għasafar kif ukoll fit-tjubija tal-ħajja.

Meta nkun ftit fil-kwiet u nkun qed inkellmu f'qalbi, tiġini faċli li naħseb f'Ġesù kif għex sempliċi, kemm kien dirett fi kliemu, kemm kellu libertà ta' spirtu, kemm kellu ġesti meħlusin minn kull skemi reliġjużi u morali. (Kemm ġieli ninsewhom dawn illum!) Hu għalhekk li l-aħjar mod kif aħna nersqu lejh, mhuwiex b'moħħna - li dara janalizza kollox - imma iktar b'qalbna – imma bl-istagħġib taż-żgħar, kważi b'mod mistiku u seren. Issa din taf tkun *eye opener* għalina llum doppjament: (a) kemm għax illum donnu tlifna ċertu sens ta' stagħġib fil-ħajja.. bħalma tlifna wkoll ċertu sens ta' adorazzjoni – eż ġenuflessjoni ...tlifnieha minn barra bir-riskju li tlifnieha minn ġewwa wkoll, u (b) illum mhux qed nindunaw li jew tlifna s-sens ta' Alla f'ħajjitna, jew indunajna li tlifna s-sens ta' Alla f'ħajjitna, u xorta mhux inkwetati! It-tnejn joħolqu ċertu tħassib!

Xi kultant jien noqgħod naħseb li l-affarijiet importanti f'ħajti tgħallimthom meta kont żgħir… (il-mod kif nitilgħu nħobbu lil Alla)… anke jekk imbagħad fil-mixja tal-ħajja tibda tiskopri iktar int (forsi anke bid-dubji u bid-domandi, inevitabbli tal-fidi)…sakemm tasal li tagħmel esperjenza tagħha int stess. Jien nemmen ukoll li m'għandux ikollna għaġla biex insibu r-risposti… id-domandi għandhom ċertu proċess tagħhom stess… jaħdmu fina u maż-żmien jipproduċu l-frott! Meta sirt saċerdot 27 sena ilu, qisu dan isir ix-'xogħol tiegħek' - aħna ngħidulha vokazzjoni - li ngħaddu lil Alla lil ħaddiehor, imma jien dejjem ħassejt fija li qed nagħmel dil-mixja/vjaġġ kuljum bħal ħaddiehor, u f'ċertu sens dil-mixja tibqa' mgeżwra f'misteru! Imma hu misteru ta' ħafna sliem.

Jane Tyson Clement - poetessa tajba ħafna - għandha poeżija jisimha 'Vigil' u fiha tikteb x'jgħaddi minn moħħha u qalbha… kieku Alla jmur fuqha Hu. Tgħid hekk:

- X'nagħmel Mulej kieku kellek tiġi lejja bil-mod minn ġol-bosk?
- Tgħid nagħraf il-passi tiegħek?
- Tgħid ninduna għax qalbi tibda tħabbat iktar mis-soltu?
- Tgħid ninduna minn għajnejk?
- Tgħid inħoss fuq spallejja l-piż li terfa' int?
- Tgħid inqum u nibqa' bilwieqfa sakemm tgħaddi?
- Tgħid ngħatti għajnejja bil-mistħija?
- Jew sempliċiment ninsa kollox… ħlief biss il-fatt li int ġejt ħdejja

Meta qrajtha dil-poezija, naħseb l-aħħar linja, hi l-iktar important minnhom kollha, għax tistqarr li Alla hu mħabba u hu biss meta nħallu dan it-tip ta' mħabba jidħol f'ħajjitna li nistgħu nsalvaw lilna nfusna mid-diżappunt, mill-mistħija u mid-dwejjaq/diqa perpetwa tagħna.

Qed nikteb din ir-riflessjoni b'xewqa waħda biss – li din forsi tgħinna lkoll nerġgħu niskopru lil dan Alla li jixtieq ikun sieħeb f'ħajjitna... mhux xi *big brother*... imma Missier, ħabib, kumpann tal-vjaġġ. Julian ta' Norwich - mistika li tant inħobb - għandha espressjoni (esperjenza) ta' Alla u tgħid li "tarah bilqiegħda fuq mejda, jitbissem, kompletament rilassat (completly relaxed) u wiċċu qisu sinfonija mill-aqwa (his face like a marvellous symphony)". Dan hu l-istess Alla li fil-bidu tal-ħolqien qal: Kollox hu tajjeb ħafna... u drabi oħra b'modi differenti: Int ibni/binti l-għażiż. Int imbierek. Jien kuntent bik. Id-dinja hi mbierka, Jien kuntent biha.

Hafna drabi nħoss li aħna għad fadlilna ħafna biex nemmnu tassew li Alla tagħna qed jitbissem, li hu rilassat u li jara lilna u lid-dinja bħala mbierka. Biżżejjed tarana u tismagħna kif nitkellmu dwar Alla! Allura bħala konsegwenza - kemm konxjament u inkonxjament - aħna nemmnu li hu meta jarana – lilna u lid-dinja – ħarstu hi iktar ta' disprezz milli ta' apprezament! Narawh dejjem iħares lejna b'ġudizzju, bi dwejjaq u b'diżappunt. Il-biċċa hi li donnu kollu hu projezzjoni ta' dak li hemm fina! Aħsbu ftit jekk dan hux dak li jiġri fina l-ewwel u qabel kollox: aħna qabel ma naraw it-tajjeb - naraw il-ħażin; qabel ma napprezzaw – niġġudikaw, qabel ma nkunu kuntenti – nkunu diżappuntati, qabel ma nbierku – nisħtu, u qabel ma jkun hemm ferħ fina – jkun hemm ir-rabja. Innutaw li minflok nkunu konxjament nies ta' apprezzament... hemm dejjem il-kritika qabel. Imma Alla tagħna mhux hekk.... hu magħna, jimxi quddiemna, magħna u ġieli warajna għal meta negħjew.... imma dejjem jitbissem, kompletament rilassat u wiċċu... sinfonija mill-aqwa. Hekk inħobbu u noħolmu lil Alla tiegħi jien! Lili wkoll qed jgħidli: Kollox hu tajjeb ħafna... int ibni l-għażiż li fih qalbi tistrieħ!

Għażilt li nikteb fuq din it-tema, hekk kif qed nersqu ftit ftit lejn il-qofol tal-Bi-Ċentinarju tal-Provinċja li bl-għajnuna ta' Alla se niċċelebraw flimkien fl-14 ta' Settembru li ġej fis-6.30pm fil-Konkattidral ta' San Ġwann ma' Mons Arċisqof. Sa mill-bidu, dan l-anniversarju xtaqtu jkun għalina lkoll, okkażjoni qawwija biex nerġgħu nfittxu l-wiċċ ta' Alla flimkien. Għal Santu Wistin kif nafu, dan biss kien l-essenzjal u kien dan li talab minna lkoll, li "infittxu flimkien lil Alla ruħ waħda u qalb waħda." Issa kif tafu, jgħidu li fil-ħajja hu importanti li tkun u tibqa' ffukat fuq l-essenzjal għax it-tendenza biex neħlu fuq dak li hu sekondarju jew li norqdu fit-triq hi kbira. Hafna hekk jiġrilhom u forsi għalhekk xi kultant nitgerfxu f'saqajna stess! Huma espressjonijiet qawwija tal-lingwa tagħna... li fihom verità kbira. Imma għalina lkoll, nixtieq li dan ma jseħħx... anzi bil-maqlub, nixtieq immensament li aħna lkoll inkunu nies mimlijin bih.... għax dan l-għajn ta' kull ferħ.

Jagħmlilna l-ġid jekk ta' spiss niftakru fi kliem Ġesù stess: "Infaħħrek Missier, Sid is-sema u l-art talli int dawn il-ħwejjeġ ħbejthom lil min jifhem u wrejthom liċ-ċkejknin." U veru! Niltaqgħu ma' Alla mhux bl-istudji, bit-teoriji u fir-riti. Lanqas biss bix-xogħol u bl-attività... għax dawk ukoll faċli jagħmluna sempliċi funzjonarji. Niltaqgħu miegħU jekk ikollna attitudni umli, waqt li mbagħad narawh u niltaqgħu miegħu daqskemm ninżlu għarkupptejna quddiemU. Din id-dispożizzjoni mistika u fl-istess sempliċi hi ċ-ċavetta biex biha nifthu l-bieb 'tal-velu tal-misteru' (San Pawl).

Dan hu Alla tiegħi li abbli f'din id-dinja mhux dejjem jirnexxili narah sew, nisimgħu sew... qisu dejjem jilgħab noli (kif konna nilagħbu meta konna żgħar)... imma naf li fl-aħħar se nasal ħdejh u l-bieb se jiftħu hu. Hemm fl-aħħar nistrieħu, nieqfu niġru, hemm ingawdu lilu li nkunu fittixnieh ħajjitna kollha. Dan Alla tiegħi jimla' lil qalbi bil-ferħ, b'ħafna tenerezza u b'ħeġġa kbira biex inħobbu u nibqa' ngħix għalih. Hu dan Alla r-raġuni tat-tama tagħna (1Pt 3:15).

P. RAYMOND FRANCALANZA
AGOSTINJAN

RIFLESSIONE DEL PRIORE PROVINCIALE:

PER UNA VITA PIÙ FECONDA

INCONTRO DELLA PROVINCIA DI MALTA CON IL PRIORE GENERALE PADRE ALEJANDRO MORAL OSA MARTEDI 23 DI MAGGIO - 2017

Desidero esprimere a Lei Padre Generale, sentimenti di gratitudine per la tua visita e per stasera – sono convinto che tutti noi in questi giorni, siamo stati positivamente segnati. Ringrazio pure il nostro Assistente Generale che è stato un fratello molto vicino in questi anni. In questa visita abbiamo sperimentiamo la sincera fraternità con Lei - vincolo di comunione del nostro Ordine - ma anche il calore dell'amicizia.

Linee orientative di quest'ultimo triennio: navigando in mare aperto, senza paure

Desidero sottolineare - *il più brevemente possibile l'ordine in cui si sono svolti* - alcuni aspetti concreti che erano e che fanno ancora parte del percorso fatto, della visione, della direzione ed energia che ho portato avanti e coordinato durante questo ultimo triennio. Li sto presentando perché, in essi, potremmo vedere non solo quello che abbiamo raggiunto e portato a termine tutti insieme, ma anche perché in essi avremo un quadro chiaro e ampio di quello che, come Provincia, siamo realmente oggi. Sono stati tre anni di intenso lavoro! Tre anni che a mio avviso, avevano dentro una spinta [profetica] fortissima. [Va ricordato che nessun cambiamento è possibile senza la rinuncia a schemi obsoleti affinchè possano aprirsi nuovi orrizonti e possibilità nel governo, nella vita comune, nella gestione dei beni e nella missione].

Ricordo bene che tre anni fa sentivo dentro di me in modo molto chiaro questo sentimento di una apertura e fioritura nuova, di sperimentare il futuro [idee, emozioni, sfide] invece del declino, e allora era nescessario [a] da evitare sempre di essere ingabbiati in una mentalità razionalistica del si può e non si può – io credo che il progetto che Dio ha su ciascuno di noi è come un *puzzle* che dobbiamo realizzare avendo la pazienza di mettere un tassello all volta; e [b] che in nessuno modo ci si può attardare in un attegiamento che sa piu di manutenzione che non di autentica riqualificazione di stile e di atteggiamenti]. Ripercorrendo questi tre anni, il lavoro compiuto e le decisione presi, possono essere numerate così:

- ➔ Le decisione nel settore dell'educazione [l'edificio scolastico a Marsa e la scelta di un Preside Laico].
- ➔ La nuova presenza agostinina in Bahrija.
- ➔ Le decisione nel settore della pastorale coi giovani [nelle scuole superiori, il nuovo gruppo, modelli formativi, il gruppo vocazionale].
- ➔ La decisione di essere più presente nella nostra società attraverso *Media*, *Facebook*, una nuova *website*. [non desideravo fanatismo o propaganda ma una visuale che distingue l'essenziale dall'accessorio]
- ➔ La decisione di celebrare il Bi-Centinario della Provincia [1817 – 14 Settembre – 2017].
- ➔ La decisione di dar inizio al cammino di santità del nostro confratello Grazia Cauci.
- ➔ Le decisione riguardo alla situazione delle nostre biblioteche e degli archivi.

- La decisione di iniziare un progetto di restauro del nostro patrimonio culturale e per la conservazione e gestione dei beni della Provincia.

- La decisione nel settore della economia, finanze e procura.

- La decisione di dar inizio al Progetto *Dialogi Agostiniani nella vita quotidiana*. [Cultura e Fede].

- La decisione di dare un nuovo orientamento alla comunita nostra a Gozo. [ministero di accompagnamento].

- La decisione di provvedere alloggi per una familgia di rifugiati.

- La decisione - approvata con una grande maggioranza il 31 di Marzo scorso – del progetto nuovo davanti il convento di Santa Rita.

Quesi tredici scelte - di tenuta sia *ad intra* sia *ad extra* così concorrono a delle realtà diverse - erano primariamente delle priorita' di una direzione chiara, di una grandissima attività e di una generosa energia, che, con l'aiuto da tutti erano e lo sono ancore, i polmoni attraverso le quali la Provincia respira. Nell'adempimento di questo lavoro ho scelto [e incoraggiando i miei fratelli] di non lasciarsi frenare dalla paura e dal calcolo, dalla tentazione dello scoraggiamento e per non abituarsi a camminare entro i confini sicuri. Alcune volte questo comporta camminare anche su strade inesplorate o scomode, ma guardando indietro, credo che eravamo coraggiosi e creativi.

Con questi punti chiavi studiati e portati davanti *dal centro* ci sono altri di natura più generale:

- Parlo della creatività, la passione, la dedicazione e lo slancio che investiamo nei vari ambienti in cui operiamo, nella liturgia, e in tutte le attività che produciamo. Tutto questo vale per tutti le realtà in cui operiamo, a Malta ed a Gozo, e, naturalmente, anche nei caso dei nostri Confratelli che operano all'estero (*in Cuba, in Brasile, ed in Italia*).

- Ci sono le diverse rami di attività nella Provincia che vanno avanti con tanto slancio: il Collegio, oggi in due campus, la Parrocchia, il *Millennium Chapel,* l'*Istituto Agostiniano*, il segretariato delle Missioni, la Commissione per i Laici Agostiniani. Con questi bisogna *oggi* aggiungere (a) la nostra nuova presenza a Bahrija (b) il nuovo gruppo dei giovani della Provincia; (c) la nuova iniziativa socio-educativa a Tarxien e (d) il modo in cui il convento di Rabat oggi è diventato un centro vivo per esperienze di discernimento, incontro per i giovani, artisti, e diverse altre attività culturali.

- Aggiungo il programma di formazione permanente che abbiamo portato avanti mese dopo mese, insieme a dei momenti spirituale (i ritiri) e altri momenti di svago insieme.

- Le pubblicazioni venuti alla luce durante questi ultimi tre anni: (a) quella per la celebrazione del bi-centenario della fondazione della Provincia (b) quella su Fra Grazia Gauci OSA; (c) i due libri per i piccoli uno su s. Agostino e l'altro su s. Rita; (d) un' altra sulle preghiere per gli atti comuni; (e) due pubblicazioni su s. Agostino (P. Salvino Caruana); (f) due di natura storica (P. Marco Cauchi e P. Peter Paul Cachia); (g) uno di spiritualità (P. Costantino Borg). Ci sono pure la rivista *Santa Rita*; l'*Amigos*; l'annuale del Collegio e quello dell'*Istituto Agostiniano,* le pubblicazione delle celebrazioni liturgiche delle nostre feste e in fine la pubblicazione *Vetustior Glorior* sul convento di Rabat.

- Da non tralasciare neanche c'è lo sforzo fatto per tenere informata tutti i membri della Provincia, i loro congiunti ed altri vicino alla

nostra vita agostinana, attraverso la Holqa Bejnietna che è stata data in quest'anni una veste tutta moderna. [formattiva e informattiva].

- Bisogna pure menzionare il nostro *Facebook* e la *website* nuova che e' stata lanciata lo scorso mese [Maltese e Inglese]

- Ci sono i membri delle Fondazione del *Millennium Chaptel* - Paceville, della Fondazione *Soċjo-Kulturali Augustina* – Valletta, e della Fondazione *The Augustinian Cloister* – Rabat (Malta) che ci stanno dando una mano forte nella visione di queste realtà e nel gestire i progetti, i lavori e i beni di queste strutture.

- È giusto che faccio referimento anche a tutti (a) quei nostri Confratelli che in tutto silenzio si danno da fare per non trascurare i nostri Confratelli anziani e quelli ricoverati nella *Casa del Clero* a Birkirkara; (b) quei Confratelli che si impegnano fisicamente nel lavoro quotidiano nei nostri Conventi così risparmiando molti soldi per manutenzione; (c) quelli che insegnano all'Università statale di Malta, (d) quelli dedicati per il *counselling*, nella direzione spirituale nelle scuole pubbliche; che danno ritiri, *seminars*, e quelli (e) che svolgono diverse attività in gruppi ristretti attraverso *live-ins* e tante altre iniziative.

- Infine credo che è stato pure d'aiuto - *perlomeno credo* - il mio ministero della parola, lettere provinciali, altre lettere e comunicazione (*troppe forse*?) attraverso il quale ho cercato sempre di tenere la nostra comunità Provinciale compatta, unita, aggornata, organizzata, mettendo l'occhio sull'essenza, ma più di tutto aiutando tutti noi ad una testimonianza autentica e credibile, a entrare maggioramente nel mistero della chiamata, a cogliere meglio la grazia della nostra vocazione e a scoprire sempre di più la profondità e la grandezza del dono che abbiamo ricevuto. Ho sempre creduto che senza questa unita' le nostre esperienze, il carisma stessa possono degredarsi e svanire, perdere di vista la loro origine e il loro fine. Ecco perché ho sempre considerato questo ministero della parola (scritta) come un altro modo di dare servizio a tutti noi.

Le priorità da affrontare [credo che sia possibile tracciarne quattro aspetti]

1. La vita stessa di Agostino - come la parola del Signore Gesù dopo tutto - **ci aiuta a cogliere la sfida di una novità che esige non solo accoglienza ma anche discernimento**. Sappiamo che la nostra carisma, la stessa vita consacrata deve rimanere sempre in corsa, un protendersi in avanti, verso il futuro con freschezza e originalità. [Dico questo perché sappiamo tutti che c'è sempre la tentazione di aggiustarsi tatticamente per evitare le sfide continue della conversione del cuore]. Ci aiuta l'immagine del vestito e del rattoppo [Lc 5, 36-39]: non si può strappare un pezzo di stoffa da un vestito nuovo per rattoppare un vestito già logoro. Così facendo si crea una tensione che sfilaccia il vecchio cosicchè il nuovo ratroppo, in realtà, non serve a niente.

2. In questi ultimi tre anni ho parlato e scritto tante volte che è necesario mantenere **un orientamento spirituale e una visone che rimane sempre nuovo**. In tutto il percorso che abbiamo vissuto insieme ho sempre cercato di trasmettere una apertura mentale ad immaginare modalità di sequela, profetica e carismatica, vissuta in schemi adeguati e, forse, inediti. E' un rinnovamento che deve toccare e cambiare tutti aspetti della nostra vita, le strutture oltre che al cuore, se no, non porta ad un cambiamento reale e duraturo. Bisogna sempre tenere presente che una semplice forzatura, per quanto generosa, può portare al rigetto. Il rigetto comporta la perdita di quell'effervescenza di irrinunciabile novità che chiede di essere non solo riconosciuta, ma vissuta fino in fondo e non certo semplicemente sopportata o subita.

3. La contemporanea evoluzione della società e delle culture – anche quella

locale qui a Malta - entrate in fase di rapidi ed estesi cambiamenti impevisti e caotici, ha esposto anche la vita consacrata a continue sfide di aggiustamenti. Questo comporta e richiede continuamente nuove risposte e si affianca a crisi di progettualità storica e di profilo carismatico. Il segno di questa crisi è una evidente fatica. Bisogna riconoscere che in alcuni casi si tratta propriamente di incapacità a passare da una amministrazione ordinaria (*management*) ad una guida che sia all'altezza della nuova realtà in cui bisogna giocarsi saggiamente. Non è un compito facile fare il salto da un semplice amministrare realtà ben conosciute a guidare verso mete ed ideali con una convinzione che generi vera fiducia. **Questo comporta non accontentarsi di mettere a punto strategie di mera sopravvivenza, ma esige la liberta' necesaria a lanciare 'processi' / 'percorsi'** come continua a ricordare Papa Francesco. [Questo - spero tanto - è quello che ho cercato di fare ogni giorno in questi ultimi anni ed in ogni aspetto – rendere un ministero di guida per sollecitare sempre in più un reale percorso vissuto insieme alimenetanto un dinamismo di sinergia]. Solo in questa comunione di intenti sarà possibile gestire la transizione (*anche quella interna della nostra vita, perche, nonostante tutta una serie di cambiamenti, il vecchio schema istituzionale fa fatica a cedere il passo a modelli nuovi in modo deciso*) con pazienza, saggezza e lungimiranza. Dico anche questo perchè la situazione di cambiamento accelerato rischia di aggrovigliare la nostra vita, costringendola a vivere di emergenze e non di orizzonti.

4. E' salutare - che in questo anno in cui stiamo celebrando il bi-centario della nostra Provincia (ma molto più antica come presenza XIV secolo) – e anche **necesario fermarsi per discernere la qualità, il grado di maturazione e la fecondità della nostra vita.** Alcune domande si pongono. La prima riguarda l'armonia e la coerenza fra le strutture, gli organismi, i ruoli, gli stili estistenti da tempo e quelli introdotti in questi anni per rispondere al presente. La seconda spinge a valutare se gli elementi di mediazione che sono oggi in eserczio nella vita conscrata, sono adeguati ad accogliere le novita più evidento e a sostenere – nella metafora del *vino nuovo* [Mc 2,22] che fermenta e ribolle – la sua necessaria transizione verso la piena stabilità. Infine possiamo chiederci se quello che gustiamo e offriamo da bere è veramente *vino nuovo*, corposo e sano? O si tratta, nonostante tutte le buono intenzione e i lodevoli sforzi, di una vino annacquato per sopperire alle acide conseguenze di una vendemmia malfatta e di viti mal potate? [*Ci farà bene, oggi, prendere cinque minuti e domandarci: Ma come via il mio cuore? E' freddo? E' tiepido? E' capace anocra di ricevere il fuoco dello Spirito?*]

Conclusione

In questi ultimi tre anni, molte volte ho sentito dentro di me, che a volte sembra che la nostra vita sia quasi completamente ripiegata sulla gestione del quotidiano o su un esercizio di semplice sopravvivenza. Ero sempre vigilante che questo simile modo di affrontare la realtà va a scapito di una vita piena di senso e capace di testimonianza profetica. È vero che la continua gestione delle emergenza sempre più constringenti consuma energie più di quanto si pensi. Infatti ero molto attento a non essere completamente assorbito dall'arginare i problemi piuttosto che immaginare dei percorsi. Un bilancio che non è sempre facile!

Ho vissuto questi tre anni come Provinciale dando tutto il mio meglio ogni giorno, tutta la mia passione e la mia energia. Altri hanno fatto così. Ogni giorno ho chiesto al Signore che il mio servizio sia sempre benedetto **dalla pazienza dell'ascolto e l'accoglienza**

della comprensione. Sono sereno che con i miei fratelli ho vissuto una serena dinamica della fraternità ed erano tanti i valori vissuti e condivisi nella nostra comunità Provinciale. Per questo ringrazio davvero tutti.

In questi anni ho sentito il Signore sempre con me. Ho sentito che Lui era per me guida quotidiana per i momenti bui, e dono di gioia per gli attimi più lieti. *Non abbiate paura*! - È la risposta per non lasciarsi paralizzare dalla paura. Una delle immagini evangeliche a me più care è quella del pastore buono: la sento molto vicina all mia fragilità. E' il pastore che rallenta il passo misurandolo sulla pecora gravida, ferita, stanca. Io sono oggi questa pecora un *pò* fragile, alcune volte mi sono sentito un *pò* stanco. [*Da molti anni non ho fatto un pò di vacanza, anche se per riposarmi non ho mai avuto bisogno di cambiare aria o di cambiare ambiente*]. Ma sono rimasto sempre pieno di gioia e di sogni. Mi sono innamorato, per sempre, di questo Dio della giovinezza, della bellezza, del cammino e della ricerca. E' da Lui che sono sentito sempre incoraggiato, guidato, illuminato, tranquillo, sospinto in avanti.

*Infine - **alcune esortazione** rivolti a ciascuno di noi – con il cuore puntando ai contenuti, alla bellezza e alla qualità:*

- Il nostro compito non è (*soltanto*) attrarre la gente nelle nostre comunità, come in un porto riparato dai venti del mondo, ma stare dove le persone vivono, attenti prima di tutto ad ascolatre, a scoprire come lo Spirito ci ha già preceduti, a condividere le domande, cercando di lasciarsi illuminare insieme dal Vangelo.

- La solidità del nostro vivere non sta nelle nostre costruzioni/progetti/attività, ma nel tenere vivo l'esserci l'uno per l'altro, con il cuore e non per abitudne, ovunque ci tocchi andare. [La vita è un viaggio lungo, mai da fare in solitaria - questo è l'antitesi della nostra carisma - perché nelle nostre relazioni abita la tenda del *Dio con noi*. Come disse Rut a Noemi *(Rut 1,16-17*), così dice Dio a ciascuno di noi: "Dove tu andrai, anch'io verrò Dove tu andrai, anche io staro'"].

- La nostra Provincia - come l'Ordine - continuerà a vivere non perchè siamo diligenti funzionari o lavoratori, ma in quanto tutti noi teniamo lo sguardo dritto verso Dio imparando da lui la vera umanità. Non ho formule da suggerire. Nella nostra società, dove tutto è mercato e devo si sopprimono gli spazi del gratuito, la nostra vita religiosa deve rappresentare la rivoltà del gratuito. La testimonianza che può attirare veramente è quella legata ad atteggiamenti che non sono gli abituali: la generosità, il distacco, il sacrificio, il dimenticarsi di se per occuparsi degli altri. [Dopo tutto il carisma è l'utopia di una visone, condivisa in modo personale e comunitario]. Questa è la rivolta dello spirito.

- Con tutta umiltà penso che dobbiamo ridiventare capaci di sentire ancora in noi cio' che vi di *eroico* in Gesù [la sua vita passata in semplicità, il suo stile semplice e diretto, improntato a indipendenza e libertà di spirito, franchezza di parola e imprevedibilità di gesti, la novità del suo insegnamento religioso e morale, fondato su alcuni grandi principi guida da interiorizzare, piuttosto che su rigide prescrizioni rituali da esibire] perche è da Lui che possiamo esperimentare davvero un cuore giooso e in un cuore rinnovato. Anche reale novità che viene dando spazio alla legge delle beatitudini e alla libertà che la novità del Vangelo ci porta. Questo e per me la fede umile di chi vive dentro di sè quello che annuncia. E' con questo fuoco dello Spirito - fra pochi giorni celebriamo la Pentecoste - che siamo chiamati a diventare sempre più comunità di persone guidate e trasformate, piene di comprensione, persone dal cuore dilatato e dal volto gioioso.

Come vedo la nostra Provincia in futuro? A mio avviso la nostra Provincia ha un bellissimo

sentiero pieno di speranza. Dico questo perchè prima di tutto, ho una grande fede nel Signore – *Il Signore ci e sempre fedele*. Lui che chiamo quelli che Egli volle è sempre con noi. Secondo: vedo con ammirazione tutti noi - tutti miei fratelli. C'è tanto amore e fedeltà. C'è tanta audacia e fervore. C'è tanta esemplare testimonianza. Ci sono tanti 'missionari' appossionati. Molti sono le opere di carità compiute. Molti sono l'esperienze vivaci di rinnovamento.

Naturalmente c'è da dire anche che i temi della [a] formazione continua, [b] l'approfondimento teologico, [c] una contemplazione matura, [d] il non tralasciare aspetti fondamentali della vita comunitaria a causa di una intensificata clericalizzazione - *religiosi/preti manager* - della nostra vita consacrata, e in modo speciale [e] aspetti di *wellbeing* [per me sono dei punti focali su cui convergono altri elementi di qualità della nostra vita] sono urgenti e indespensibili in questa dinamica di vita feconda, e se non vengano osservati, c'è anche il rischio che soffocano la sostanza della nostra vita stessa. Sottolineo anche il fatto che questi temi, non sono semplici aggiustamenti di superficie e allora non si possono saltare, evitare. Si rischia altrimenti di dedicarsi a un'evangelizzazione senza aver concretamente approfondito la propria conversione; di dedicarsi a una responsabilità di Chiesa, senza aver mai vissuto la vita della Chiesa, scavalcando e travolgendo i tempi.

In fine, desidero oggi davanti a Lei Padre Generale, ringraziare tutti i miei fratelli per la fiducia che hanno posto in me in questi anni – ho trovato in tutti sempre un consolante coraggio – infatti il percorso che abbiamo camminato insieme - è merito di tutti noi. Pochi erano le delusioni e le amarezze, grande è stata la bonta che ho vissuto. Dentro il mio cuore ho vissuto uno straordinario viaggio. Poi' io ho sempre creduto che uno deve essere realistico ma nello stesso tempo posittivo. In quest anni ho imparato che non basta che uno si ferma alla descrizione delle situazioni, delle problematiche ma che è importante vedere dietro ogni volto, ogni storia, ogni situazione un opportunita, una possiblità. [Uno e sempre un servo inutile, si fa quel tanto che sente dentro di se o che gli è indicato ma poi, per il resto, ha bisogno dell'aiuto di tutti, della solidericta e del conforto degli altri. Io questo lo trovato in tutti]. *Nel mio cuore io vedo il futuro così*: Questa nostra amata Provincia di Malta ricca di storia e grande di cuore invece di essere in declino o stanca per i troppi anni di vita, è al contrario piena di vita, fantasia, feconda e dinamica. *Ecco il mio grande sogno per il nostro domani*: **si nasce, si cresce, e si rinasce**.

Padre Generale, nel rinnovarLe di nuovo, i più vivi ringraziamenti per la tua visita nela nostra Provincia, anche a nome di quanti hanno beneficiato della sua persona, Le chiedo di perseverare nella preghiera tutti noi. E ringrazio di cuore tutti i miei fratelli.

PADRE RAYMOND FRANCALANZA OSA
PRIORE PROVINCIALE

LETTER TO THE PROVINCE OF MALTA

Dear P. Prior Provincial, Provincial Council and all the confreres:

Fr. Luis Marin and I, we want to thank you for your fraternal welcome. We always felt honoured and at home with you.

In a special way, we would like to thank the Prior Provincial and the Provincial Secretary who always accompanied us and brought us to the homes of the communities to visit, as well as having organizes our visit.

This year you celebrated 200 years of the Province. I also want to thank the service that the Province has done over these 200 years to the Order and through the Order to the Church. 200 years full of life, but also of sacrifices, of joy and of pain, but always ready to serve and to share, because if there is a value which you know how to show it is the example of fraternity, closeness and communion.

Celebrating the 200th anniversary should also be an opportunity for new challenges. I know this is not easy because, as the Prior Provincial said, and as he wrote: "It is not an easy task to jump from mere administration of well-known realities to drive towards goals and ideals with a belief that generates true trust and the opening of the streets for our lives to be significant within the Church and today's society."

Among these ancient but always new challenges, there is the missionary spirit of the Province, which has always been very strong and can be found in the Order's history books. Numerous Maltese Augustinian brothers have given their lives serving the church everywhere. I want to remember in a special way North of Africa in the land of Saint Augustine, in Hippo (Algeria). Even in Brazil, where for three years the members of the Province have joined the other two Vicariates to create the new Province. Fr. Paul Formosa is still in Brazil. Even today, Fr. Luciano Borg serves generously in Cuba, where he has been ministering for a few years as a professor and priest in the parish. In Rome, we have Fr. Martin Micallef, who has been serving as the treasurer for years, first in Santa Monica, later in the Curia and again in Santa Monica. Joseph Sciberras as Postulator of the Order and in charge of other commitments. Father Francis Calleja at this time in Cascia and before that in Gela, with the Province of Italy.

It would be important for the Province, in this process of renewal, to maintain, even if we know it is not easy, its missionary spirit. Maybe with one or two people, as it is now, collaborating. I wish your presence were in Algeria, in Hippo. The learning of Arabic is always difficult for all of us but maybe a little less for you. Who knows if in the near future there will be such an opportunity?

We are very pleased that the Province is concerned about the theme of vocations. We want to insist on emphasizing the importance of this theme because without vocations in a few years our life would end. Vocations are the soul of a province. They stimulate it and make it cheerful and restless in its daily development. We want to encourage confreres working with young people. You are doing a wonderful job. Do not doubt your work. Thanks for this very challenging work. We were able to greet some

of these young people. They look like sincere and coherent Christians. They need you and so continue to sow seeds, as you are doing. Surely, we will have results in the future. The entire Province, every community, must support and assist in this vocational work.

We have also seen your work in schools, where one can see a clear Augustinian identity, and your collaboration with the laity who work with you. We were able to see your ministry as we attended the celebrations of Saint Augustine and Saint Rita. We have also witnessed the affiliation of some people who work with us, who are close to us and who live our Augustinian identity.

There is so much life, so much work, so many initiatives, and so much prayer... knowing, as the Prior Provincial said that "the same consecrated life must always remain in our work and faithful to the charism, to move forward, to the fut6ure with freshness and originality". That is why your do not need to be discouraged; indeed, we must always go on knowing that the Risen Lord's Spirit accompanies us. As the first verse of John chapter 14 says, "we must not be afraid", the Lord will not leave us orphans, rather He send another advocate, the Spirit of truth that will defend us and accompany us in the most difficult times, as would our time.

Never forget, however, that your are part of the Order of St. Augustine. Pray always for the other brothers. Help the Order as you have done so far. In this sense, we invite you to cultivate the life of fraternity. Among you, things are fine, there are no problems in relationships; there is only concern for the future. Community life helps us to face problems more serenely. Community life is life in communion, union in charity, because without charity we cannot do anything. Charity helps us to fight the individualism that exists in the Order and that seeks to find a place among us. We must work against individualism because it ruins our communities and takes life away from us. Work in community and work for communion.

Prayer in your communities is good. I invite you to continue cultivating interiority, spiritual reading, and study because we always have the difficulty of caring for ourselves in the sort amount of time that is available.

I thank you for the work you do in the area of studies and the pastoral ministry of culture, especially for Patristics (P. Salvino, P. Pierre...), to which the Archbishop of Malta also referred.

Thank you for the working with the nuns. It will not be easy to find vocations, and it will not be easy to renew their lives, but as we can, we must, as confreres of the Order, help and assist them.

Thank you also for your work with the refugees. It is not an easy subject but it is the most tangible Gospel, the most concrete love, the prayer that God wants of us. Surely, the Millennium Chapel has helped so many people encounter again the sense of life that has been lost.

Congratulations for these 200 years. I pray that the Holy Spirit, the Paraclete may guide you and protect you always as he has done up to now.

A warm greeting to you all from Fr. Luis Marin and from me.

P. ALEJANDRO MORAL ANTÓN OSA
PRIOR GENERAL

IL-VALURI AGOSTINJANI ...

VALURI MDAWLIN MILL-KELMA TA' ALLA U SANTU WISTIN

Meta nitkellmu fuq valuri Agostinjani nkunu qegħdin nirreferu għall-valuri nsara li Santu Wistin għex fuq l-ispirtu tal-beatitudnijiet u dawk li tkellem fuqhom fil-kitbiet tiegħu. Il-valuri huma l-prinċipji li fuqhom jimxi l-bniedem, il-bażi ta' kull azzjoni li jwettaq, il-gwida li tgħinu fid-deċiżjonijiet tiegħu u fuq kollox dak li jagħmel il-persuna.

Il-valuri nsara huma dawk ibbażati fuq il-kelma ta' Alla u t-tagħlim tal-Knisja. Għalina l-Agostinjani, dawn huma l-pedamenti tal-ħajja tagħna (il-kariżma Agostinjana).

Nistgħu niġbru dawn il-valuri Agostinjani f'għaxar temi;

1. l-imħabba,
2. l-interjorità,
3. l-umiltà,
4. l-istudju u t-tfittxija għall-Verità,
5. il-libertà,
6. il-komunità,
7. il-ġid komuni,
8. il-qadi bl-imħabba,
9. il-ħbiberija,
10. it-talb.

F'kull ħarġa tal-Holqa Bejnietna ser nirriflettu flimkien fuq dawn il-valuri Agostinjani mdawlin mill-Kelma ta' Alla u Santu Wistin. Ser nibdew bl-imħabba.

L-imħabba

L-imħabba mhix valur li jfisser biss emozzjoni jew simpatija imma fuq kollox valur profond li jissarraf fl-azzjonijiet tagħna ma' xulxin. Għalina l-insara l-imħabba tinkludi kemm l-imħabba ta' Alla kif ukoll l-imħabba tal-proxxmu, it-tnejn meqjusin essenzjali u importanti. Santu Wistin f'waħda mill-kitbiet tiegħu jgħid "Jekk xi ħadd għandu ħuh fil-bżonn imma ma tiġihx ħasra minnu, kif jista' jkun li l-imħabba ta'Alla tkun fih?"

"Aħna nħobbu, għax hu ħabbna l-ewwel. Jekk xi ħadd jgħid: "Jiena nħobb 'l Alla", u jobgħod lil ħuh, dan ikun giddieb. Għax min ma jħobbx lil ħuh li jara, kif jista' jħobb lil Alla li hu qatt ma rah? Dan hu l-kmandament li tana hu: li min iħobb 'l Alla, iħobb ukoll lil ħuh. *1Ġw 4,19-21*

➔ Ġejja minn Alla

L-imħabba lejn l-oħrajn fil-Bibbja ma tikkonsistix biss fil-filantropija imma fuq kollox bħala għotja mħeġġa mill-imħabba ta' Alla, l-istess imħabba li Alla għandu lejn kull wieħed u waħda minna, għaliex aħna prezzjużi f'għajnejh. Aħna maħbubin minnu u bl-istess esperjenza nħobbu lil xulxin.

Fil-Ktieb tal-Ġenesi fir-rakkont tal-ħolqien insibu li Alla ħalaq il-bniedem fuq ix-xbieha tiegħu, mimli bl-imħabba bħalu kif naraw ukoll f'diversi episodji fl-Istorja tal-poplu Lhudi minkejja l-ebusija tar-ras tal-poplu, Alla jibqa' xorta juri imħabbtu lejh. Din l-imħabba ta' Alla fina tħeġġiġna biex nimxu fuq il-passi ta' Kristu billi nkunu persuni ta' maħfra, kompassjoni u qadi.

➔ L-imħabba hija rigal

Il-Missier li tana lil ibnu fuq is-salib biex isalvana jħeġġiġna biex bl-istess mod noffru l-imħabba tagħna lil ħaddieħor li hija rigal mogħti minn Alla u aħna naqsmuha mal-oħrajn

mingħajr ma nistennew xejn lura. Bħalma l-imħabba ta'Alla rċevejnieha mingħajr ħlas, hekk ukoll l-imħabba tagħna lejn xulxin.

➔ L-imħabba hija universali

L-imħabba hija universali, mingħajr barrieri u distinzjoni. Il-lingwa tal-imħabba hija dik universali li taqbeż kull differenza li hemm bejnietna u bi proċess u qawwa tasal biex tħobb anke lil min jagħmillek id-deni għax nemmnu li aħna lkoll aħwa taħt Missier wieħed.

Tant hi universali li ma tħallix id-differenzi ta' bejnietna jimlewna bil-biża' u jxekklu milli nħarsu lejn il-qalb li hija komuni għal kulħadd. L-imħabba tħeġġiġna biex inħarsu fil-fond tal-persuna u ma niġġudikawx minn barra għaliex nafu li kull persuna hija differenti u din l-imħabba ta'Alla tinsab fina lkoll.

Bis-saħħa tal-universalità tal-imħabba, nemmen ukoll li jien nista' nkun jien mingħajr ma nilbes maskri u nipprova nkun ħaddieħor għax naħseb li b'dan il-mod, ħaddieħor jaċċettani iktar jew għax ħaddieħor aħjar minni. Nemmen li l-ispirtu ta'Alla jaħdem fija b'mod differenti u jixtieqni nkun dak li ħalaqni għax id-differenza ta' bejnietna tgħinni niskopri affarijiet oħrajn fija nnifsi li ma nkunx nista' nara jekk mhux permezz tal-oħrajn.

➔ Spontanja

L-imħabba ma taqtax qalbha, imma tesprimi lilha nnifisha b'mod spontanja, ma tegħja qatt taħfer, u tkun paċenzjuża. San Pawl fl-innu tal-imħabba (1Kor 13) isemmi l-kwalitajiet sbieħ li għandha l-imħabba u mingħajr l-imħabba kollox jitlef l-iskop tiegħu.

Għal Santu Wistin, l-imħabba mhix xi ħaġa statika u bla ħajja imma dinamika. Hija qawwa li tħeġġiġna mill-fond ta' qalbna biex nersqu lejn l-Imħabba, "L-imħabba tiegħi hija l-piż tiegħi" (Santu Wistin). Din il-qawwa misterjuża tqanqal lill-bniedem ifittex il-paċi u s-serħan fil-qalb.

P. TERENCE SPITERI AGOSTINJAN

MOD ĠDID FIL-PASTORALI MAŻ-ŻGĦAŻAGĦ U L-VOKAZZJONIJIET

F'Jannar 2017, bi preparazzjoni għas-Sinodu tal-Isqfijiet f'Ottubru 2018, bit-tema "Żgħażagħ, Fidi u Dixxerniment Vokazzjonali", il-Vatikan ħareġ dokument ta' 25 paġna f'dan ir-rigward. Dan id-dokument ipoġġi metodu u mod ġdid ta' kif ikunu indirizzati aspetti maż-żgħażagħ.

L-enfasi f'dan id-dokument huwa dak li ż-żgħażagħ stess qegħdin jesperjenzaw fid-dinja moderna u dak li jistgħu jagħmlu fid-dinja. Iż-żgħażagħ stess huma l-aġenti tal-bidla. Il-Knisja, u wkoll bħala Ordni Agostinjan, imsejħin biex nitgħallmu miż-żgħażagħ u wkoll mill-qaddisin żgħar li jipprovdu kemm xhieda u wkoll ispirazzjoni.

Mod ġdid

Id-dokument preparatorju jħabbar fil-bidu "mod ġdid" għall-Knisja fir-rigward taż-żgħażagħ. Dan il-mod ġdid huwa l-approach tal-Papa Franġisku: Dan kollu jsejjaħ lill-Knisja, ibda mir-Ragħajja tagħha, biex tgħarbel lilha nfisha u tiskopri mill-ġdid il-vokazzjoni tagħha għall-ħarsien, bl-istil li l-Papa Franġisku fakkarna fil-bidu tal-pontifikat tiegħu".

U dan għaliex, kif isemmi d-dokument, "metodi qodma m'għadhomx jaħdmu iżjed u l-esperjenza li għaddewlna l-ġenerazzjonijiet ta' qabilna malajr issir bla siwi". Il-**"kriterju pastorali komdu ta' 'għax dejjem hekk sar'", mingħajr wieħed ma "jkun kuraġġjuż u kreattiv f'din il-ħidma tagħna li nfasslu mill-ġdid l-għanijiet, l-istrutturi, l-istil u l-metodi ta' evanġelizzazzjoni fil-komunitajiet tagħna" m'għadhomx japplikaw fis-soċjetà tagħna.**

Id-dokument huwa maqsum fuq 3 partijiet:

1. L-ewwel parti għandha t-titlu **"Iż-żgħażagħ fid-dinja tal-lum"**. Iż-żgħażagħ jgħixu f'dinja **li qed tinbidel b'rata mgħaġġla,** f'kuntest ta' **fluwidità u inċertezza** li qatt ma konna doqna qabel. Iħarsu lejn il-ħajja bħala sensiela ta' għażliet li dejjem jistgħu jreġġgħuhom lura, iżjed milli minn għażliet għal dejjem. Hija ġenerazzjoni (iper)konnessa li hija involuta f'ħeffa tal-proċessi ta' bidla u trasformazzjoni.

2. It-tieni parti titkellem minn **"Fidi, Dixxerniment, Vokazzjoni".** Il-qasam tal-ħidma tad-dixxerniment hu dak li nieħdu deċiżjonijiet u norjentaw l-azzjonijiet tagħna f'sitwazzjonijiet ta' inċertezza u quddiem tqanqil ġewwieni kuntrastanti.

Id-dixxerniment huwa mfisser bi tliet verbi: - Nagħraf – Ninterpreta – Nagħżel. Dan isir billi

➔ Nagħraf

L-għarfien hu qabel xejn tal-effetti li l-ġrajjiet ta' ħajti, il-persuni li magħhom niltaqa', il-kliem li nisma' jew li naqra jipproduċu ġewwa fija: varjetà ta' "xewqat, sentimenti, emozzjonijiet". Li **nagħraf ifisser inħalli jitla' fil-wiċċ dan l-għana ta' emozzjonijiet u nsemmi dawn il-passjonijiet b'isimhom mingħajr ma niġġudikahom**.

➔ Ninterpreta

Mhux biżżejjed nagħrfu dak li ħassejna: jeħtieġ "ninterpretawh", jew, fi kliem ieħor, **nifhmu x'inhu li l-Ispirtu qed isejħilna għalih b'dak li hu jqanqal f'kull wieħed u waħda**. Hafna drabi nieqaf nirrakkonta esperjenza, u ngħid li "laqtitni ħafna". Haġa iżjed iebsa hi li nifhmu l-bidu u s-sens tax-xewqat u tal-emozzjonijiet li nkunu

ġarrabna u niżnu jekk humiex qed imexxuna f'direzzjoni kostruttiva jew inkella humiex qed iwassluna biex ninghalqu iżjed fina nfusna. **Din il-fażi ta' interpretazzjoni hi delikata ħafna; titlob paċenzja, għassa u anki ċertu tagħlim.** Irridu nkunu kapaċi nagħrfu l-effetti tal-kundizzjonamenti soċjali u psikoloġiċi.

➔ Nagħżel

Meta nkunu għarafna u interpretajna d-dinja tax-xewqat u tal-passjonijiet, l-att tad-deċiżjoni jsir **tħaddim ta' libertà umana awtentika u ta' responsabbiltà personali**, dejjem ovvjament fi spazju limitat. L-għażla għalhekk taħrab il-qawwa għamja tal-istint, li ċertu relattiviżmu ta' żmienna spiċċa qed jagħtiha r-rwol ta' kriterju aħħari, ħaġa li tjassar lill-persuna għall-instabbiltà. Id-deċiżjoni **titlob li tiġi ppruvata mill-fatti biex tista' tiġi kkonfermata.** L-għażla ma tistax tibqa' mjassra f'interjorità li tirriskja li tibqa' virtwali jew irrealizzabbli – dan hu periklu qawwi fil-kultura ta' żmienna –, imma hi msejħa tissarraf f'azzjoni, titlaħħam, tagħti bidu għal mixja, tilqa' r-riskju li tikkonfronta ruħha ma' dik ir-realtà li minnha kienu tqanqlu tant xewqat u emozzjonijiet.

3. It-tielet parti tad-dokument titkellem mill-**"Azzjoni Pastorali"** u l-metodi ġodda. Hemm tliet fatturi biex jiggwidaw dan l-istil pastorali ġdid: toħroġ, tara, issejjaħ.

➔ L-ewwel fattur, dak li ***"toħroġ"***, huwa l-għan li **jkollok** "żgħażagħ bħala protagonisti ewlenin". Biex wieħed jasal għal dan, fil-Knisja rridu nħallu barra attitudnijiet riġidi u li mhumiex f'posthom għal żminijietna.

➔ It-tieni punt huwa li ***"tara"***. Din hi l-ħarsa ta' kull ragħaj awtentiku, li kapaċi **jara fil-qiegħ nett tal-qalb mingħajr ma jkun invadenti jew ta' theddida.** Biex "jara" r-ragħaj irid ipoġġi fil-ġenb il-framework mentali tiegħu.

➔ It-tielet aspett huwa ***"insejħu"***, li jfisser li mmorru fuq vjaġġ mal-Vanġelu, fejn **tagħmel mistoqsijiet li għalihom m'hemmx tweġibiet lesti** u mhux il-preskrizzjoni ta' normi biex jiġu rrispettati.

F'din il-parti tal-"Azzjoni Pastorali" nistgħu nirriflettu fuq 4 punti importanti bħala metodi

1. Nimxu maż-żgħażagħ

Dan ifisser li

➔ **ninqalgħu mill-iskemi maħduma u lesti, u**
➔ **mmorru niltaqgħu magħhom fejn jinsabu huma,**
➔ **nadattaw ruħna għaż-żminijiet u r-ritmi tagħhom;**
➔ ifisser ukoll li **neħduhom bis-serjetà fit-taħbit tagħhom** biex jiddeċifraw ir-realtà li fiha jgħixu u

jibdlu aħbar li rċivew f'ġesti u kliem, fl-isforz ta' kuljum li jibnu l-istorja tagħhom u fit-tiftixa ftit jew wisq konxja ta' tifsira għal ħajjithom.

2. Iż-żgħażagħ bħala suġġetti

Għall-pastorali ż-żgħażagħ huma suġġetti u mhux oġġetti. **Spiss bil-fatti huma ttrattati mis-soċjetà bħala preżenza bla siwi u skomda**: il-Knisja ma tistax tirriproduċi dan l-atteġġjament, għax iż-żgħażagħ kollha, ħadd eskluż, għandhom id-dritt li jkunu msieħba fil-mixja tagħhom.

Fl-istess ħin huma importanti l-**figuri ta' riferiment**. Ir-rwol ta' adulti denji tal-fidi tagħhom, li magħhom jistgħu jidħlu f'patt pożittiv, hu fundamentali f'kull mixja ta' maturazzjoni umana u ta' dixxerniment vokazzjonali.

3. Postijiet

Postijiet speċifiċi għall-ħidma pastorali maż-żgħażagħ huma

- il-Jiem Dinjija taż-Żgħażagħ
- il-parroċċi, knejjes, ċentri taż-żgħażagħ u oratorji
- l-universitajiet u l-iskejjel Kattoliċi
- l-attivitajiet soċjali u ta' volontarjat
- l-għaqdiet u l-movimenti ekkleżjali
- id-dinja diġitali hija l-arjopagu (post) ġdid, fejn iż-żgħażagħ żgur għandhom x'jgħallmuha

4. Strumenti

Xi drabi nintebħu li bejn il-**lingwaġġ tal-Knisja u dak taż-żgħażagħ** hemm spazju li diffiċli nimlewh kollu. Dan huwa punt importanti fir-riflessjoni. Strumenti oħra huma fl-**isport** fejn naraw riżorsa edukattiva b'opportunitajiet kbar, u wkoll fil-**mużika** u fl-**espressjonijiet artistiċi** l-oħra li huwa lingwaġġ espressiv ipprivileġġjat li jsieħeb il-mixja li fiha ż-żgħażagħ jistgħu jkomplu jikbru.

Dawn huma metodi u modi ġodda ta' kif inħarsu lejn il-pastorali maż-żgħażagħ u dik vokazzjonali. Kull persuna jista' jagħmel dan. Ma hix biċċa xogħol biss tal-patrijiet, saċerdoti etc, imma ta' kull mgħammed.

Quddiem dan kollu, ta' min nagħmlu xi mistoqsijiet:

- B'liema mod qed nisimgħu r-realtà taż-żgħażagħ?
- Liema huma l-isfidi prinċipali u liema l-opportunitajiet l-iżjed sinifikattivi għaż-żgħażagħ ta' pajjiżna illum?
- Liema tipi u postijiet fejn jiltaqgħu ż-żgħażagħ, istituzzjonali u mhumiex, għandhom l-iżjed suċċess fil-qasam ekkleżjali, u għaliex?
- X'qed jitolbu b'mod konkret iż-żgħażagħ ta' pajjiżna lill-Knisja u lill-Ordni Agostinjan llum?
- F'pajjiżna liema huma l-ispazji ta' parteċipazzjoni li għandhom iż-żgħażagħ fil-ħajja tal-komunità ekkleżjali?
- Kif u fejn qed jirnexxilna niltaqgħu maż-żgħażagħ li ma jiffrekwentawx l-ambjenti ekkleżjali tagħna?
- X'sehem għandhom il-familji u l-komunitajiet fid-dixxerniment vokazzjonali taż-żgħażagħ?
- X'sehem għandhom fil-formazzjoni għad-dixxerniment vokazzjonali l-iskejjel u l-universitajiet jew istituzzjonijiet oħra ta' formazzjoni (ċivili jew ekkleżjali)?
- B'liema mod qed nagħtu kas tal-bidla kulturali minħabba fl-iżvilupp tad-dinja diġitali?
- Kif qed ngħinu liż-żgħażagħ iħarsu lejn il-futur b'fiduċja u tama, ibda mill-għana tal-memorja Nisranija tal-Ewropa?
- Spiss iż-żgħażagħ iħossuhom mormija u miċħuda mis-sistema politika, ekonomika u soċjali li fiha jgħixu. Kif qed nisimgħu din il-protesta li tista' tinbidel f'parteċipazzjoni u kollaborazzjoni?
- Fuq liema livelli għadha taħdem ir-relazzjoni bejn il-ġenerazzjonijiet? U kif nerġgħu nagħtuha l-ħajja hemm fejn m'għadhiex?

P. DAVID CORTIS
P. TERENCE SPITERI
AGOSTINJANI

THE EQUESTRIAN ORDER OF THE HOLY SEPULCHRE OF JERUSALEM

"THE KNIGHTS OF THE EMPTY TOMB"

Origins

The origins of the Equestrian Order of the Holy Sepulchre of Jerusalem are lost in the mists of time but are generally thought to date back to the First Crusade, when the Crusade's leader, Godfrey de Bouillon, liberated Jerusalem in 1099.

As a component of his reorganisation of the religious, military and public bodies of the territories newly freed from Muslim control, he founded the Order of Canons of the Holy Sepulchre.

According to most accounts of the Crusades, the first King of Jerusalem, Baldwin I, assumed the leadership of this canonical order in 1103, and reserved the right for himself and his successors (as agents of the Patriarch of Jerusalem) to appoint Knights to it, should the Patriarch be absent or unable to do so.

The Order's members included not only the Regular Canons (Fratres) but also the Secular Canons (Confratres) and the Sergentes. The latter were armed knights chosen from the crusader troops for their qualities of valour and dedication; they vowed to obey the Augustinian Rule of poverty and obedience and undertook specifically to defend the Holy Sepulchre and the Holy Places, under the command of the King of Jerusalem.

The Order began to decline as a cohesive military body of knights after Saladin regained Jerusalem in 1182, and completely ceased to exist in that format after the defeat of Acre in 1291.

The passing of the Christian Kingdom of Jerusalem left the Order without a leader, though it continued to survive in the European priories thanks to the protection of sovereigns, princes, bishops and the Holy See.

The priories kept alive the ideals of the Crusader Knights: propagation of the Faith, defence of the weak, charity towards other human beings. With the exception of events in Spain, it was only rarely that the Knights of the Holy Sepulchre ever took part again in military action to defend Christianity.

In the 14th century, the Holy See made a substantial payment to the Egyptian Sultan so that he would grant the right to protect the Christian Sanctuaries to the Franciscan Friars Minor. Throughout the whole subsequent period of the Latin Patriarchate's suppression, the right to create new Knights was the prerogative of the representative of the highest Catholic authority in the Holy Land: the Custos.

In 1847 the Patriarchate was restored and Pope Pius IX refounded and modernized the Order, issuing a new Constitution which placed it under the direct protection of the Holy See and assigned its government to the Latin Patriarch. The Order's fundamental role was also redefined: to uphold the works of the Latin Patriarchate of Jerusalem, whilst preserving the spiritual duty of propagating the Faith.

In 1949, Pius XII decreed that the Grand Master of the Order should be a Cardinal of the Holy Roman Church and assigned the position of Grand Prior to the Patriarch of Jerusalem. In 1962 Pope John XXIII and, in 1967, Pope Paul VI respectively reorganized and revitalised the Order by adding more specific regulations to the Constitution with the intention of making the Order's activities more co-ordinated and more effective.

In February 1996, Pope John Paul II further enhanced the Order's status. Today it is a Public Association of faithful with a legal canonical and public personality, constituted by the Holy See under Canon Law 312, paragraph 1:1

The Order in Malta

The knights and dames of the Equestrian Order of the Holy Sepulchre of Jerusalem have been present in Malta as early as the 18th century; but they were not constituted as a formal body, existing simply on their own merit. In 1944, Chevalier Louis Gerada Lauron dei Marchesi Testaferrata, a member of the Order, embarked on a project to set up an official jurisdiction of the Order. With the assistance of Messers. Victor Licari, Vincent Attard, and Marco J. Spiteri Binett he set forth on this venture which came to fruition through the intervention of His Excellency Mgr. Emmanuel Gerada, titular Archbishop of Nomentum and Apostolic Nuncio to Ireland who retired and settled in Malta in 1995.

The Lieutenancies of Ireland and Scotland contributed to the birth of the Maltese Jurisdiction. The Magistral Delegation of Malta was installed by the Grand Master, His Eminence Cardinal Caprio by decree on the 10th March 1996.

On the 14th September 1996, the first investiture of the Magistral delegation of Malta was held at the church of Holy Mary of Jesus in Valletta by His Eminence Carlo Cardinal Furno, Grand Master. On the 25th May 2000, the Mgistral Delegation of Malta was elevated to a Lieutenancy by decree of His Eminence Cardinal Furno.

The Order's Mission

Numbering around 28,000 Knights and Dames worldwide, the Equestrian Order of the Holy Sepulchre of Jerusalem is the only lay institution of the Vatican State charged

with the task of providing for the needs of the Latin Patriarchate of Jerusalem and for all the activities and initiatives which are necessary to support the Christian presence in the Holy Land. The contributions made by its members throughout the world are therefore the Patriarchate's institutions' main source of funding.

The Order's support for the Christians in the Holy Land does not just take the form of financial contributions and prayers, important though we recognise that these are. All of the Order's Lieutenancies arrange formal pilgrimages, in the course of which Members do not simply view and explore the Holy Sites, but also have the opportunity to meet the people whom they are supporting and assure them that they are not forgotten.

Thanks to the contributions it receives from its members in Lieutenancies all over the world, the Order supports the activities and running costs of the Latin Patriarchate in Jerusalem.

In particular, this means providing for the maintenance of the priests and nuns in the Patriarchate's 90 parishes, funding the Seminary, paying school fees for the Christian students who attend the 40 patriarchal schools and financing the Patriarchate's renovation and maintenance projects for parish churches and schools.

In addition, every year, the Knights and Ladies of the Order send a substantial donation to be used for humanitarian aid and medical supplies for those Catholic families in greatest need.

RAY M. CASSAR

PUBBLIKAZZJONIJIET

IL-WARD TA' SANTA RITA

Il-Ward ta' Santa Rita, Stejjer mill-Ġenna. Dan il-ktieb, maħdum minn Andrew Borg, bi ġrajjiet mill-ħajja ta' Santa Rita. Rita kellha l-ħolm sabiħa tagħha. Xtaqet issir soru, iżda l-ġenituri tagħha xtaquha tiżżewweġ. Iżżewġet u kellha żewġ ulied. Lil żewġha qatluh u uliedha mietu b'marda li ħakmithom. Wara ħafna problemi irnexxielha tidħol soru. Il-ħolma ta' tfulitha seħħet. Iżda anke bħala soru hija batiet ħafna. Madanakollu, Rita kellha l-aqwa ħaġa: fidi soda f'Ġesù li miegħu riedet tingħaqad fit-tbatija. Min jaqra l-istorja tagħha jifhem għaliex insejħulha 'il-Qaddisa tal-Impossibli'! Pubblikazzjoni *Deer*. Il-prezz ta' dan il-ktieb huwa ta' €5 mill-ħwienet ewlenin.

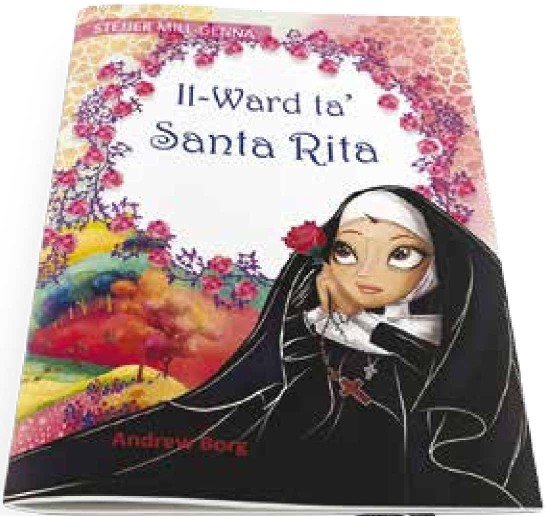

26 SENA PROFESSUR FL-UNIVERSITÀ TA' MALTA

P. SALVINU CARUANA – AGOSTINJAN

UNIVERSITY OF MALTA
L-Università ta' Malta

P. Salvinu, xtaqtek tagħtina xi ftit ħsibijiet tiegħek issa li temmejt snin twal ta' tagħlim fl-Università ta' Malta...

Emminni, meta nħares lura u nipprova nifhem kif sibt ruħi ngħallem fl-Università ta' Malta inħoss li ġrali bħall-inkwatru tal-Madonna ta' Genazzano li mill-Jugoslavja sab ruħu fl-Italja, f'Genazzano! Le, biċ-ċajt...sa ċertu punt. Fis-sena 1991 jiena temmejt l-istudji tiegħi fil-patristika ġewwa l-*Augustinianum* f'Ruma. Meta ġejt lura Malta ma deherx li kien hemm *vacancies* fil-Provinċja. Ġejt mitlub immur fil-Kunvent ta' S. Nikola ta' Tolentinu – Ħal Tarxien, fejn għal xi 9 xhur għamiltha ta' purtinar inwieġeb il-bieb u nibbukkja l-*grawnd.* Kont qtajtha li nitlob sabiex nerġa' lura Ruma u ntemm l-istudji għad-dottorat. Sadanittant deher advert li kien hemm vacancy għal *Headmaster* għal skola privata mhux tal-Knisja. Applikajt u b'esperjenza ta' tmien snin li kelli bħala *Rettur* u *Headmaster* tal-Kulleġġ S. Wistin, ġejt magħżul. Fuq il-bord tal-għażla inzerta kien hemm il-mibki Professur Dun Peter Serracino Inglott. Kif wasalt lura l-Kunvent ta' Ħal Tarxien, sibt biljett li fuqu kitibli li xtaq ikellimni. Mort bilġri d-dar tiegħu f'Ħal Tarxien, u wara li tkellimna dwar li kważi mija fil-mija kont ġejt magħżul jien, staqsieni l-għaliex kont applikajt. Jiena fehemtu dak kollu li kien qed jiġri madwari. Wara ftit tal-ħin qalli, sabiex ninsa l-*headmastership* u l-għada stess kelli mmur l-Università u nibda ngħallem fid-Dipartiment tal-Filosofija li tiegħu hu kien il-kap, tant li wasal sabiex ħoloq tliet korsijiet dwar il-filosofija ta' S. Wistin, suġġett li mhux biss kien mustaċċun fih, iżda fuq kollox li kien tant iħobb!

Ftit tax-xhur wara, hekk kif inħatar Dekan tal-Fakultà tat-Teoloġija l-Professur Dun Ġorġ Grima, dan sejjaħli d-dar tiegħu fis-Siġġiewi u fid-dawl li l-Professur Monsinjur Dun Vinċenz Borg, tal-Istorja tal-Knisja, kien wasal sabiex jirtira, talabni napplika għal *post* vakanti. Il-Profs Grima mbagħad saħaq fuqi li kelli nagħmel id-dottorat fit-teoloġija fi żmien erba' snin (1994-1998) sabiex inkun nista' nżomm il-post. Kien l-istess Professur Serracino Inglott li mexxieni sabiex nissokta nwessa' r-riċerka li kont għamilt sabiex ksibt il-Liċenzjat fit-Teoloġija minn Ruma, u d-*Diploma*, fl-Istudji Patristiċi. Jiena minnufih erġajt qbadt it-tema tat-teżi tal-Liċenzjat. Fl-istess żmien li kont ngħallem issuktajt ir-riċerka. Kont nitlaq għal xhur sħaħ fis-sajf nistudja fil-biblijoteki ta' Pariġi, f'dik eċċezzjonali tal-*Institute des Études Augustiniennes*, u kien grazzi għall-għajnuna bla tarf, u ta' kull għamla, ta' żewġ Patrijiet Agostinjani Assunzjonisti, l-iktar dik tal-Professur Georges Folliet (+2008), u ta' sieħbu, Madec Goulven, illum it-tnejn m'għandhomx magħna, li seħħli ngħaqqad flimkien għadd ta' truf tas-suġġett tat-teżi. Mort ukoll xhur sħaħ fis-sajf ġewwa l-Kunvent tagħna ta' Würzburg, fil-Ġermanja, fejn għenni ħafna il-magħruf Professur Adolar Zumkeller OSA, illum mejjet ukoll (2011). U f'Ruma qattajt ukoll sajf sħiħ nirriċerka taħt it-tmexxija tal-Professur Robert Dodaro OSA. Fis-sena 1996 daħħalt it-teżi: *The Ethical Implications of Christian Life in Augustine of Hippo's* De sermone domini in monte. Fid-difiża ksibt id-dottorat bl-unuri kollha u l-midalja tal-aħjar teżi tad-dottorat fl-Università ta' Malta għal dik is-sena.

Wara xi fatti li spiċċaw għal darb'oħra favur tiegħi, fl-1992 bdejt ngħallem ukoll fil-Fakultà tat-Teoloġija. Kien l-istess Professur Grima li kontinwament ħeġġiġni sabiex nimxi dejjem iktar 'il quddiem sakemm wasal sabiex saħansitra talabni napplika għall-grad ta' *Associate Professor* li ksibt fis-sena 2007.

X'inhuma dawk it-tifkiriet ta' matul dawn is-26 sena li lilek l-iktar iqanqluk...

Meta bdejt ngħallem nistqarr li kont inħossni qisni *beċċun* quddiem ċerti ismijiet ta' professuri u *lecturers* li kienu għadhom

jgħallmu fil-Fakultà. Insemmi fatt wieħed biss, minkejja li ma ħadtha xejn bi kbira, kien meta professur li kont sejjer nokkupa l-iskrivanija tiegħu għax kien irtira, meta darba ġie għal xi ħaġa li kellu bżonn mill-Fakultà u rani fuqha, qabadli l-affarijiet u tefagħhomli fuq oħra ġewwa l-kamra!

Jiena nistqarr fuq il-kuxjenza tiegħi m'għandi ebda rimors wieħed biss, dejjem wettaqt dmirijieti mill-aħjar li stajt. Għal snin twal kont koordinatur tal-korsijiet tal-Baċċellerat fit-Teoloġija. Kont inħoss responsabbiltà kbira ħafna quddiem il-fatt li kont ngħallem kandidati għas-Saċerdozju fuq kollox. Nistqarr li mhux darba u tnejn smajt li kont inkun xi ftit iebes mal-klassi, minnu iva, imma mhux wieħed jew tnejn fissruli li kien wara li sabu ruħhom fl-arena tal-ħajja saċerdotali, jew bħala kappillani, jew bħala għalliema huma nfushom, fehmu wkoll is-siwi tat-tagħlim tal-Missirijiet tal-Knisja li għaddejtilhom.

Ma nistax lanqas ma nistqarrx il-fatt li qatt ma naf li mort ngħallem xi darba u ma kontx imħejji sa snieni. Għandi min jixhed minn fost Huti r-Reliġjużi kemm drabi qomt fit-3, jew fl-4 ta' filgħodu, sabiex inħejji l-*lectures*, u kemm eluf ta' karti ta' noti qassamt b'xejn, l-istudenti tiegħi ta' matul dawn is-snin jafuh kollu dan. Ma jiddispjaċini lanqas dwar imqar mument wieħed biss minn dak kollu li għaddejt minnu sabiex għallimt u tgħallimt.

Diqa waħda għandi. Meta bdejt kien ikollna klassijiet ta' filgħodu bi 30 jew iktar quddiemna, kandidati għas-saċerdozju, dan l-aħħar spiċċajna b'9 jew inqas.

Avveniment li nħossu li mlieni b'ferħ kbir seħħ meta fl-1996 lill-Professur Dun Peter Serracino Inglott tarraftlu li kont sejjer inwaqqaf l-*Annual Saint Augustine Lecture*. Tant feraħ hekk li l-ewwel żewġ jew tliet laqgħat konna għamilniehom fil-*Farmhouse* l-uffiċċju tiegħu bħala Rettur tal-Università. (Dwar dan il-post li hu kien għażel bħala l-uffiċċju tiegħu ta' Rettur tal-Università(!) kien iħobb jgħid li l-uffiċċju tiegħu kien proprju fejn il-bidwi li tiegħu kienet il-proprjetà qabel ħaditha l-Università, kien jorbot il-ħmar: "*Hmar ħareġ u ieħor daħal*"!!!) Il-lokal ma damx wisq ma spiċċa ċkejken għall-għadd ta' nies li kienu bdew jattendu għal-*lecture*. Minn sena għal oħra kien ikollna nfittxu sala dejjem ikbar. Imma ma ninsa qatt il-folla ta' parteċipanti li ġew għall-*lecture* ta' Enzo Bianchi! Biżżejjed ngħid li l-awtoritajiet ċivili u ekkleżjastiċi ta' pajjiżna kienu kollha preżenti għalih!

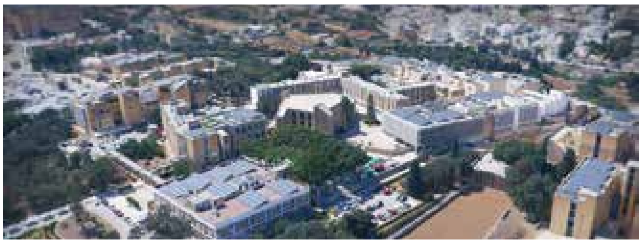

Dehra tal-Università ta' Malta

P. Salvinu hemm xi ħaġa li tħallilek diqa quddiem dan il-fatt li ser tirtira...

Ifhimni, dan l-aħħar spiċċajt fil-veru sens nitkaxkar għal-*lectures* ħtija ta' mard, imma fuq kollox dak tal-vuċi. Ġrali wkoll bħal Missierna Santu Wistin! Hu wkoll stqarr li għadda minn din l-esperjenza ta' meta leħnu ddgħajjef hekk li kellu jirtira mit-tagħlim. Minkejja l-fatt li aspett ta' din l-istess esperjenza ta' mard kienet skuża sabiex jirtira mit-tagħlim, imma, u fuq kollox, milli stqarrilna hu nnifsu, kienet l-għaliex huwa kien beda jħoss is-sejħa għal biex jaqdi 'l Alla iktar mill-qrib.

Jiena qatt ma rqadt fuq il-glorji (?!) li messewni fl-imgħoddi, u dejjem ħarist u rassejt 'il quddiem f'ħajti kemm bħala Reliġjuż u kemm bħala għalliem. Ngħidu aħna, issa sejjer inkun ili iktar minn 20 sena mmexxi u ngħallem ġewwa l-*Istitut Agostinjan*. Kelma li dan l-aħħar dejjem saħħritni, imma nistqarr li fixlitni wkoll, kienet dik li ta' spiss itennili l-Provinċjal, il-WRP. Ray Francalanza OSA: «*Salv, ibqa' oħlom...*», imma ħtija tagħha kemm kemm spiċċajt b'ħin biex norqod...biex toħlom trid torqod! Ngħidu aħna, dan l-aħħar meta ħsibt li kien sejjer ikolli nwaqqaf l-*Annual Augustine Lecture* li waqqaft fl-1996 fl-Università, lanqas ilħaqt kantajt Deo gratias, li d-Dekan tal-Fakultà, il-Professur Dun Manwel Agius saħaq li kelli nissuktah. Sadanittant ilħaqna waqqafna is-*City of God* Seminar, hekk mur ifhimhom it-toroq ta' Alla!

Grazzi kbira P. Salvinu ta' din il-ħidma hekk importanti fis-Soċjetà u l-Knisja Maltija.

RISPETT LEJN IL-WIRT RELIĠJUŻ

PAJJIŻ IDEALI GĦAL TURIŻMU RELIĠJUŻ

Sliem lilkom ħbieb. Meta wieħed jaħseb fuq wirt, ħafna drabi naħsbu fuq wirt storiku tal-Kavallieri, u ħakkiema oħra. Insemmi l-Kavallieri għax dik l-era l-iżjed li qisha maħbuba mill-poplu tagħna. Ma nirrealizzawx x'wirt għandna f'pajjiżna anke mill-aspett reliġjuż. Irrispettivament fiex temmen jew ma temminx, kattoliku jew le, il-knejjes u l-kunventi tagħna huma wirt missirijietna. Huma wirt ta' żminijiet partikolari li jixhdu sagrifiċċju u mħabba partikolari.

Qatt ħsibtu ftit dwar turiżmu reliġjuż? Għalija turiżmu reliġjuż jinfetaħ f'diversi oqsma. Għandek diversi aspetti li wieħed jista' jimrah fihom. Ovvjament pajjiżna hu li hu, għalkemm illum inbdilna xi ftit xorta jibqa' l-fatt li Malta hija pajjiż kattoliku u kultant nażżarda ngħid li għadna xi ftit ferventi. Fil-fatt qed naraw diversi mumenti fejn il-poplu jitkellem favur jew kontra ċerta liġijiet introdotti minn gvernijiet differenti maż-żmien. Malta ovvjament mimlija festeġġjamenti li ħafna minnhom huma marbuta mal-kult reliġjuż; insemmu l-festi li jieħdu s-sajf kollu, hemm festi li nafu bihom tul ix-xitwa wkoll imma mbagħad trid bilfors issemmi l-mod ta' kif aħna niċċelebraw il-Milied; li għad fih it-tradizzjoni qawwija u anke l-Ġimgħa l-Kbira fejn tista' tgħid; temmen jew ma temminx, il-pajjiż kollu jieqaf. Il-kult reliġjuż jiżżewweġ mat-tradizzjoni u dan viżibbli immens. Żdiedu l-*pageants* maż-żmien li kultant ħadniehom fl-estrem ukoll, imma ma nidħolx f'dak l-argument. L-argument tiegħi hu; li iva jkun hawn x'tara. Hafna rħula jagħtu l-*input* tagħhom anke dawk l-irħula li fihom ma ssibx purċissjoni. Il-Ġimgħa l-Kbira titqies bħala l-itwal ċelebrazzjoni għax tibda minn Ras ir-Randan u għandek sal-Għid il-Hamsin għalkemm propjament viżibbli, mal-Għid il-Kbir jew Hadd l-Irxoxt kif ħafna jafuh, jieqfu l-manifestazzjonijeit fil-pubbliku. Il-Milied warajh, għalkemm bl-Avvent li wkoll itawwal, il-Milied fih inqas *shows* (ħa nsejħulhom hekk) pubbliċi. Jibqa' tradizzjonali l-presepju u l-purċissjoni tal-Bambin mill-membri tal-MUSEUM kif ukoll il-quddies ta' nofsillejl. Dan kollu, anke jekk forsi fl-Italja nsibu ħafna similjanzi (għar-rigward tal-Milied) u fi Spanja (għar-rigward tal-Ġimgħa l-Kbira), xorta jagħmilna uniċi u meraviljużi kif ukoll pajjiż ideali għal turiżmu reliġjuż.

Ovvjament jien personali għamilt 9 snin Segretarju Ġenerali ta' banda fin-Naxxar u ħassejt dan l-element b'mod b'saħħtu; kif kulħadd jaf is-sehem tal-baned issibhom dejjem anke f'funerali ta' nies importanti fir-raħal/belt jew elf ħaġa oħra, sa f'ċelebrazzjoni nazzjonali. Kont involut ħafna wkoll fil-parroċċa tan-Naxxar u tas-Sgħajtar, mhux biss bħala lettur imma wkoll bħala għajnuna lis-sagristan. Meta wieħed jaħseb ftit, dan minnu nnifsu jista' jkun ukoll ta' *show case* lit-turist. Barra minn xtutna anqas timmaġina li wieħed

wara x-xogħol tiegħu jmur jagħti daqqa t'id lill-knisja tar-raħal. Din hija xi ħaga tagħna. Iva, tagħna. Twieldet fi żmien meta n-nies ma kienx ikollhom x'jagħmlu, irridu nammettu. Imma baqgħet tinġarr minn ġenerazzjoni għall-oħra u llum saret parti minn ħajjitna. Titkellem ma' dawk li nsejħulhom dilettanti, iħossuhom 'vojta' jekk ma jagħtux sehemhom. Issib nies li jibku bil-ferħ jew għafsa ta' qalb meta tgħaddi l-festa ta' raħal. L-għan personali ta' nies bħali jkun dejjem li ngħollu isem Malta u wisq iktar fil-każ tiegħi, in-Naxxar; raħal twelidi li fih tkattar l-ewwel tagħlim nisrani, kif iġib ismu: *Prior Credidi*.

Wasal żmien li ninvestu ftit f'dan it-tip ta' reklam. Mhux biss ix-xemx u l-baħar u l-wirt storiku li jibqa' l-*forte* tagħna, imma dan huwa importanti wkoll; turiżmu reliġjuż. Anzi qed nieħu gost li fl-aħħar hawn min qed jistejqer dwar dan. Ir-rikkezzi tal-knejjes tagħna fi spazju tant żgħir hija xi ħaga meravilja minnha nfisha. Kif ngħidu, ġaladarba tidrah tinsieh u hekk jiġrilna. Imdorrijin fih u anqas nirrealizzaw li għandna d-deheb ma' saqajna. Tinduna kemm jistagħġbu t-turisti anke sempliċiment waqt li jkunu l-Imdina u jiżbukkaw fil-pjazza ta' quddiem il-Katidral, tisma' dik il-kelma ta' stagħġib minn fommhom. Dan hu wirt missirijietna. Nemmnu jew ma nemmnux, insara jew le, għax kulħadd għandu dritt għar-reliġjon tiegħu, dan kollu huwa wirt. Jinsab mibni lest. Huwa wirt b'ħafna sagrifiċċju. Ejja nħaddmuh ħalli anke fl-istess ħin nippriservawh u ngħadduh lill-ġenerazzjonijiet futuri. B'hekk insellmu lil ta' qabilna.

Nemmen li l-awtoritajiet għandhom bżonn jgħinu iżjed kemm bħala promozzjoni u anke finanzi kif ukoll il-media trid tagħmel il-parti tagħha ħalli niġu iżjed konxji ta' x'għandna. Bosta fatturi żammew dan lura, mhux biss finanzi, naħseb waħda mill-iżjed li żammet dan kollu lura hija l-kwistjoni politika reliġjuża, li ħafna jassoċjaw il-knisja ma' forza politika li dan m'għandux ikun. Irid ikun hemm separazzjoni f'moħħna. Il-bniedem minnu nnifsu suppost kapaċi jagħmel dan imma aħna niġu influwenzati mill-*media* u mill-partiti tagħna ovvjament. Imma aħna rridu nkunu kapaċi nagħmlu distinzjoni u kif għedt qabel, anke distinzjoni bejn reliġjon u storja. Wara kollox, dak li għandna mhu ta' ħadd, anqas aħna m'aħna għal hawn għal dejjem. Mela ejja nieħdu gost bih, ingawduh u nippromovuh biex fl-aħħar mill-aħħar jieħu gost kulħadd.

CLIFFORD GALEA

LEJN IL-BI-ĊENTINARJU TAL-PROVINĊJA

PROVINĊJA TA' MALTA TAĦT IL-PROTEZZJONI TA' SAN MARK EVANĠELISTA

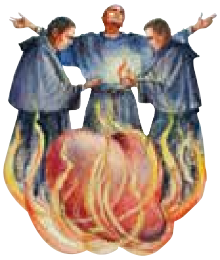

Anqas laħqet għaddiet ġimgħa minn mindu l-Kurja ta' Ruma rċeviet it-tweġiba affirmattiva mill-Kardinal imsemmi (il-Kardinal P.F.Galeffi) li l-Vigarju Ġenerali tal-Ordni, P. Septimio Rotelli ma kkonfermax it-twaqqif tal-Provinċja ta' Malta b'ittra li hu bagħat lir-Reliġjużi tagħna ta' Malta:

P. Septimio Rotelli minn Ruma, Majj. Fit-Teoloġija u Vigarju Ġenerali tal-Ordni tal-Eremiti ta' Santu Wistin flimkien mal-Kurja tiegħu,

Lill-Wisq maħbubin fi Kristu, Patrijiet u Reliġjużi tal-Ordni tagħna fil-gżejjer ta' Malta u Għawdex saħħa għal dejjem fil-Mulej.

Billi t-talba tagħkom lill-Qdusija Tiegħu l-Papa Piju VII biex tinqatgħu mill-Provinċja ta' Sqallija u tiffurmaw Provinċja ġdida ġiet milqugħa mis-Santa Sede fl-14 ta' Settembru 1817 ... (*hawn ġiet ripetuta l-ittra tal-patrijiet kif ġiet ippubblikata f'paġna 26 tal-aħħar ħarga tal-Ħolqa Bejnietna*) ...

Aħna flimkien mal-Kurja tagħna, filwaqt li nagħrfu li mħabba ċ-ċirkustanzi msemmija minkom f'dik l-ittra, ma nistgħux inwettqu rimedji għalihom jekk intom tibqgħu magħqudin mal-Provinċja ta' Sqallija.

Għalhekk, Aħna flimkien mal-Kurja tagħna bil-fakultà mogħtija lilna mis-S. Sede,

IRRIDU li l-kunventi tagħna tal-Belt, Rabat u dak ta' Għawdex, IKUNU MIFRUDA MINN DAWK TA' SQALLIJA li magħha jagħmlu parti, NIDDIKJARAWHOM PROVINĊJA SEPARATA, taħt il-protezzjoni ta' San Mark Evanġelista u li din NAGHRFUHA BL-ISEM TA' PROVINĊJA TA' MALTA. Fl-Isem tal-Missier u tal-Iben u tal-Ispirtu s-Santu.

Bis-saħħa tal-Virtù tal-Ubbidjenza, nordnaw lil dawk kollha taħt l-awtorità tagħna, hu x'inhu l-grad jew il-pożizzjoni tagħhom, taħt il-piena tal-privazzjoni tal-vuċi attiva u passiva u taħt pieni oħrajn riżervati għalina, biex bl-ebda mod ma jwaqqfu l-effetti ta' dan id-digriet tagħna.

Niddikjaraw ukoll li kull ħaġa li ssir minn kull min hu inferjuri għalina, kontra t-twettiq ta' dan id-digriet, sew jekk isir b'malizzja kemm ukoll b'nuqqas ta' ħsieb, għandu jitqies bla saħħa u mingħajr effett.

Mogħti mill-Kunvent tagħna ta' S. Agostino de Urbe illum, 20 ta' Settembru 1817:

- P. Septimio Rotelli – Vigarju Ġenerali
- P. Giuseppe Rabù – Prokuratur Ġenerali
- P. Carlo Thel – Ass. Ġenerali għal Ġermanja
- Majj. P. Silvestru Galloni – Segretarju tal-Ordni.

Ftit ġranet wara, il-Vigarju Ġenerali, P. Septimio Rotelli għażel lill-P. Majj. Fortunat Vella, Professur tat-Teoloġija Morali fl-Università ta' Malta biex imexxi l-Provinċja ġdida bħala Provinċjal.

Digriet tal-ħatra
P. Septimio Rotelli, minn Ruma,
Majj, fit-Teoloġija, Vigarju Ġenerali tal-Ordni tal-Eremiti ta' Santu Wistin,

Lill-W. Maħbubin fi Kristu, Patrijiet u Reliġjużi tal-Ordni tagħna, fil-gżejjer ta' Malta u Għawdex saħħa għal dejjem fil-Mulej.

Jogħġob lill-Mulej Alla l-għoli li kollox imexxi bi ħlewwa u qawwa (bil-kunsens tal-Papa Piju VII) it-tliet kunventi tagħna tal-Belt Valletta, Rabat u Għawdex, ġew imneħħija minn taħt il-ġurisdizzjoni ta' Sqallija u kostitwiti minna fi Provinċja msejħa "ta' Malta".

Hu issa meħtieġ li din il-Provinċja jkollha Moderatur u Kap biex imexxiha. Billi għad mhux iż-żmien li jiġi ċċelebrat il-Kapitlu Provinċjali, imiss lilna li nagħżlu dan is-Superjur.

Għalhekk, waqt li Aħna nagħrfu, il-prudenza, il-ħeġġa u l-kapaċità tal-MAJJ. P. FORTUNATO A. VELLA, bis-saħħa ta' din l-ittra u bis-saħħa tal-Awtorità tal-Uffiċċju tagħna u wara l-parir tal-Assistenti tagħna

NAGĦŻLU LILU U NAĦTRUH BĦALA PROVINĊJAL TA' DIN IL-PROVINĊJA TAGĦNA TA' MALTA u dan sa nhar is-Sibt qabel it-tielet Ħadd tal-Għid tas-sena 1820, meta f'dik il-ġimgħa għandu jsir il-Kapitlu Provinċjali skont il-Kostituzzjonijiet tagħna. Lil dan il-Provinċjal maħtur minna nagħtuh kull awtorità kemm fil-ħwejjeġ spiritwali kif ukoll f'dawk temporali li soltu jkollhom il-Provinċjali l-oħra tal-Ordni tagħna.

Sakemm jasal iż-żmien tal-Kapitlu Provinċjali, lil dan il-Provinċjal magħżul minna, nagħtuh il-fakultà li jagħżel mill-istess Provinċja, żewġ patrijiet għaqlin u li jaqblu miegħu biex iservuh bħala Definituri li magħhom għandu jitkellem u flimkien jiddeċiedu f'każi li jistgħu jinqalgħu, bħallikieku għandu Definitorju sħiħ li miegħu jrid jitkellem.

Fl-isem tal-Missier u tal-Iben u tal-Ispirtu s-Santu.

Mogħti mill-Kunvent tagħna ta' S. Agostino de Urbe illum 23 ta' Settembru 1817:

➔ P. Septimo Rotelli, Vigarju Ġenerali
➔ Majj. P. Silvestru Galloni, Segr. tal-Ordni.

Il-pubblikazzjoni uffiċjali ta' dawn id-digrieti saret fit-30 ta' Novembru 1817 fost ferħ kbir u quddiem pubbliku magħżul Ekklesjastiku u Ċivili fosthom il-Gvernatur Ingliż ta' Malta il-Maġġur Ġenerali Layard.

Dik il-Provinċja ġdida Agostinjana kienet ta' sodisfazzjoni kbir għar-Reliġjużi mhux biss dawk Agostinjani iżda wkoll tal-Ordnijiet l-oħra f'Malta. Insibu li fis-6 ta' Diċembru 1817 il-Provinċjal tad-Dumnikani, il-Majj. P. Vinċenz Portelli flimkien ma' erba' reliġjużi oħra tiegħu marru l-kunvent tagħna tal-Belt biex jifirħu lill-Provinċjal il-ġdid f'okkażjoni hekk sabiħa u ta' fejda għall-Ordni Agostinjan.

L-istess għamlu s-Superjuri tal-Patrijiet Franġiskani Minuti, dawk tal-Konventwali u l-Kapuċċini. Warajhom marru wkoll is-Superjuri Karmelitani kif ukoll ħafna mill-ogħla Awtoritajiet kemm Ekklesjatiċi kif ukoll Ċivili.

Kien jinħass minn kulħadd li din id-darba, il-Provinċja Agostinjana "Ta' Malta" taħt il-ħarsien ta' S. Mark Evanġelista twaqqfet biex tikber, tissaħħaħ u taqdi l-poplu ta'Alla fil-ħtiġijiet tiegħu spiritwali, għal dejjem.

F'għeluq is-sena mit-twaqqif ta' din il-Provinċja ġdida bħala tifkira għal dejjem ta' din l-okkażjoni u bħala radd ta' ħajr lil Alla, il-Provinċjal P. Fortunat A. Vella bagħat ittra ċirkulari lill-kunventi tagħna kollha u biha obbligahom biex fl-14 ta' Settembru ta' kull sena jiċċelebraw Quddiesa Kantata ta' Ringrazzjament u jitkanta t-Te Deum Solenni.

Ittra ċirkulari tal-Provinċjal P. Fortunato Vella 9 ta' Settembru 1818

W. Rev. Patrijiet u Fratelli, Sliem,

Biex suċċessi tal-imgħoddi ma jintesewx biż-żmien, tiġġedded ta' kull sena t-tifkira tagħhom b'xi festa, hekk ukoll hu xieraq u ta' min jirrakkomanda li niċċelebraw b'xi sinjal ta' ferħ l-Anniversarju tat-Twaqqif tal-Kunventi ta' Malta u Għawdex fi Provinċja li saret fil-jum sabiħ tal-14 ta' Settembru 1817.

Din it-Tifkira għandha ssir billi titqaddes Quddiesa Kantata u jitkanta t-Te Deum bid-daqq

tal-qniepen bħala radd ta' ħajr lil Alla l-għoli billi bis-saħħa tar-Reskritt, il-Q.Tiegħu l-Papa, għoġbu jifridna minn Sqallija u jagħmilna Provinċja. U biex dan ikun bħala mafkar għal dejjem, għandu kull sena jkun imġedded fil-jum imsemmi.

Ta' min jiftakar li r-Reliġjużi ta' qabilna, aktar minn darba ppruvaw jinfirdu minn Sqallija u qatt ma kellhom ix-xorti li jiġu kkunslati. Minn dan naraw kemm aħna xxurtjati u għandna għalhekk inkunu ferħanin.

Għalhekk, b'din nordnaw li fil-jum imsemmi issir Quddiesa Kantata, eċċ. ... kif imsemmi fuq. Irridu wkoll li l-patri sagristan Maġġur iniżżel din il-quddiesa fil-ktieb tal-Obbligi tal-kunvent.

U biex din titħabbar lil kulħadd, il-P. Pirjol għandu jaqraha fir-Refettorju quddiem kulħadd u jniżżilha fil-ktieb tal-kunvent fejn soltu jitniżżlu ittri bħal dawn.

Filwaqt li nawguralkom kull ġid, nitlob 'l Alla għalikom. B'qalbi kollha, P. Fortunao A. Vella – Provinċjal.

P. ĠULJU BONNICI
AGOSTINJAN

MIĠBURA MINN DOKUMENTI FL-ARKIVJI TAL-PROVINĊJA

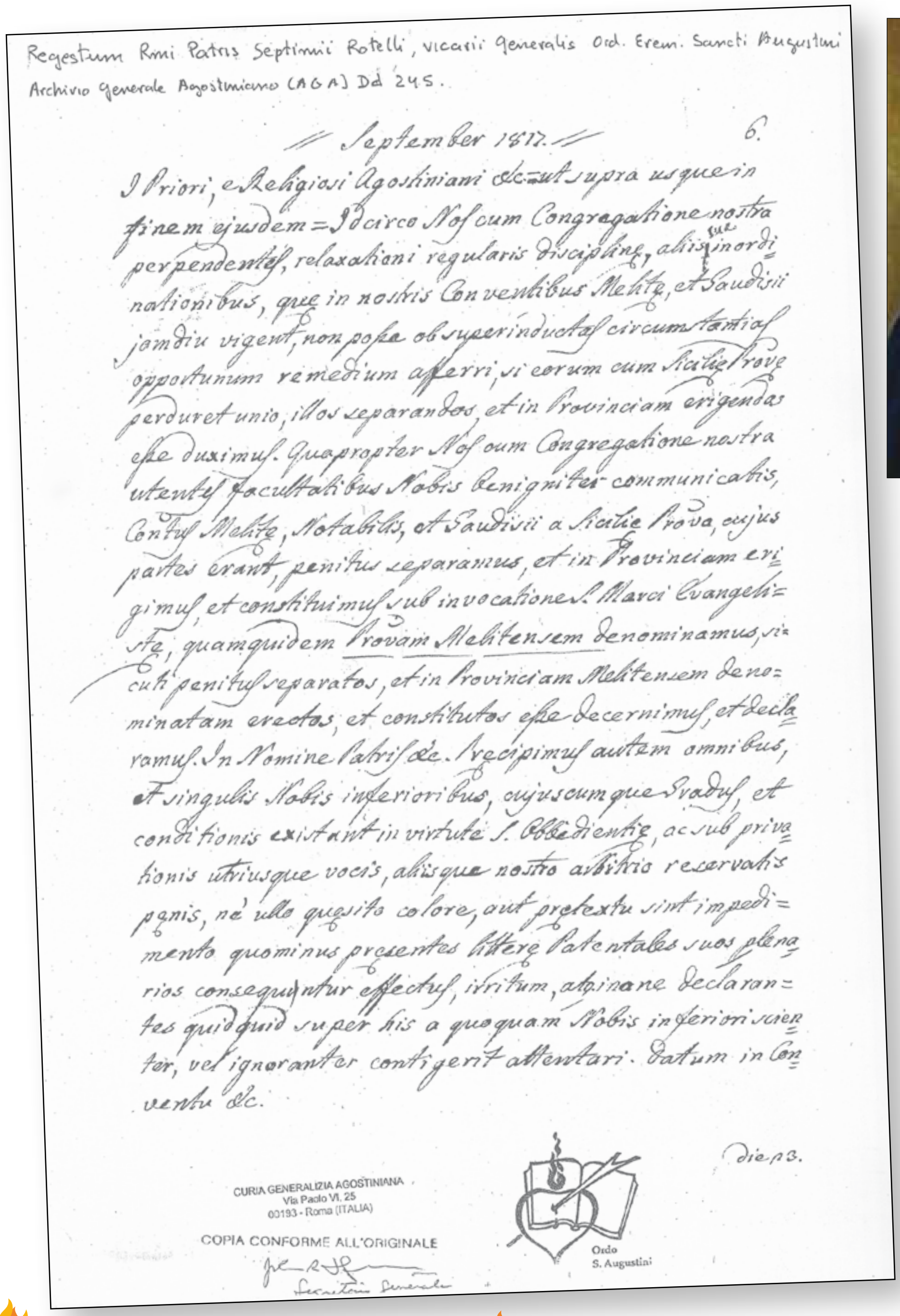
Regestum Rmi Patris Septimii Rotelli, vicarii generalis Ord. Erem. Sancti Augustini
Archivio generale Agostiniano (AGA) Dd 245.

// September 1817. // 6.

I Priori, e Religiosi Agostiniani &c. ut supra usque in
finem ejusdem = Idcirco Nos cum Congregatione nostra
perpendentes, relaxationi regularis disciplinæ, aliisque inordi=
nationibus, quæ in nostris Conventibus Melitæ, et Gaudisii
jamdiu vigent, non posse ob superinductas circumstantias
opportunum remedium afferri, si eorum cum Siciliæ Prov.æ
perduret unio, illos separandos, et in Provinciam erigendos
esse duximus. Quapropter Nos cum Congregatione nostra
utentes facultatibus Nobis benigniter communicatis,
Conv.tus Melitæ, Notabilis, et Gaudisii a Siciliæ Prov.a, cujus
partes erant, penitus separamus, et in Provinciam eri=
gimus, et constituimus sub invocatione S. Marci Evangeli=
stæ, quamquidem Prov.am Melitensem denominamus, si=
cuti penitus separatos, et in Provinciam Melitensem deno=
minatam erectos, et constitutos esse decernimus, et decla=
ramus. In Nomine Patris &c. Præcipimus autem omnibus,
et singulis Nobis inferioribus, cujuscumque Gradus, et
conditionis existant in virtute S. Obbedientiæ, ac sub priva=
tionis utriusque vocis, aliisque nostro arbitrio reservatis
pœnis, ne ullo quæsito colore, aut prætextu sint impedi=
mento quominus præsentes litteræ Patentales suos plena=
rios consequantur effectus, irritum, atque inane declaran=
tes quidquid super his a quoquam Nobis inferiori scien=
ter, vel ignoranter contigerit attentari. Datum in Con=
ventu &c.

die 13.

CURIA GENERALIZIA AGOSTINIANA
Via Paolo VI, 25
00193 - Roma (ITALIA)

COPIA CONFORME ALL'ORIGINALE
Secretarius Generalis

Ordo
S. Augustini

Id-digriet tat-twaqqif tal-Proviċja Agostinjana ta' Malta

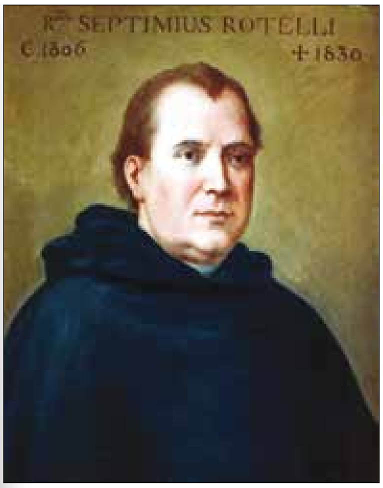

P. Septimius Rotelli
Vigarju Ġenerali

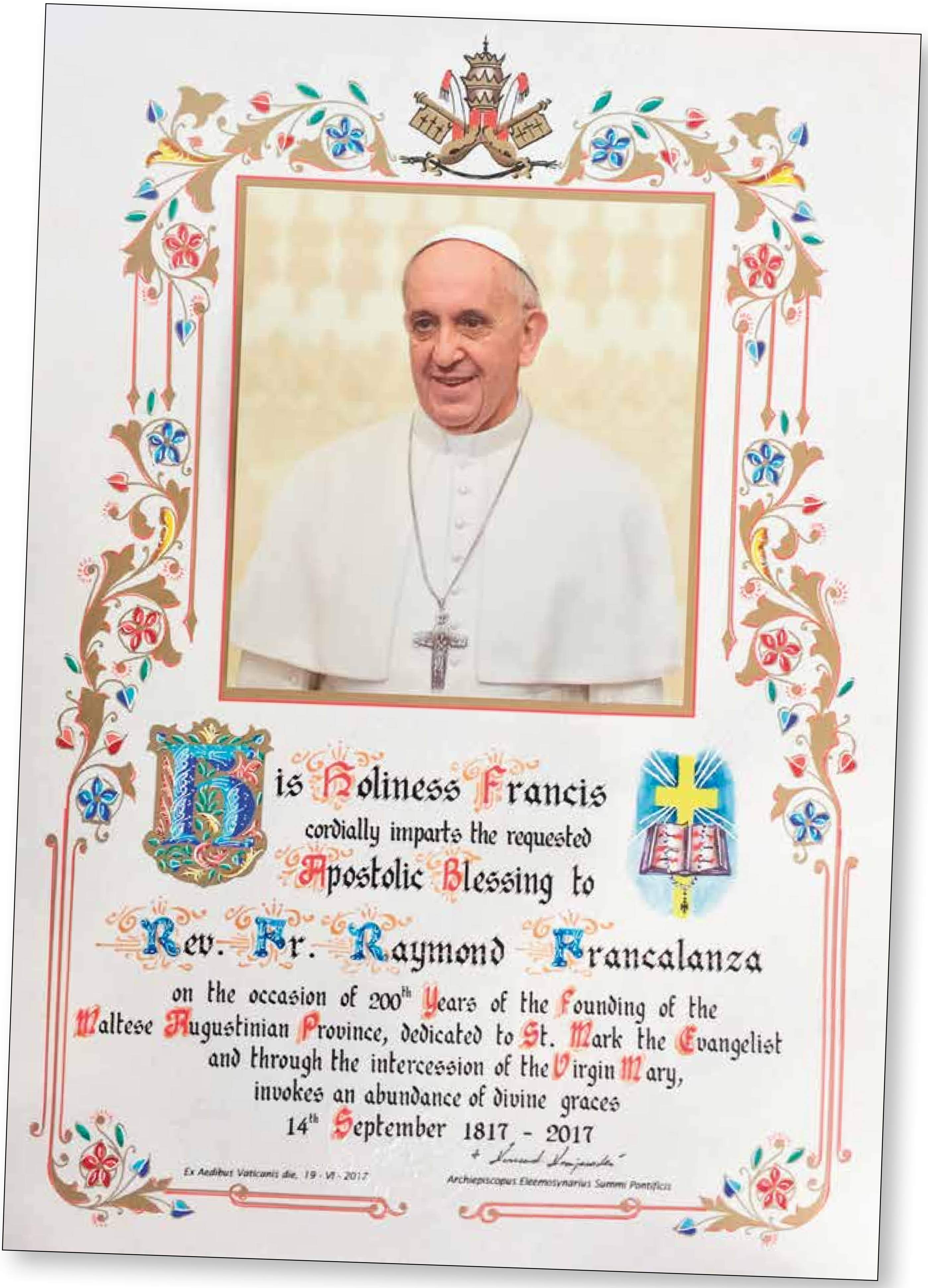
His Holiness Francis
cordially imparts the requested
Apostolic Blessing to
Rev. Fr. Raymond Francalanza
on the occasion of 200th Years of the Founding of the
Maltese Augustinian Province, dedicated to St. Mark the Evangelist
and through the intercession of the Virgin Mary,
invokes an abundance of divine graces
14th September 1817 - 2017

Ex Aedibus Vaticanis die, 19 - VI - 2017

Archiepiscopus Eleemosynarius Summi Pontificis

Huwa bi pjaċir li qed nindirizza lill-Komunità Agostinjana f'dan l-anniversarju storiku tal-200 sena minn mindu twaqqfet il-Provinċja Agostinjana f'Malta.

Il-karatteristiċi tal-ħajja Agostinjana għandhom l-għeruq fil-ħajja tal-kommunità, fejn taqsmu kollox bejnietkom. Huwa dan is-sens qawwi li għandkom ta' kommunità li joħloq spirtu ta' solidarjetà radikali bejnietkom, u nemmen li dan huwa eżempju qawwi għall-kumplament tas-soċjetà fil-Gżejjer Maltin.

Bħala patrijiet Agostinjani, intom ilkoll mexjin f'mogħdija li twassal għand Allla, b'servizz lejn l-oħrajn. Dan l-eżempju ta' għaqda, li jixhdu b'mod qawwi l-Agostinjani, jurina t-tip ta' unità li jeħtieġ li niksbu fi ħdan soċjetà, qawwija u b'saħħitha, fejn kommunitajiet differenti jaħdmu flimkien f'armonija.

Il-kliem ta' Santu Wistin, li intom timxu miegħu, huwa ta' ispirazzjoni għalina lkoll meta jgħid illi "aħna rridu nkunu ta' fehma waħda u qalb waħda fi triqitna lejn Alla".

Irridu ningħaqdu flimkien f'dan il-vjaġġ li, jiena nemmen, għandu jwassalna għall-ġid holistiku tas-soċjetà. Qed nimxu spalla ma' spalla, fi vjaġġ li jħaddan lil kull individwu li jsejjaħ lil dawn il-gżejjer id-dar tiegħu.

Matul l-istorja tagħkom, intom mhux biss tajtu kontribut lejn il-ġid tas-soċjetà billi qsamtu l-ideali u l-valuri tal-Ordni tagħkom. Tajtu kontribut b'saħħtu wkoll billi qsamtu għajnuna u assistenza prattikali, għall-benefiċċju tan-nies ta' madwarkom. B'dan il-mod, intom komplejtu tikbru, għall-grazzja ta' Alla, u qed tagħtu xhieda tal-messaġġ tal-Knisja, ta' tama, ta' solidarjetà u ta' imħabba.

Aktar importanti minn kollox, qegħdin tagħtu xhieda lill-fatt li l-fidi tagħna trid tissarraf f'azzjoni prattika, f'isem ħaddieħor, sabiex tkun tista' tagħti l-frott. B'dan il-mod, inkunu qed noħolqu ambjent fertili biex ikollna l-paċi u l-ġid, għall-benefiċċju tal-komunitajiet u s-soċjetà kollha tagħna.

Sabiex inkunu nistgħu nilħqu l-għanijiet tagħna ta' paċi u ġid, ejjew niftakru fl-eżempju ta' Santu Wistin.

Santu Wistin fittex kontinwament lil Alla matul ħajtu kollha, bi tliet modi importanti. L-ewwel, billi rawwem sens profond ta' kontemplazzjoni. It-tieni, billi fittex il-verità b'kull mod, anke meta kien diffiċli għalih. U t-tielet u l-aktar importanti, sab lil Alla billi wera mħabba prattika lejn in-nies ta' madwaru.

Biex nagħlaq, ippermettuli nikkwota l-kliem tal-Papa Franġisku, li l-messaġġ tiegħu jirrifletti l-eżempju ta' Santu Wistin, u li huwa ta' ispirazzjoni qawwija għan-nies kollha ta' rieda tajba ta' pajjiżna u lil hinn:

"Il-bidla vera tidher l-aħjar meta naraw lin-nies jiċċaqalqu u jieħdu azzjoni, speċjalment biex jgħinnu l-iktar membri fqar u ż-żgħażagħ tas-soċjetà tagħna. Imbagħad tqum mill-ġdid it-tama għal dinja aħjar."

J'Alla li l-komunità Agostinjana f'Malta se tkompli tqajmilna t-tama għal dinja aħjar, billi tieħu azzjoni f'isem tan-nies kollha fil-bżonn, speċjalment dawk l-aktar vulnerabbli, għal 200 sena oħra.

Marie-Louise Coleiro Preca

CURIA GENERALIZIA AGOSTINIANA

VIA PAOLO VI, 25 - 00193 ROMA
TEL. +39 06.680061

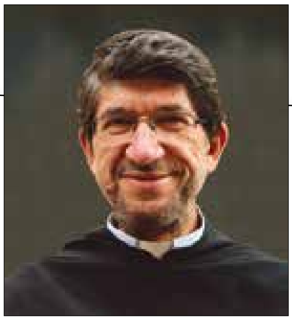

Cari confratelli:

Quest'anno stiamo celebrando i duecento anni della fondazione della Provincia di Malta che sono una memoria molto importante della vita, apostolato, missione ed evangelizzazione dei confratelli agostiniani appartenenti a questa circoscrizione.

Questa memoria ci porta a ricordare il passato e a riviverlo presso Dio con la finalità di ringraziare il Signore per tutti i suoi doni sparsi sui nostri confratelli della Provincia di Malta. Dio senza nessun dubbio è il soggetto e l'artefice della nostra storia perché "se il Signore non costruisce la casa invano faticano i costruttori".

Questa fede in Dio, questa sicurezza che il Signore sempre sia accanto a noi, ci porta ad abbracciare il futuro con speranza. Questa speranza è la motivazione per la quale i cristiani vivono il presente con passione, sempre con una dedizione umile ma piena di amore, mettendo le nostre vite nelle mani del Padre.

In questo modo umile e amoroso ha vissuto la Provincia di Malta la sua missione dentro dell'Ordine e nella Chiesa, mossa da una profonda fede, la quale è stata annunciata durante questi duecento anni di storia nelle diverse parti del mondo, lì dove i suoi religiosi hanno proclamato il regno di Dio. Soprattutto nelle terre del nostro caro Padre Sant'Agostino, a Ippona, e in Brasile, dove 4 anni fa i frati di questa Provincia hanno contribuito generosamente per la nascita della nuova Provincia.

Noi possiamo ripetere oggi le stesse parole che la vita consacrata proclamava nell'anno del suo Giubileo. Grazie per il passato, speranza per il futuro e passione per il presente. Tre atteggiamenti fondamentali che sono il motore della vita. E che nel pensiero e parole del nostro Padre, cioè nella versione agostiniana, possiamo trascriverle ricordando alcune citazioni: rendere grazie a Dio, che è il datore di tutti i beni (*Regola* VIII, 49), assumere il futuro come beati e felici nella speranza *(La Città di Dio* XIX, 4, 5) e vivere questo momento presente con passione e con la docilità verso lo Spirito "tenendo la carità, amando la verità, desiderando l'unità" (*Sermone* 267, 4).

Io prendo queste parole del Nostro Padre "*con docilità verso lo Spirito*" per incoraggiarvi a vivere il presente con passione, essendo testimoni fedeli della Risurrezione di Gesù. Vi scrivo questo perché io sono convinto che Lui continua a guidarci affinché viviamo il nostro carisma tenendo la carità. E perché io sono anche convinto che è Lui, lo Spirito, a guidarci verso la verità, verso un discernimento comunitario che sappia scegliere oggi le strade verso l'annuncio dell'Evangelo. E perché io sono assolutamente convinto che solo lo Spirito Santo che ci aiuta a tenere la carità può aiutarci a vivere l'unità.

Sapendo che nella vita religiosa "*Tutto si basa sull'autenticità di vita dei consacrati*" (*Perfectae caritatis*, 1), vi incoraggio a non avere paura e a mantenere e vivere sempre la vostra identità agostiniana.

Prima di finire, vogliamo ringraziare Dio per la fedeltà dei nostri confratelli defunti alla sua vocazione come religiosi agostiniani. Gratitudine immensa verso Dio, che ha dato loro la grazia per una fedeltà e per una testimonianza della loro fede in Dio e del loro amore verso di lui e verso il prossimo.

Che la Madonna del Buon Consiglio della quale celebriamo i 550 anni del suo arrivo a Genazzano, vi protegga, vi accompagni sempre con il suo consiglio e vi aiuti a trasmettere al mondo l'annuncio dell'amore del Padre come il suo Figlio ci ha insegnato a fare.

31 maggio 2017

P. Alejandro Moral Antón OSA

P. Alejandro Moral Antón
Priore Generale, OSA

Ordo S. Augustini

PROSPER CARD. GRECH, OSA

Ruma, 14 ta' Mejju 2017

Għażiż Provinċjal Patri Raymond,

It-twelid tal-Provinċja kienet ġrajja kbira, għax stajna norganizzaw ruħna fis-soċjetà u fil-Knisja Maltija. Alla berikna b'vokazzjonijiet, b'nies qaddisa u studjużi. Mill-iskola tal-Belt, illum il-Kulleġġ ta' Santu Wistin li jinsab f'tal-Pietà u fil-Marsa, ħarġu nies li għamlu unur lil pajjiżhom filwaqt li l-Provinċja l-ġdida għarfet iżżomm preżenza qawwija b'tant reliġjużi Maltin f'pajjiżna u f'pajjiżi oħra fid-dinja.

Għalkemm il-Provinċja għandha biss mitejn sena, l-Agostinjani kienu ilhom Malta mis-Seklu XIV. F'dawn is-sekli rat ġrajjiet sbieħ u oħrajn anqas sbieħ. Sfortunatament, ma nafux biżżejjed fuq l-istorja tal-Agostinjani f'Malta minkejja li fl-arkivju tal-Ordni u arkivji oħra fl-Italja, jinsabu diversi korrispondenzi, li f'dak iż-żmien, ir-reliġjużi Agostinjani Maltin kienu magħqudin mal-Provinċja Agostinjana ta' Sqallija.

Inkomplu nitolbu u naħdmu biex Alla jibagħtilna żgħażagħ fil-Provinċja mimlija bl-ispirtu ta' Alla u li jħobbu lil Santu Wistin. Dan jista' jsir biss jekk kull membru tal-Provinċja jagħti eżempju ta' serjetà fil-vokazzjoni tiegħu u juri l-ħlewwa f'qalb dawk li jgħixu b'qalb waħda u ħidma waħda.

Waqt li dejjem nitlob magħkom inberikkom minn qalbi.

+ Prosper Card. Grech, OSA

COLLEGIO INTERNAZIONALE SANTA MONICA
Via Paolo VI, 25 - 00193 Roma - Tel.: +39 06 680069 Fax: +39 06.6834051 - prosperogrech@gmail.com

Lilek o Alla, infaħħru u nitolbu

Il-Ħajja Kkonsagrata lil Alla hija grazzja għal min jgħixha u grazzja għall-Knisja li fiha u biha tfaħħar lil Alla għall-provvidenza tiegħu tal-għaġeb; biha jerġa' jsejjaħ lill-bniedem għall-qdusija li fiha sawru fil-bidu u jdewqu minn issa d-doni li bihom għad iżejnu fit-tiġdid tad-dinja.

Il-ħajja reliġjuża hija wkoll xhieda ta' dan kollu għal dawk li jkollhom ix-xorti li jiltaqgħu magħha. L-Ispirtu ta' Alla, permezz tal-kariżmi u d-doni li, fil-provvidenza ġeneruża tiegħu, jagħti lil kull ordni reliġjuż, mhux biss iżejjen lill-Knisja fid-diversità tagħha, iżda bihom ifakkar lill-bnedmin fil-preżenza kontinwa u ħanina tiegħu, sensittiva għall-ħtiġijiet tal-Knisja fil-membri tagħha.

Providenzjalment, mitejn sena ilu dawn il-grazzji nżergħu f'Malta wkoll permezz tat-twaqqif tal-Provinċja Agostinjana f'dawn il-gżejjer. Il-preżenza tagħkom kienet ilha tagħni lill-Knisja f'Malta sa mis-seklu ħmistax.

Il-qalb kollha mħabba ta' Santu Wistin minfuda bil-qawwa straordinarja tal-Ispirtu s-Santu, mistrieħa fuq l-imħadda tal-Kelma ta' Alla hija sinjal tal-għatx li kull bniedem iħoss għall-għerf u għall-imħabba bla tarf u bla kundizzjoni ta' Alla għalina. Hija qalb li tfittex u tistieden lil min ifittex l-għerf imqanqal mill-imħabba, għax l-imħabba titma u ssaħħaħ l-għerf. Santu Wistin innifsu jgħidilna li aħna u nfittxu l-għerf, jeħtiġilna nħeġġu l-virtujiet u l-virtujiet jitħeġġu bl-imħabba sħiħa u ndiviża lejn Alla, espressa fl-imġieba mal-bnedmin.

Te Deum laudamus, lilek o Alla nfaħħru għax permezz tal-Ordni Agostinjan f'Malta Inti xerridt l-għarfien tal-imħabba tħeġġeġ tiegħek għal bnedmin, imħabba li taħt ħafna forom tissarraf fi grazzji lil kull min ifittixhom fi ħtiġijietu.

Te Deum oramus, lilek o Alla nitolbu biex il-preżenza u l-ħidma tal-Ordni Agostinjan fil-Knisja li tinsab f'Malta, tissaħħaħ b'vokazzjonijiet qaddisa u titwettaq bil-qawwa tal-Ispirtu s-Santu u bil-ħidma ta' dawk li wieġbu u għad iwieġbu għas-sejħa ta' Alla, imqanqlin mill-imħabba li titma l-għerf li jwassal għall-perfezzjoni.

+ Charles J. Scicluna

✠ Charles Jude Scicluna
Arċisqof ta' Malta

CURIA ARCHIEPISCOPALIS
MELITENSIS

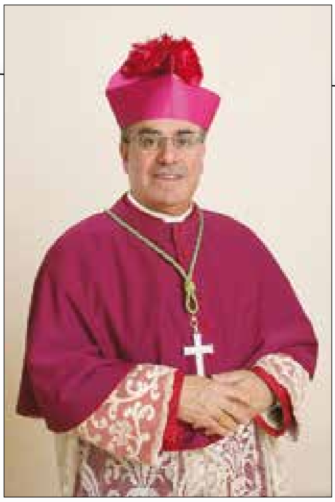

Lill-Għeżież Provinċjal u l-aħwa Agostinjani fil-Provinċja Maltija.

Ma nafx jekk hux kulħadd jaf x'dejn għandu l-Ordni ta' San Duminku lejn Santu Wistin. San Duminku kellu jagħżel Regola li diġà kienet teżisti għall-Ordni tiegħu li għadu kif kien qiegħed jitwaqqaf. Hu għażel ir-Regola ta' Santu Wistin, u l-Ordni tal-Predikaturi għad għandu din bħala Regola. Mhux ta' b'xejn li l-Innu tal-Uffiċċju tal-Qari tal-Festa ta' Santu Wistin kif jiċċelebrah l-Ordni Dumnikan jibda b'dan il-kliem: "**Missier qaddis, Wistin,** f'riġlejk ninxteħtu...".

Ħa nduqu ftit xi ħsibijiet minn din ir-Regola ta' Santu Wistin u nħalluh imexxina fil-ħajja nisranija tagħna:

1.2: "L-ewwel ħaġa... hi li tgħixu għalenija... ħalli jkollkom ruħ waħda u qalb waħda f'Alla".

2.3: "Meta tkunu qegħdin titolbu 'l Alla... stqarru f'qalbkom dak li l-fomm ikun qiegħed ilissen".

4.1: "Anqas ma għandkom tfittxu li tingħoġbu fl-ilbies, iżda fil-ħajja t-tajba".

4.5: "Jaqaw għandna naħsbu li (Alla) ma jkunx qiegħed jarana jekk fil-ħarsa tiegħu hemm daqshekk sabar daqskemm ikun hemm għarfien?".

5.2: "L-imħabba "taħseb għal dak li huwa ta' kulħadd qabel ma taħseb għal dak li huwa tagħha".

6.1: "Qisu li ma jkollkom l-ebda tilwim bejnietkom jew jekk ikollkom jgħaddi malajr kemm jista' jkun...".

Jien nixtieq nirringrazzja lill-Mulej li bagħat sitt sekli ilu lill-ulied tal-Ordni ta' Santu Wistin biex iwassal f'dawn il-gżejjer l-ispiritwalità u t-tagħlim tiegħu. Jien nixtieq nirringrazzja lir-reliġjużi Agostinjani talli tul dawn is-sekli wasslulna t-tagħlim ta' Santu Wistin b'ħafna modi.

Nifraħ lill-Provinċja Agostinjana f'dan il-Bi-Ċentinarju tal-mod kif għal dawn il-mitejn sena b'diversi modi wasslitilna l-ispirtu ta' Santu Wistin f'diversi aspetti. Jalla jservi lill-aħwa Agostinjani biex jitħeġġu dejjem iktar fix-xhieda li jagħtu lill-poplu tagħna fuq il-persuna, il-qdusija u t-tagħlim ta' Missierna Santu Wistin.

+ Pawlu Cremona, O.P.

Arċisqof Emeritu ta' Malta,

MARIUS GRECH

DEI ET APOSTOLICÆ SEDIS GRATIA
EPISCOPUS GAUDISIENSIS

MESSAĠĠ FL-OKKAŻJONI TAL-200 SENA MIT-TWAQQIF TAL-PROVINĊJA AGOSTINJANA MALTIJA

Meta qegħdin tiċċelebraw il-biċentinarju tat-twaqqif tal-Provinċja tagħkom f'pajjiżna, intom mhux biss għandkom storja glorjuża x'tiftakru u x'tirrakkontaw, imma wkoll storja sabiħa li tistgħu tinsġu fil-present. Din l-istorja mhix biss tal-Provinċja Agostinjana imma tal-Knisja lokali wkoll għaliex f'din il-Knisja intom ir-reliġjużi għandkom ministeru partikulari.

Kif jgħid il-Papa Franġisku fil-Kostituzzjoni Apostolika *Vultum Dei Quaerere*, il-persuni ikkonsagrati huma msejħa biex jiskopru s-sinjali tal-preżenza ta' Alla fil-ħajja ta' kuljum u jsiru interlokuturi għorrief li kapaċi jintebħu u jinterpretaw l-mistoqsijiet li Alla u l-umanità qegħdin jagħmlu. Meta nħares madwari, nikkonvinċi ruħi mill-urġenza ta' dan is-servizz tagħkom.

Alla qiegħed magħna. Ma jistax ma jkunx fostna. Hawn min jaħseb li ġaladarba fid-dar komuni tagħna hemm id-disordni, Alla ser jiddardar jiġi jżurna! Jien konvint li aktar ma jkollna tgerfix fid-dar, misjuq mill-imħabba lejna, Alla aktar jipprova jwaqqaf it-tinda tiegħu fostna. Billi jirrispetta l-libertà tagħna, hu ma jidħolx jekk ma nifthulux. Allura l-bniedem irid min jgħinu jagħraf it-taħbita t'Alla fuq il-bieb ta' daru. Alla mhux marbut li jagħmel lilu nnifsu preżenti taħt l-istess għamla. Għalhekk xieraq li l-bniedem jiġi mgħejjun jintebah bil-preżenza ġdida ta' Alla fl-istorja.

Minn naħa l-oħra anke il-bniedem huwa għatxan għal Assolut għax kif jgħid Santu Wistin il-qalb tal-bniedem tistrieħ biss f'Alla. Min tbiegħed minn Alla ma jfissirx li mhux imxennaq għaliH. Min forsi fil-ħajja għamel ċerti għażliet li jiskontraw mal-Evanġelju, ma jfissirx li f'qalbu ma għandux mistoqsijiet serji dwar Alla! Mhux bilfors li min telaq l-prattika reliġjuża u forsi abbanduna l-Knisja dan huwa sajjem għal kollox minn Alla. Kif jgħid Santu Wistin il-bniedem huwa *grande profundum* u fl-istess waqt *magna quaestio*! (*Stqarrijiet*, 4) Dawn kollha jeħtieġu "interlokuturi għorrief" li kapaċi jgħinuhom jagħmlu l-mistoqsijiet u jsibu t-tweġibiet għalihom.

Għalhekk nirrakkomandalkom li tkunu *pedagogi tal-ħajja interjuri*. Għandkom bħala Missierkom lil Wistin, magħruf bħala l-filosofu u t-teologu tal-interjorità. Santu Wistin ifakkarna li huwa biss meta l-bniedem jidħol fil-qalba tiegħu li jiġi f'kuntatt mal-verita u ma' l-imħabba – hemm biss iseħħ il-laqgħa ma' Kristu. Huwa fl-interjorità tiegħu li bniedem jisma lil Alla jwieġeb għall-mistoqsijiet tiegħu u hu jwieġeb għall-mistoqsijiet li jagħmillu Alla. Jekk il-ħajja interjuri tiġi traskurata, dawn il-mistoqsijiet jibqgħu bla tweġiba; u jekk jibqgħu mhux imwieġba, dan jaffettwa l-ħajja relazzjonali u soċjali tal-bniedem. Infatti fil-bniedem hemm rabta bejn id-dimensjoni interjuri u dik soċjali. Għall-Isqof ta' Ippona, l-imħabba soċjali hija l-pedament taċ-*Civitas Dei* – il-belt jew is-soċjetà li hija mżejna bil-ġustizzja u l-paċi – "*duo amores quorum ... aliter socialis, aliter privatus ... distinxerunt conditas in genere humano civitates duas .... alteram iustorum alteram iniquorum*" (*De Gen. ad litt.* 11,15,20).

Għeżież membri tal-Ordni Agostinjan, neħtieġukom fostna! Bl-azzjoni u l-preżenża tagħkom għinuna biex flimkien inkomplu niktbu l-istorja tal-*belt t'Alla* fostna.

2 ta' Ġunju 2017.

✠ Mario Grech
Isqof t'Għawdex

Província Agostiniana do Brasil

Primum, propter quod in unum estis congregati, ut unanimes habitetis in domo et sit vobis anima una et cor unum in Deum

Prot. 38/2017

São Paulo, 30 de maio de 2017

A Província Agostiniana de Malta

Vimos por meio desta felicitar a Província de Malta pelos seus 200 anos de existência.

Agradecemos ao Senhor por nos dar a oportunidade e a honra de fazer parte desta história, pois fomos agraciados com a missão agostiniana de Malta no Brasil desde o ano de 1962, quando chegaram os primeiros freis: Paolo Spiteri, Jorge de Bono e Richard Attard, que junto a tantos outros, entregaram sua vidas para a missão brasileira.

Através desta iniciativa se constituiu um dos alicerces onde anos mais tarde se fundaria a Província Agostiniana do Brasil.

Nós tão-somente temos a agradecer tamanha generosidade da Província de Malta. Agradecemos por ser para nós uma das Províncias Mãe, que deu a origem à missão agostiniana que hoje desenvolve a Província Agostiniana do Brasil.

Rezamos especialmente nesta data por todos vocês, religiosos da Província de Malta, pela intercessão de São Marcos, Santo Agostinho e Santa Monica, para que o Senhor conserve sempre o ardor missionário, e que o Espírito Santo renove os corações de cada frei. Também rezamos para que o Senhor chame muitos jovens para fazer parte da missão agostiniana em Malta.

Fraternamente,

Ordem de Santo Agostinho
Província Agostiniana do Brasil

Frei Fabio Teixeira dos Santos
Secretario Provincial

Frei Claudio de Camargo
Prior Provincial

AWGURI

Estimado Padre, hemos recibido su correo y con beneplácito, colocamos en nuestras oraciones tan significativa presencia de la Provincia agustiniana en Malta. Daré a conocer este correo, a todos los hermanos de la Provincia y al Prior Provincial.

Su hermano en Cristo, desde la Provincia Nuestra Señora de Gracia de Colombia, nuestro fraternal saludo a todos los hermanos.

P. URIEL ZAMORA, OSA
SECRETARIO PROVINCIAL
COLOMBIA

All the best for the celebrations.

Fraternally

PETER JONES OSA
PROVINCIAL SECRETARY
AUSTRALIA

Happy bi-centennial celebration in advance.
Many blessed returns.

AKASE MATTHEW
NIGERIA

Greetings from Cebu!

thank you and congratulations on the 200th Anniversary of your Province.

fraternally,

FR. JOHN PAUL SEVILLA MABANTA, OSA
PROVINCIAL SECRETARY OF CEBU PROVINCE

Estimado Hermano, reciba un cordial saludo.

Felicitarle por el bicentenario de fundación de la gloriosa Provincia Maltesa.

Cuenten con nuestras oraciones.

FRATERNALMENTE:
FRAY JUAN PABLO
PROVINCIAL
ECUADOR

MARTINU LUTERU

TIFKIRA TAL-500 SENA MIR-RIFORMA TA' MARTINU LUTERU

Nhar it-Tlieta 14 ta' Frar 2017, P. Salvinu Caruana OSA, professur fil-Fakultà tat-Teoloġija tal-Università ta' Malta, u Direttur tal-*Istitut Agostinjan*, **ġie mistieden jattendi għal taħdita fuq Martinu Luteru li tnediet mid-Dipartiment tat-Tagħlim Reliġjuż tal-Università Kattolika ta' Leuven, fil-Belġju** (*KU* Leuven). It-taħdita kienet dwar ir-Riforma Luterana-Protestanta u l-Knisja Kattolika.

Il-konferenza kienet dwar *From Persecution to Reconciliation.* Filgħodu, P. Salvinu ġie mistieden jieħu sehem fiċ-ċerimonja tal-għoti ta' *Dottorat honoris causa* mill-Fakultà tat-Teoloġija tal-*KU Leuven*, lill-Professur Theodor Dieter li huwa speċjalista fl-istudju tal-Luteraniżmu u l-ġrajja tar-Riforma Protestanta. Huwa għandu rwol ewlieni fid-djalogu tal-Luterani mal-Knisja Kattolika. Huwa magħruf għall-mod ta' kif qiegħed ifiehem il-ħsieb tar-Riforma Luterana, u l-iktar il-ħsieb ta' Martinu Luteru, fid-dawl ta' taħdit u tal-moviment ta' djalogu ekumeniku mal-Knisja Kattolika minn ġewwa Strasbourg fejn huwa wkoll *Pastor* tal-knisja tiegħu.

Wara t-taħdita, P. Salvinu ġie mlaqqa' mal-Professur Dieter, u kien waqt dik il-laqgħa li P. Salvinu stieden lill-Professur Dieter sabiex jiġi Malta u jagħti l-21 edizzjoni tal-*Annual Saint Augustine Lecture* 2018 fl-Università ta' Malta.

Martinu Luteru

Skont Theodor Dieter: "*In a lot of places in our world today armed conflicts are taking place in which religious polemics play a role. The secular opinion often considers violence to be inherent to religious difference and believes that promoting further secularization and taking distance from religious thought are the only solutions. Religions, however, also dispose of an important and unique potential. They are able to foster dialogue between opponents, reconciliation beyond religious difference, and healing of historical wounds.*

In the year when Europe commemorates the 500th anniversary of the start of the Reformation in 1517 it makes sense to reflect both on the wars of religion that once profoundly devastated Europe and on the ways that have been found and still are found to arrive at reconciliation and peaceful coexistence.

In the 16th century, according to the law of the German Empire, Lutheran, Reformed and Roman Catholic temporal authorities persecuted Christians who refused to baptize infants and who "re-baptized" adults who had been baptized as infants. Theologians justified such actions against the so-called "Anabaptists" and even encouraged them. The Lutheran *Augsburg Confession* contains five condemnations against these Anabaptists. The wounds of this religiously motivated violence have created much pain that has endured until the present day. They have posed a major obstacle in the way of improved relationships between Lutherans and Mennonites, the latter of whom see themselves as the spiritual heirs of the Anabaptists.

The Lutheran World Federation and the Mennonite World Conference established a study group investigating the relations between Lutherans and Anabaptists in the 16th century. For the first time, this history was jointly written by Anabaptist and Lutheran historians

and theologians, *entitled "Healing Memories – Reconciling in Christ." The detailed description of that painful and guilt-ridden history called for a response from the Lutheran side. After serious reflections and discussions within the worldwide Lutheran communion, it was decided to publicly confess the harm, pain, and injustice that Lutheran authorities and theologians had done to Anabaptists in the past and to ask the Mennonites for forgiveness. This happened at the Assembly of the Lutheran World Federation 2010 in Stuttgart (Germany). The Mennonites responded by granting full forgiveness to the Lutheran community, a moving experience for all present. Subsequently this reconciliation was celebrated in a service in the presence of top representatives of many Christian churches. Since then it has been regarded as a model for reconciliation by many theologians.*

The 500th anniversary of the Reformation in 2017, too, is the challenge to address a conflicted history ecumenically. The International Lutheran/Roman Catholic Commission on Unity studied the problems of a joint commemoration and presented a proposal entitled "From Conflict to Communion." *It includes both an element of thanksgiving for what the church universal received through the Reformation, and an element of confession and repentance for the division of the Western church. This document was the basis for the historic Catholic/Lutheran commemoration of the Reformation led by Pope Francis and the President of the Lutheran World Federation, Bishop Younan, on October 31, 2016, in Lund (Sweden). In both cases, historical and theological research, ecumenical dialogues, and the commitment to Christian unity have made steps toward reconciliation possible and allowed for the overcoming of conflicts of the past and openness to a new future."*

P. SALVINU CARUANA
AGOSTINJAN

NITOLBU GĦALL-VOKAZZJONIJIET AGOSTINJANI

O Missier ħanin, aħna n-nagħaġ tiegħek, u int ir-Ragħaj tagħna.

Aħna x-xogħol ta' jdejk u tant aħna prezzjużi f'għajnejk Mulej, li bgħattilna lil Ibnek il-Waħdieni, Sidna Ġesù Kristu fid-dinja biex isalvana.

Mulej Ġesù int issejħilna biex infejqu l-qalb muġugħa, nixxuttaw id-demgħa ta' dawk li qegħdin jibku, nagħtu t-tama lil dawk li tilfu t-tama f'ħajjithom u nferrħu bl-imħabba tiegħek.

Aħna li aħna mgħammdin, u ngħixu s-sejħa tagħna billi naqdu lil xulxin, nitolbuk tgħinna Mulej biex inkomplu nwiegħbu għal din is-sejħa.

Nitolbuk ukoll tibqa' ssejjaħ minn fostna nies ġenerużi li lesti jħallu kollox sabiex jimxu warajk aktar mill-qrib fi ħdan il-familja Agostinjana u jwasslu l-imħabba tiegħek ta' ragħaj li jaf jieħu ħsieb in-nagħaġ tiegħu.

Nitolbuk Mulej sabiex tkun int ir-ragħaj tagħna, u dak li tmexxina fil-ħajja.

FREE WILL AND GRACE IN LUTHER'S ON THE BONDAGE OF THE WILL AND IN AUGUSTINE OF HIPPO

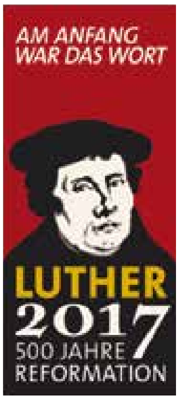

UNIVERSITY OF MALTA
L-Università ta' Malta

ABSTRACT OF PROF. SALVINO CARUANA'S LECTURE FOR THE CELEBRATION OF THE 500TH ANNIVERSARY OF THE PROTESTANT REFORMATION AT THE UNIVERSITY OF MALTA, 10TH MAY 2017

The whole world was changing indeed. ***New scientific discoveries*** had opened pathways for understanding more about the complex *universe.* ***The oceans****,* once feared for their dangers and depth, were soon tamed for travel and trade. ***Peasants and workers****,* laboring under harsh and relentless conditions, sought revolution. Between 1347 and 1351, ***the bubonic plague*** had claimed the lives of about 60% of the European population, estimated at 75 million. It continued to reappear and create panic in entire European cities. ***Political alliances***, long forged between pope and prince, fractured as power centers shifted. ***Gutenberg's* press** in around 1455, was the first to use movable type, thus transporting ideas from one person to the next with amazing swiftness and ease. **As the medieval era collapsed into the modern**, changes seemed everywhere and limitless.

Tangible indicators of progress in this direction were registered as a result of Pope Francis' trip to Lund, Sweden, in October last year. This event followed closely the publication of a German Catholic bishops' conference document on the 9th October 2016 in which Martin Luther is described as: "*a religious pathfinder, Gospel witness and teacher of the faith*," whose "*concern for renewal in repentance and conversion*", had not received an: "*adequate hearing*" in Rome."

Tonight's discussion will therefore propose the study and revision of two fundamental question in the theology of both thinkers, namely, ***whether the exercise of human freedom is upheld or annulled by God's grace, without which no salvation is possible***, a theme often harped upon by Augustine, and one which Luther himself dealt with just as often; and, secondly, whether ***man, therefore, in view of God's prevalent grace, can still be called a free human person?*** The reply contrasts two anthropological/theological queries, on the one hand, Luther's, with its rather reticent appreciation of human agency, arguing that *free choice without the grace of God is not free at all*; and Augustine's with a strong emphasis on the indispensable need of the divine assistance of grace (an ***auxilium quo***) for one to be able to act in a morally and freely correct fashion. Augustine, therefore, considers freedom and responsibility compatible with divine determinations such as predestination and whatever kind of necessity is involved in divine foreknowledge.

On the Bondage of the Will**,** which Luther published in December 1525, was an altercation on Erasmus's ***On Free Will***, which had appeared in September 1524. This was Erasmus's first public contradiction of Luther's approach on the theme. Presented briefly, Erasmus had sought to distance himself from Luther by criticizing the latter's absolute denial of the freedom of the will. Aware of the importance of discussing the theme also from the aspect of the development of Augustine's thought, Erasmus mentions Augustine both as an authority, who confirmed his views of the existence of some measure of free will, as well as being a representative of an extreme position that minimized the possibility of human initiative *vis-à-vis* grace. Although Erasmus objects to this latter position as demoralizing and explains it with reference

to the historical setting in which Augustine operated, namely, Pelagianism, yet he does not directly criticize Augustine's authority on the topic. Erasmus had favored the opinion of those who attributed something to free will, but most to grace, and comparing opinions, he advanced as far as describing Augustine's position as one that left some room for the cooperation of the human will with grace, but which he only considered probable. The major issue between the two reformers became whether the post-lapsarian human will was still free to choose good or evil.

As a result of his lectures on ***Romans, Galatians,*** and ***Hebrews*** from 1513 to 1516, and a second series of lectures on the ***Psalms***, in 1519, Luther (already embroiled in the dispute on the validity of indulgences) is acknowledged to have had a theological insight of *passive righteousness*, the basis of his doctrine of justification (the "*Turmerlebnis*"), achieving: "*an* exegetical *breakthrough, an insight into the all-encompassing grace of God and all-sufficient merits of Christ*." It was particularly in connection with ***Romans*** 1:17: "*For therein is the righteousness of God is revealed from faith, to faith: as it is written: 'The just shall live by faith*,'" that seemed to have led Luther come to one of his most important understandings, that the "*righteousness of God*" was not God's active, harsh, punishing wrath demanding that a person keep God's law perfectly in order to be saved, but rather that God's righteousness is something that God gives to a person as a gift, freely, through Christ. In other words, according to Lewis W. Spitz: "*Luther emerged from his tremendous struggle with a firmer trust in God and love for him. The doctrine of salvation by God's grace alone, received as a gift through faith and without dependence on human merit, was the measure by which he judged the religious practices and official teachings of the church of his day and found them wanting*."

It is not possible here to give even a very short account of modern research regarding how Augustine, or late medieval Augustinianism, were communicated to Martin Luther, namely, the question of the two lines of research regarding a direct and/or indirect knowledge of Augustine. The debate has resulted in the study of three potential origins of Luther's reception of Augustine. ***First***: a direct knowledge of Augustine's works; ***second***: thanks to a late medieval *anti-Pelagian* trend present within and without the Augustinian Order of his times; or, ***third***: thanks to the educational, theological, and spiritual tradition(s) of the Augustinian Order.

It is also true that the extensive use of the Church Father's *later anti-Pelagian* writings does not, *per se*, imply that the young Luther's Reformation theology was in line with Augustinian thought. It is, however, also true, that by looking into the young Luther's main anthropological and soteriological (but not epistemological) insights, one immediately realizes that Luther started his Reformation enterprise as a deliberate attempt to recover Pauline-Augustinian theology which he considers to have been either abandoned, or was never assimilated and accepted, by the Catholic Church of his day. Up to 1515, the Reformer accepted human involvement in justification based on the notion of a ***pactum***, on the axiom that God rewards with grace he who does his best. Not, however, without the obligation of a good dose of ***humilitas****.* It was only between 1514 and 1519, that Luther's theology underwent a *radical alteration*. His newly-acquired strong radicalism now rested on three major axioms, namely: that humans are utterly passive in their own justification; that the human will is held captive of ***concupiscentia****,* and, thirdly, that the idea that humans can do ***quod in se est*** was practically *Pelagian*, given the total corruption of human nature and the total gratuity inherent in the salvation process, which from its beginnings to its completion Luther now considered to be nothing more and nothing less than divine grace.

Augustine of Hippo became engaged on the theme of the dire necessity of a free will in man, against the Manicheans. Manichaeism, an Oriental heresy, had affirmed metaphysical dualism which declared that in man there were, so to say, two contending wills, or inclinations, engaged in an endemic struggle in order to

claim victory over his will. Around the year 400, the Pelagians, on the other hand, themselves overtly anti-Manichaean, were also strongly intent on saving the freedom of the human will, but had gone to the extreme of contending that not even God had any power on it, even if simply to help man's will to opt to perform morally good actions. They consequently denied man's necessity of invoking God's grace for help in order to choose to perform good works. God had given man freedom of will, and this was the true form of grace, and that therefore there was no need for anymore: "*We are all governed by our own will*", they claimed.

Augustine had to steer his doctrine safely between these two opposing visions of grace and free will; namely, on the one hand contrasting the Manichaean denial of human freedom of action, and therefore the need of God's grace; whereas, on the other, affirming the dire necessity of divine grace without, however, compromising human freedom to perform morally good actions. Augustine had to distinguish between two types of freedom; namely, freedom from evil, Christian or Good News freedom, and the freedom of choices. This is what Augustine wrote in his ***Revisions***, with regards to ***On Grace and Free Will*** addressed to some protesting monks at Hadrumetum: "*There are some persons who suppose that the freedom of the will is denied whenever God's grace is maintained, and who on their side defend their liberty of will so peremptorily as to deny the grace of God. This grace, as they assert, is bestowed according to our own merits. It is in consequence of their opinions that I wrote the book entitled On Grace and Free Will...*".

Bernard Lohse argued that: "*Luther, however, avoided the danger of denying to humans a passive capacity for receiving divine grace, the Scholastic* ***aptitudo passiva***, *for if the power of free choice were said to mean that by which a man is capable of being taken hold of by the Spirit and imbued with the grace of God, as a being created for eternal life or death, no objection could be taken. For this power or aptitude, or as the Sophists say, this disposing quality, or passive aptitude, we also admit.*" At the same time, Luther expressly emphasized that it was this ***passive aptitude*** that actually distinguished humans from trees and beasts. Here the agreement between Luther and Scholasticism, as well as that between Luther and Erasmus, might have been much greater than was clear in their dispute over the question of the freedom of the will.

Luther began as a product of the late-Medieval 'Augustinian Renaissance'; and ended up ushering in a new appropriation of Augustine, whereby Augustine had relevance only to the extent that Augustine supported Luther's own theological positions, a reception also seen in John Calvin's assertion that: "***Augustinus totus noster est***", "*Augustine is absolutely on our side*". Luther could hardly have been a Reformer without the anti-Pelagian works of Augustine. His strong radicalism stood on two main pillars: the total corruption of human nature and the total gratuity inherent in the salvation process, which from its strong beginnings to its completion Luther considered to be nothing more and nothing less than divine grace. Augustine's struggled against Pelagianism remains of paramount importance for grasping the very essence of Luther's theology. Luther's doctrine of justification by faith alone, the very core of Luther's theology, should not be dissociated from the issue of Pelagianism.

If the Church is going to face the challenges of this new century, she will have to face them as a united Church. Nothing has so weakened our witness as our tragic divisions. Nothing has made the Gospel so implausible, if not preposterous. Division has deprived us of the weapons we need for the spiritual battles that are on the horizon. We can no longer afford to continue conducting endless disputes with the Gospel in our hands; the Book ought to spur us to anticipate events and ideas. We can no longer afford to enter into the scene after so many other events will have left their mark on today's world. This reminds me of one of Charles Dickens' episodes in ***The Pickwick Papers***. One fine day he hires a coach in the main square. Along the trip he becomes baffled to the extent that he asks the coachman: "*Just tell me, good man, how is it possible at all that such a thin emaciated horse succeeds in drawing*

such a big and heavy coach". The coachman, with tongue in cheek replied: "*It is not the horse who does it all, sire, but the carriage*". "*What does that mean?*". "*You see, this is what takes place. The carriage has a magnificent pair of wheels. We oil them so meticulously that as soon as the beast draws the carriage, the wheels are immediately set in motion. All that is left for the poor beast to do is to gallop as fast as it can so as not to be run over by the carriage*".

There is very little time left to ponder too much, delay, or postpone events. It should be the horse which ought to pull the carriage and not the other way round. We cannot risk any more attempting to stay events that are able to overtake our reasoning and discussion. We are called to create new approaches and events. If it works the other way round, we will then risk to be taken by surprise, and all we will be able to do is to patch up, adapt ourselves, and our only problem will be a desperate final attempt not to be left out of it all. Very often we simply resort to register events which take place outside of us, without our slightest involvement, if not simply against our interests.

RESERCHERS IN THE FIELD OF PATRISTICS

INFANCY IN CHRISTIAN SOURCES

1ST TILL 5TH CENTURIES

Between the 11th and the 13th May 2017, Fr Salvino Caruana OSA participated in the *XLV* annual encounter of professors and lecturers at the *Augustinianum* in Rome. This year's theme was certainly one of the most important of the series of yearly encounters of researchers in the field of patristics, namely, on ***Infancy in Christian sources*** (1st-5th centuries). In recent decades historical research has widened it purview within its own fields of investigation, employing new instruments of research, in particular, "*cultural studies*," which have made an impact on researches concerning private life, social and relational changes, affirmation of new values, different perceptions of time and space, public and private sentiments, the family, parenthood, etc. – all from the perspective of diachronic anthropology. The results of this investigation help us to appreciate better the distance, both in terms of values and semantics, which separates antiquity from contemporary times. Some of the keynote questions that were dealt with were: *What was the role of Christians in these dynamics of transformation*? Current historical studies examine Christian sources in strict continuity and coherence with those contemporary with them, even to the point of affirming at times that in matters concerning marriage and family ethics the new religion did not produce essentially new elements. Conscious of these continuities and divergences, this year's conference proposed to investigate the position of infant children, exploring the intellectual and existential perception of infancy that was more or less formalized in Christian thinking during the first five centuries. An examination of some questions from different research perspectives was possible, namely: exegetical aspects, namely, the patristic interpretation of biblical statements concerning infant children, the hagiographical, namely, regarding infant martyrs, the history of family interactions, maternity and paternity, emotions that infants felt, or that they were expected to feel, and the Gnostic ideals of family life. Some aspects of the topic were dealt with from the standpoint of artistic representations of infants, philosophical influences, and even Roman legal aspects (including the evolution of the concept of *patria potestas*, or else the problems connected with the abandoning of infants), along with examination of the roles of institutions (hospitals, orphanages).

PASS PASS MAL-KALENDARJU LITURĠIKU AGOSTINJAN

24 ta' Lulju: B. Antonio della Torre

Is-seklu XV fl-Italja huwa xempju ta' passi 'l quddiem li s-soċjetà ċivili bdiet tagħmel, fi żmien ta' rinaxximent kulturali... bdil ta' epoka! Dan jgħodd għal diversi aspetti tal-ħajja soċjali. Fis-sekli ta' qabel kienu twaqqfu l-universitajiet prinċipali: Bolonja, Pariġi, Oxford, Perugia... ċentri ta' studju u riċerka li bdew jagħtu l-frott mixtieq u bil-mod il-mod jibdlu l-ħsieb u s-soċjetà ta' madwarhom. Kemm l-arti (il-filosofija, it-teoloġija, ġurisprudenza) kif ukoll ix-xjenza (mediċina) bdew mexjin ħafna 'l quddiem. L-invenzjoni tal-istampa fi tmiem is-seklu XV għenet sabiex isiru passi akbar ta' ġgant fid-diversi oqsma tal-għerf.

Persunaġġ li approfitta minn dawn l-istudji xjentifiċi ta' żmienu kien Antonio della Torre li twieled għall-ħabta tas-sena 1424 f'Milan. Ftit li xejn nafu dwar l-ewwel snin ta' ħajtu, għajr il-fatt li kien ġej minn waħda mill-familji nobbli tal-Lombardija u li kellhom influwenza kbira f'Milan, l-aktar bejn is-seklu XIV u s-seklu XVI. Minħabba dan l-isfond familjari kellu bosta aktar opportunitajiet sabiex jaċċedi u javvanza fl-istudji. L-ewwel sejħa tiegħu kienet dik ta' tabib, billi f'qalbu ħass li jista' ikun ta' ġid jekk iwassal il-fejqan lill-morda. Għal dan il-għan jidher li speċjalizza fil-kirurġija fl-Università ta' Pavia. Din il-professjoni medika kellha tkunlu utli ħafna fil-ministeru tiegħu matul ħajtu.

Minkejja l-karriera medika li daħal għaliha, ħass li ħajtu ma kinetx kompluta u, effett ta' dan, talab li jingħaqad mal-Agostinjani. F'Milan kien hemm diversi kunventi Agostinjani, l-aktar wieħed magħruf ikun dak ta' San Mark, fejn l-aħwa Agostinjani kienu ilhom sa mis-sena 1254 u li kellu jsir ċentru importanti ta' studju għall-membri tal-Ordni fit-Tramuntana tal-Italja. Antonio rċieva l-formazzjoni tiegħu u segwa l-korsijiet tal-filosofija u t-teoloġija sakemm talab u ġie ordnat saċerdot. Fuq talba tiegħu stess intbagħat fil-kunvent ta' Foligno. Jidher li r-raġuni għal dan kien il-fatt li fl-ambjenti fejn kien magħruf diġà, bħala membru ta' familja nobbli u bħala tabib ma setax isib il-paċi mixtieqa, f'ħajja aktar kwieta ta' talb u ta' ministeru.

Id-devozzjoni li kellu lejn Marija ġiet ippremjata b'dehra li kellu, dehra li mlietu b'konsolazzjoni kbira u qawwietu fil-ħidma tiegħu. Żar bħala pellegrin devot is-santwarju marjan ta' Loreto, fejn skont it-tradizzjoni tinsab id-dar ta' Marija, imma li aktar minn kollox hija sinjal materjali tal-ogħla misteru tal-fidi nisranija, bħala l-lok fejn tnissel l-Iben ta' Alla fil-ġuf ta' Marija.

Fl-1454 kien Ruma, ukoll bħala pellegrin, din id-darba fuq il-passi tal-ewlenin Appostli San Pietru u San Pawl. Dan ukoll kien mument importanti fil-ħajja tiegħu. Iżda l-ispirtu ta' pellegrin li kellu P. Antonio ma waqqfux hemm: dejjem fuq il-passi tal-Appostli, talab u qala' l-permess li jmur iżur is-santwarju famuż ta' Santiago de Campostela, fi Spanja, fejn tradizzjonalment jingħad li hemm miżmuma l-fdalijiet tal-Appostlu S. Ġakbu. Minn kull fejn għadda ħalla warajh xhieda ta' qdusija, kemm bil-kelma mimlija tjubija tiegħu, u kemm bl-eżempju konkret ta' solidarjetà, ġenerożità u

umiltà. L-istudji u l-prattika tiegħu ta' tabib żgur li servewh sabiex jagħmel kotra ta' ġid, mhux biss fir-ruħ, imma wkoll fil-ġisem ta' ħafna nies morda. Fis-seklu XV ftit kienu dawk il-patrijiet li kellhom ix-xorti li jżuru bħala pellegrini dawn is-santwarji importanti.

Fis-sena 1474, il-Pirjol Ġenerali Fra Gakbu Oliva, billi ra f'Antonio l-kwalitajiet meħtieġa għal missjoni partikolari, bagħtu fil-belt fl-Abbruzzo, l'Aquila. Il-Beatu Antonio kellu l-missjoni delikata li jġib is-sliem bejn diversi fazzjonijiet kontra xulxin. It-twettiq ta' din il-missjoni poġġa lil Antonio u l-kwalitajiet tiegħu aktar fid-dawl. Il-virtujiet tiegħu, b'mod speċjali, il-fidi qawwija u l-umiltà kbira li biha kien jaġixxi sawru fama soda ta' qdusija, li hu żgur li qatt ma fittixha minn jeddu. Il-fama tiegħu kibret akbar meta hu nnifsu pprofetizza l-marda tal-pesta fil-belt ta' l'Aquila, madanakollu, minflok ħarab minn hemm, kien hu minn tal-ewwel li qiegħed il-professjoni tiegħu bħala tabib għas-servizz tal-morda u l-ippestati, b'dan il-mod ta xhieda qawwija ta' karità u ġenerożità, minkejja l-periklu li jittieħed mill-marda.

Is-sorijiet Agostinjani tal-monasteru ta' S. Lucija fl-istess belt talbuh sabiex isegwihom spiritwalment, ħaġa li l-Beatu għamel b'dedikazzjoni u mħabba kbira għal madwar tmintax-il sena. Fil-komunità tal-patrijiet li fiha kien jgħammar ħeġġeġ dejjem lil ħutu r-reliġjużi sabiex jgħixu ħajja aktar koerenti mal-vokazzjoni tagħhom, b'dedikazzjoni akbar għall-ħajja komuni fejn il-ġid spiritwali u materjali jinqasam bejn kulħadd, hekk kif ippreskriva S. Wistin fir-Regola tiegħu.

Il-Beatu Antonio ħadem ukoll mal-lajċi li kienu attirati mill-eżempju ta' qdusija tal-ħajja tiegħu. Għalihom waqqaf għaqda, bħal terzjarji Agostinjani, sabiex ikunu jistgħu jgħinu lil xulxin aktar fil-mixja tal-għajxien tal-fidi skont il-valuri ta' S. Wistin. Din l-għaqda baqgħet attiva f'l'Aquila sal-bidu tas-seklu XIX.

Miet ta' 70 sena b'fama kbira ta' qdusija u ħajja mogħtija f'servizz pastorali. Il-fdalijiet tiegħu baqgħu sal-1703 fil-belt li fiha tant stinka u ħadem. Wara dik is-sena, minħabba t-tiġrif tal-knisja ta' S. Wistin, effett ta' terremot qawwi, il-fdalijiet tiegħu bdew dawrien f'diversi bliet mkejjen, fosthom f'Collemaggio u aktar tard fil-Knisja ta' S. Bernando u tal-Madonna tar-Rifuġju. Aktar qrib lejna, proprju fl-1987, il-ġisem tiegħu ttieħed fil-knisja tal-monasteru tas-sorijiet Agostinjani f'L'Aquila.

Billi l-qima lejh qatt ma qatgħet, anzi kompliet tikber, il-Papa Klement XIII ikkonferma l-kult tiegħu fl-1759.

Il-Beatu Antonio jgħallimna li t-toroq li bihom wieħed jista' jaqdi lill-Mulej huma bosta. Jgħallimna wkoll li l-ebda mod mhuwa eskluż sabiex taqdi lil Alla fil-proxxmu li miegħu niltaqgħu ta' kuljum.

17 ta' Awwissu: S. Kjara tas-salib minn Montefalco

Fl-1881 il-Papa Ljun XIII iddikjara lil Kjara ta' Montefalco bħala qaddisa. Ljun XIII kien midħla ta' din is-soru qaddisa anke għaliex qabel intgħażel bħala Papa kien arċisqof ta' Peruġja, inqas minn 50km 'il bogħod mill-belt ċkejkna ta' Montefalco. Jidher li kellu devozzjoni partikolari lejn din il-qaddisa u sal-lum wieħed għad jista' jara ċ-ċurkett episkopali tiegħu f'wieħed mis-swaba' tal-ġisem mhux mimsus ta' S. Kjara.

L-istorja tal-ħajja ta' S. Kjara tinkwadra ruħha fid-dimensjoni ta' diversi qaddisin nisa oħra li fis-seklu XIII għexu ħajja mistika u axxetika... fosthom S. Kjara ta' Assisi, S. Margerita Porete, S. Angela minn Foligno... Dawn kienu nisa li mhux biss għexu ħajja f'reklużorji jew kunventi, imma li l-esperjenza mistika tagħhom sawret identità fihom u f'ta' madwarhom, waqt li ħolqot kurrenti spiritwali li għadna nistgħu napprezzaw, bosta drabi f'kitbithom. Fil-każ ta' S. Kjara ta' Montefalco m'għandna l-ebda kitba tagħha, iżda għandna abbundanza ta' informazzjoni dwar ħajjitha. Infatti, xi storiċi jqisu li l-każ ta' S. Kjara huwa l-aktar wieħed dokumentat fl-aġjografija medjevali. Dan għaliex għandna f'idejna d-diversi proċessi li wasslu għall-beatifikazzjoni tagħha, b'numru elevat ta' testimonjanzi kontemporanji, u daqstant ieħor xhieda ta' mirakli mwettqa bl-interċessjoni tagħha.

Imwielda fl-1268 f'Montefalco, belt ċkejkna fl-Umbria, Kjara sa minn kmieni deher fiha spirtu ta' ġabra u mħabba għat-talb. Ta' età bikrija ħafna, meta kien għad kellha biss sitt snin, iddeċidiet li tingħaqad ma' oħtha Giovanna li kienet qed tgħix bħala rekluża flimkien ma' numru ċkejken ta' xebbiet, jiġifieri f'ħajja totalment dedikata għat-talba bi ftit li xejn kuntatt mad-dinja ta' madwarha. Fl-Italja ċentrali kienu bosta r-reklużi li qattgħu ħajjithom magħluqin fi ftit spazju, dedikati għat-tifħir u t-talb. Dan ir-reklużorju li fih Giovanna kienet superjura, kien inbena minn missierhom stess.

Il-kors naturali ta' bosta minn dawn ir-reklużorji kien li jsiru monasteri, ġuridikament imwaqqfin mill-awtorità tal-Knisja taħt Regola approvata. Hekk ġara fil-każ ta' dan ir-reklużorju ċkejken meta fl-1290 l-isqof ta' Spoleto ta r-Regola ta' Santu Wistin lil dawn ix-xbejbiet, sabiex fuqha jfasslu ħajjithom. B'dan il-att, reklużorju mwaqqaf b'inizjattiva personali u devota, sar monasteru tassew taħt l-awtorità tal-isqof tal-post, bil-privileġġ li jistgħu jkollhom knisja b'kampnar u li fiha jistgħu jkunu ċċelebrati s-sagramenti.

Wara l-mewt ta' Giovanna, is-sorijiet tal-monasteru l-ġdid iddedikat lis-Salib Imqaddes, għażlu lil Kjara bħala superjura. Għalkemm relattivament ta' età żagħżugħa, is-sorijiet ħutha raw fiha l-kapaċitajiet meħtieġa sabiex tmexxihom fit-triq tal-qdusija. Kjara laqgħet din l-għażla bħala volontà ta'Alla u kompliet tmexxi l-monasteru sal-mewt tagħha fl-1308.

Santa Kjara għexet iż-żmien tagħha fil-monasteru b'dedikazzjoni assoluta lejn il-vokazzjoni li rċeviet sa minn kmieni f'ħajjitha. Mara ta' qlubija u determinazzjoni, kienet tmexxi b'żelu u mħabba. It-tip ta' ħajja axxetika li kienet tħaddan kienet waħda tassew radikali. F'kollox riedet tissieħeb ma' Kristu msallab, u kien għalhekk li għażlet għaliha l-isem ta' "Kjara tas-Salib"... isimha sar programm ta' ħajja! L-ispiritwalità tagħha, tipika għaż-żmien li għexet fih, sawret fiha qawwa interna b'tali mod li attirat lejha numru kbir ta' persuni li kienu jirrikorru għandha għall-pariri... minn kardinali sa awtoritajiet ċivili, minn nobbli sa persuni komuni. Fil-konkret, Kjara ta' Montefalco serviet bħala direttriċi spiritwali ta' numru kbir ta' nies, fosthom isqfijiet u saċerdoti. Il-kelma tagħha kienet issaħħar u twassal għand Ġesù lil dawk li kienu jsibu rwieħhom fid-dlam tal-inċertezza, ta' qtigħ il-qalb, tat-tbatija. L-għażliet tagħha kienu radikali u għalina llum jistgħu jidhru estremi: qatt ma riedet tara wiċċ ta' raġel, kienet tiekol ħaxix morr, kuljum kienet tagħmel eluf ta' ġenuflessjonijiet, povertà estrema... Il-Mulej taha diversi doni, fosthom dak tal-qari tal-qlub, u dak tal-għerf infuż, jiġifieri ta' għarfien ta' tagħlim tal-fidi mingħajr ma hi qatt studjat. Kien permezz ta' dan id-don li kixfet lil wieħed mill-kapijiet tas-setta msejħa "tal-ispirtu ħieles", fazzjoni eretika li ħarġet mill-Franġiskani. Imma l-Mulej ippermetta wkoll li tgħaddi minn diversi tribulazzjonijiet, kemm materjali imma aktar u aktar spiritwali. Infatti għal żmien twil għaddiet minn nixfa spiritwali qawwija u kienet tqis lilha nnifisha bħala l-akbar midinba. Kellha wkoll id-don tal-estasi, u għal bosta ġranet ġieli kienet tkun maqtugħa mir-realtà ta' madwarha, mehdija kollha kemm hi fil-kontemplazzjoni tal-misteri divini.

Id-devozzjoni prinċipali tagħha kienet dik lejn il-passjoni ta' Sidna Ġesù Kristu. Xtaqet f'kollox issir tixbah lil Ġesù imsallab. Din l-imħabba ġiet espressa fl-istorja tad-dehra ta' Kristu, liebes ta' pellegrin, mgħobbi bil-għuda tas-salib fuq spalltu. Kjara staqsietu x'qed ifittex li jagħmel b'dik il-għuda fuq spallejh, u l-Mulej weġibha: qed infittex post adatt fejn nista' nirfdu! Kjara toffri qalbha stess fejn Kristu jista' jqiegħed is-salib tiegħu. Infatti għal diversi snin kienet

ittenni lil ħutha s-sorijiet: jien għandi s-salib ta' Kristu mnaqqax f'qalbi. Dan wassal sabiex immedjatament wara l-mewt tagħha, nhar is-17 ta' Awwissu 1308, is-sorijiet, b'att kważi sagrilegu għaliex projbiet mil-liġijiet, iddeċidew li jiftħu l-ġisem tas-superjura tagħhom. Hekk kif qasmu l-organu tal-qalb, b'għaġeb kbir tagħhom sabu li n-nervituri interni kellhom il-forma tal-istrumenti tal-passjoni u f'ġenb minnhom tal-istess qalb in-nervituri ffurmaw ix-xbieha tal-Kurċifiss. Fil-frixa nstabu wkoll tliet ġebliet żgħar, ugwali fid-daqs u l-għamla u li s-sorsi dokumentali jgħidulna li meta wiżnuhom, sabu li kwalunkwe żewġ ġebliet jiżnu daqs waħda... dan b'referenza ċara għall-misteru tat-Trinità Imqaddsa. Dawn il-fenomeni ġew reġistrati b'att formali min-nutar u minnufih bdiet tiġri l-kelma, tant li l-Vigarju tal-Isqof ta' Spoleto, Berengario di Donadio, mgħaddab għal dan l-att sagrilegu tas-sorijiet, telaq minnufih sabiex mhux biss jindaga imma wkoll jikkastiga lill-istess sorijiet. Iżda wara li hu nnifsu ra b'għajnejh u sema' b'widnejh l-esperjenzi tas-sorijiet u l-fama ta' qdusija li l-poplu kellu għal din is-soru, biddel fehmtu, u minn inkwiżitur sar l-promutur ewlieni tal-kawża ta' S. Kjara. Immedjatament infetaħ il-proċess sabiex jinġabru x-xhieda dwar il-ħajja u l-mirakli li minnufih bdew jitwettqu.

Din is-soru, li mietet ta' 40 sena, hija fost l-aqwa mistiċi tas-seklu XIII. Ta' min jgħid li għalkemm ħadnet ir-Regola ta' S. Wistin, il-monasteru tagħha kien formalment aggregat mal-Ordni Agostinjan ħafna aktar tard. L-unjoni tagħha ma' Kristu imsallab, id-doni spiritwali li rċeviet, il-lejl mudlam li għaddiet minnu, il-konsolazzjonijiet tal-esperjenzi mistiċi, huma sinjal għalina tal-imħabba ta' Alla. Wara sittax-il xahar minn mewtha nfetaħ il-proċess informattiv mill-Isqof ta' Spoleto. Berengario di Donadio mar f'Avignon fl-1316 fejn kien jinsab il-Papa Ġwanni XXII sabiex jitlob il-kanonizzazzjoni ta' Kjara. Għal dan il-għan twaqqfet inkjesta f'Settembru 1318, iżda minħabba raġunijiet esterni u minkejja s-suċċess tal-proċess fih innifsu, il-konċessjoni tal-kult lejha kienet ingħatat biss fl-1624 minn Urbanu VIII. Il-Papa Klement X qiegħed isem Kjara ta' Montefalco fil-Martirjoloġju Ruman u fl-1736 kien approvat il-kult. Id-devozzjoni tagħha infirxet f'dawk il-postijiet fejn kien jinsab l-Ordni Agostinjan, u permezz tal-ħidma tiegħu, infetaħ proċess ieħor mibdi fl-1850, li wassal għall-kanonizzazzjoni ta' S. Kjara tas-Salib ta' Montefalco nhar it-8 ta' Diċembru 1881. Il-festa tagħha tiġi ċċelebrata fis-17 ta' Awwissu u fil-monasteru tagħha tiġi ċċelebrata wkoll il-festa "tas-sinjal tas-salib fil-qalb ta' S. Kjara" nhar it-30 ta' Ottubru. Il-ġisem mhux imħassar ta' S. Kjara, flimkien ma' xi elementi misjuba fil-qalb tagħha, għadhom jistgħu jkunu meqjuma fil-knisja tal-monasteru tas-sorijiet Agostinjani f'Montefalco.

6 ta' Settembru: B. Angelo minn Foligno

F'wieħed mit-trattati tiegħu S. Wistin, espert tan-natura tal-bniedem, jesklama: "Erġgħu lura lejn il-qalb tagħkom! Fejn tridu tmorru? Jekk titbiegħdu tintilfu. Għaliex itterrqu f'mogħdijiet tad-deżert? Idħlu lura mill-ġiri tagħkom li ħadkom 'il barra mit-triq; duru luru lejn il-Mulej. Inti li sirt barrani għalik innifsek minħabba l-ġiri tiegħek, ma tafx lilek innifsek, u qed tfittek lil dak li ħalqek? Erġa' lura, erġa' lura lejn qalbek" (S. Wistin, Trattat fuq l-Evanġelju ta' S. Ġwann, 18, 9, 10). Dawn il-kelmiet jiġbru fi ftit frażijiet l-ispiritwalità tal-Beatu Angelo minn Foligno.

Ftit għandna informazzjoni dwar ħajtu. Nafu li twieled fil-belt ta' Foligno, qrib Peruġja, fis-sena 1226. Din l-istess belt fil-qalba tal-Italja, tat it-twelid lill-qaddisa oħra, il-mistika Franġiskana S. Angela ta' Foligno.

Ftit li xejn nafu dwar it-tfulija tal-Beatu Angelo. Jidher li kien jagħmel parti mill-familja nobbli Dei Conti. Huwa ħassis-sejħa li jaqdi lil Alla f'ħajja ta' penitenza u umiltà, u b'dawn is-sentimenti f'qalbu ddeċieda li jidħol fil-kongregazzjoni tal-Ġamboniti, imwaqqfa mill-Beatu Ġwanni Bono. Meta b'deċiżjoni tal-Papa Alessandru IV din il-kongregazzjoni ngħaqdet mal-Ordni tal-Eremiti ta' S. Wistin ta' Tuscia fl-1256, il-Beatu Ġwanni sar membru ta' dan l-Ordni ġdid. Huwa għex l-entużjażmu, imma wkoll iż-żminijiet diffiċli ta' din l-esperjenza ta' unjoni bejn diversi kongregazzjonijiet li ffurmaw Ordni Mendikanti ġdid, jiġifieri l-Ordni tal-Aħwa Eremiti ta' S. Wistin. Kull kongregazzjoni, fosthom dik li kien fiha l-Beatu Angelo, ġabet

magħha l-esperjenza u l-ispiritwalità tagħha, u bil-mod il-mod, anke sforz id-determinazzjoni tal-Legat tal-Papa, il-Kardinal Rikkardu degli Annibaldi, u tal-ewlenin Pirjoli Ġenerali u aħwa tal-Ordni, bdiet tissawwar l-identità Agostinjana ta' dan l-Ordni ġdid għas-servizz tal-evanġelizzazzjoni. L-ewwel ġenerazzjonijiet ta' Agostinjani, minkejja d-diffikultajiet, kienu persuni konsagrati b'entużjażmu kbir tant li l-Ordni attira ħafna vokazzjonijiet lejh u kiber f'qasir żmien.

Il-Beatu Angelo, dispost għall-ordnijiet tas-superjuri tiegħu u l-bżonnijiet tal-Knisja, nafu li ntbagħat fil-belt ta' Gubbio bejn l-1293 u l-1297. F'din il-belt storika tal-Umbria, magħrufa l-aktar għall-istorja tal-laqgħa ta' S. Franġisk mal-lupu. Hemm l-Agostinjani sal-lum għad għandhom knisja ddedikata lil S. Wistin, appena 'l barra mis-swar.

Il-Beatu Angelo, misjuq minn spirtu ta' servizz u ħeġġa liema bħalha, li kien jakkwista mill-ħajja ta' talb li kellu, kien protagonist f'dawn l-ewwel snin tal-Ordni fir-reġjuni fejn għex. Fost l-oħrajn, misjuq miż-żelu għas-salvazzjoni tal-erwieħ, waqqaf il-kunvent tal-Agostinjani f'Foligno stess, belt twelidu.

Il-ħidma tiegħu bla waqfien favur l-Ordni u l-Knisja, il-predikazzjoni u l-ministeru tal-qrar baqgħu sal-aħħar għal qalbu. Saħħtu marret lura u radd ruħu lil Alla li għalih kien ikkonsagra ħajtu fl-Ordni ta' Santu Wistin. Għall-ġenerazzjonijiet tal-Agostinjani tal-bidu, kien ta' eżempju b'ħajja ta' fedeltà, minkejja d-diffikultajiet li żgur kien hemm fl-ewwel żminijiet tal-Ordni. Għall-insara ta' kull żmien jibqa' eżempju ta' qaddej tajjeb u fidil, li wara ħajja mogħtija għas-servizz tal-oħrajn, ingħatat il-kuruna fil-hena tas-sema. Kien il-Papa Ljun XIII, li wara li assigura ruħu mill-kult immemorabbli lejn dan il-qaddej fidil, ikkonferma l-kult tiegħu fl-1881, u l-memorja tiegħu tiġi ċċelebrata fis-6 ta' Settembru. Il-fdalijiet tiegħu jinsabu fil-knisja tal-kunvent li hu stess waqqaf fil-belt ta' Foligno.

22 ta' Settembru: B. Gużeppa tal-Purifikazzjoni, martri

Fis-snin tletin tas-seklu XX, il-Knisja fi Spanja għaddiet minn martirju kbir, hekk kif l-awtoritajiet ċivili bdew persekuzzjoni sistematika li ġebbdet għal madwar tliet snin u li fiha mietu numru kbir ta' insara: lajċi, reliġjużi, saċerdoti u isqfijiet. L-aħwa tal-Familja Agostinjana, f'din is-sitwazzjoni mwiegħra, wkoll taw xhieda qawwija tal-fidi tagħhom quddiem din il-persekuzzjoni ħarxa, magħmula minn ħuthom Spanjoli.

Fit-22 ta' Settembru l-kalendarju liturġiku Agostinjan ifakkar lill-Beata Ġużeppa Masiá. Twieldet fl-10 ta' Ġunju 1887 f'Algemesí, raħal qrib il-belt ta' Valencia. Għalkemm il-familja kienet fqira, kienet għanja fil-valuri u l-għajxien tal-ħajja nisranija konvinta kienet tingħata attenzjoni kbira fl-edukazzjoni tal-ulied. Ta' età żagħżugħa tilfet lil missierha, u b'hekk il-familja baqgħet tmexxiha l-omm, li kienet ukoll attiva fl-għaqdiet tal-karità. Għal din il-ħidma b'risq l-oħrajn, jidher li l-Mulej ippremjaha b'għadd ta' vokazzjonijiet reliġjużi fil-familja: wieħed minn uliedha daħal mal-Franġiskani Kappuċċini, waqt li ħamsa minn uliedha bniet daħlu għall-ħajja kontemplattiva f'monasteri differenti tal-klawsura. Waħda minn dawn, Marija Ġużeppa, bi tweġiba għal dak li kienet qed tħoss f'qalbha, daħlet fil-monasteri tal-Agostinjani Rekolletti f'Benigánim, u fit-2 ta' Frar 1905 xiddet il-libsa Agostinjana u sena wara għamlet il-professjoni reliġjuża. Mix-xhieda li taw ħutha s-sorijiet, nafu li kienet persuna li kellha f'qalbha x-xewqa li togħġob lil Alla f'kollox, u kienet tmidd idejha għax-xogħol kollu li seta' kien hemm bżonn fil-monasteru.

Kellha f'qalbha l-poeżija, u mid-diversi li kitbet, nafu l-imħabba li kellha għall-Għarus li miegħu tħaddnet fil-ħajja monastika Agostinjana. Bi Kristu magħha, kienet tħoss li xejn mhu diffiċli. Fl-ispirtu ta' riforma tar-Rekolletti, hi fittxet dejjem li tgħix b'ċertu solitudni, bi ħsiebha mehdi fil-ħwejjeġ tas-sema. Madanakollu qatt ma naqset mid-doveri tagħha lejn il-komunità, bl-iskuża tal-ħwejjeġ spiritwali.

Bejn l-1932 u 1935 kienet eletta bħala prijura tal-monasteru. Is-sinjali taż-żminijiet kienu diġà qed juru x'qed jinħema fil-qalb ta' min ried jeħodha kontra l-Knisja ta' Kristu. Is-sorijiet bdew jirċievu ħafna minaċċi, hekk li bosta ppruvaw jipperswaduhom sabiex iħallu l-monasteru. Maria Ġużeppa baqgħet fil-monasteru minkejja l-periklu, flimkien ma' grupp ċkejken ta' sorijiet. Dan għamlitu sal-1936, meta s-sitwazzjoni ħraxet qatigħ u l-periklu kiber tant li f'dik iċ-ċirkustanza s-sorijiet kellhom, kontra qalbhom, iħallu l-monasteru. Bħal ħafna reliġjużi oħrajn li kellhom jitilqu mill-kunventi, Marija Ġużeppa sabet rifuġju għand ommha, li laqgħetha b'ħafna mħabba. Fl-istess dar issa kienu jinsabu, imdawrin mal-omm, l-aħwa bniet li kienu ħaddnu l-ħajja reliġjuża, hekk li d-dar tal-omm inbidlet f'monasteru partikolari ħafna, b'ritmu ta' ħajja li jixbah lil dak ta' monasteru tassew. Marija Ġużeppa għexet dan il-mument kiefer billi kompliet toffri lilha nnifisha bħala vittma għall-konverżjoni tal-midinbin u l-paċi f'art twelidha.

Il-persekuzzjoni kompliet tiħrax ma' kull jum li kien jgħaddi. Nhar id-19 ta' Ottubru 1936, billi sar magħruf li fid-dar hemm grupp klandestin ta' reliġjużi, xi suldati tal-milizzja ribelli ġew sabiex jiġbruhom. Ma offrewx reżistenza! Kienu ppreparati għal dak li seta' jseħħ fiċ-ċirkustanzi. L-omm ma riedet bl-ebda mod tħalli lil uliedha bniet weħidhom u ddeċidiet li hi wkoll tkun arrestata. Għaddew ġimgħa sħiħa maqbuda, żmien li użawh sabiex jippreparaw rwieħhom għal dak il-mument solenni li fih kellhom jagħtu l-akbar xhieda. Minkejja l-wegħdiet fiergħa li rċevew, baqgħu sodi, jagħmlu l-qalb lil xulxin. Il-Providenza riedet li l-jum tal-ogħla xhieda kellu jaħbat fil-lejl tal-festa ta' Kristu Re, il-25 ta' Ottubru. Wara traġitt qasir, niżżluhom

minn fuq trakk fejn kienu mgħobbija u waħda wara l-oħra ngħataw l-eżekuzzjoni tal-mewt. Għalkemm kienu ser jibdew mill-omm, din talbet bil-ħerqa sabiex jibdew minn uliedha l-għeżież: "hekk immut b'moħħi mistrieħa li baqgħu fidili sal-aħħar" tenniet. Bħall-omm tas-seba' wlied fil-Ktieb tal-Makkabej, hija għamlitilhom il-qalb sakemm rathom fuq xulxin, iġsma bla ħajja, iffuċillati. Temmew l-eżekuzzjoni bl-omm, qalbiena bħal uliedhom. L-iġsma ta' dawn il-ħames martri ndifnu fil-kunvent, trasformat f'ħabs, ta' Fons Salutis. Aktar tard, ittieħdu b'venerazzjoni kbira, fil-knisja parrokkjali ta' S. Piju X f'Algemesí.

Wara li nġabru x-xhieda dwar il-martirju, u wara li sar il-proċess kanoniku, il-Papa S. Ġwanni Pawlu II ibbeatifika lil Sr. Marija Ġużeppa u lil ħutha u lil ommha nhar il-11 ta' Marzu 2001, flimkien ma' għadd kbir ta' martri oħrajn li mietu fl-istess ċirkustanzi tal-persekuzzjoni Spanjola.

Ix-xhieda tal-Beata Ġużeppa Maria Masiá tal-Purifikazzjoni, flimkien ma' ommha u ħutha, tibqa' għalina stedina kontinwa għall-fedeltà li msejħin li jkollna fl-għajxien ta' kuljum tal-fidi tagħna, misjuqin minn xewqa ta' għaqda sħiħa ma' Alla fil-ħajja ta' dejjem.

P. JOSEF SCIBERRAS
AGOSTINJAN
POSTULATUR TAL-ORDNI AGOSTINJAN

PATRI DWARDU FENECH

IBEN Ħ'ATTARD PROFESSUR TAL-MALTI U TAL-GĦARBI

Sfond familjari u familjali

Qisu lbieraħ, qiegħed inġib quddiem għajnejja, ix-xbieha żagħżugħa ta' Dwardu Fenech, liebes is-suttana ta' novizz, bi tbissima ta' kuntentizza, ixejjer "saħħa" lin-nies tar-raħal. Kien il-Ħadd filgħodu, wara l-quddiesa tal-għaxra. Ġurnata xemxija mill-isbaħ ta' difa; temp kif jaf jagħti l-ajru Malti fl-istaġuni tar-rebbiegħa, tas-sajf u tal-ħarifa. Ikkalkulajt li s-sena kienet għal xi l-1951. Kont għadni daqsxejn ta' qrempuċu ta' disa' snin, tifel ieħor tar-raħal ħlejju tagħna ta' H'Attard.

Imwieled H'Attard fl-1 ta' Ġunju 1933 huwa attenda l-iskola primarja ta' Ħal Lija, għaliex H'Attard, peress li dak iż-żmien ir-raħal kien żgħir ħafna fil-popolazzjoni - inqas minn elfejn ruħ - ma kienx hemm skola tal-Gvern. It-tfal tar-raħal kienu jmorru l-iskola ta' Ħal Lija li kienet tiġi preċiż fuq xifer fejn jiltaqgħu t-tliet irħula ta' H'Attard, Ħal Lija u Ħal Balzan. L-istudji sekondarji tiegħu għaddiehom fil-Liċei tal-Ħamrun u tal-Belt waqt li t-taħriġ preparatorju għall-ordinazzjoni tiegħu fis-saċerdozju huwa għaddieh fil-Kulleġġ San Mark, ir-Rabat. Hemmhekk għadda sentejn fil-Filosofija u erba' snin Teoloġija.

Missier Dwardu kien tifel mir-raħal iżda ommu kienet mill-Qrendi. Fi żmienhom dawn kienu għaddew xi snin fit-Tuneżija fejn kienu marru jħabirku fil-ħidma biex ifaddlu l-flus u jħejju ħajja aħjar għall-familja.

Lejn il-ħajja ta' reliġjuż

Lil Dwardu kont sirt nafu mhux biss b'tifel tar-raħal iżda kien ukoll wieħed mill-membri tas-Soċjetà Mużewmina; għaqda reliġjuża li jiena wkoll kont nattendi filgħaxijiet ta' matul il-ġimgħa.

Din ix-xena ta' Dwardu Fenech ixejjer lin-nies tar-raħal, liebes suttana sewda, huwa u sejjer lejn id-dar wara l-quddiesa tal-Ħadd filgħodu, niftakar kienet laqtitni b'ċerta malinkonija. Għalfejn kien qiegħed ixejjer Dwardu? U fejn kien sejjer dan il-membru tal-Mużew li l-preżenza dħulija tiegħu jiena tant kont drajt; sa anke ħassejtni miġbud ħafna lejh bħala xempju għalina t-tfal għadna tilgħin?

Ħassejt dak il-waqt, taħlita ta' dispjaċir u ta' rabja. Is-swied il-qalb tnissel fija għaliex kont sirt inħobbu bħala membru attiv tal-*għaqda* tagħna, bħala wieħed intimu tar-raħal tagħna, bħala identità fil-komunità ċkejkna tagħna u b'figura ta' bniedem dħuli, għaqli, kwiet u sieber fil-manjieri tiegħu ma' kulħadd. U r-rabja tnisslet għaliex immaġinajt li dan il-wieħed minna, kien qiegħed jabbandunana. Rajtu, fil-għajnejn tfulija tiegħi, qiegħed jippreferi l-ħajja t'hemm barra, barra r-raħal wenniesi, mill-ħajja familjari li konna mdorrijin ingawdu bejnietna n-nies ta' raħal twelidi. Is-sena kienet fl-1951 meta kont bdejt nattendi l-preparatorja tal-Mużew ta' H'Attard.

Mur għidli f'dak il-waqt ta' tfuliti, li bosta snin wara kelli nerġa' niġi taħt l-ombra tiegħu, għal darbtejn, fl-1981-82 u t-tieni sforz tiegħi matul is-snin mill-1994 sat-98, bi student universitarju.

Tlaqt niġri lejn id-dar nistaqsi 'l ommi fejn kien sejjer Dwardu. Kien appuntu dak il-mument li sirt naf għall-ewwel darba minn fomm ommi – li għalija, ta' tifel impressjonanti li kont, kulma kien jitniffes minnha kien vanġelju – li l-maħbub Dwardu kien daħal mal-Ordni tal-Patrijiet Agostinjani biex iħejji ruħu għas-saċerdozju.

U mbagħad, niftakar ukoll, lil ommi tirrakkontali li l-ġenituri ta' Dwardu kienu emigraw lejn it-Tuneżija bosta snin qabel, fejn kienu għaddew xi snin jaħdmu u jġemmgħu biex meta jerġgħu lura Malta, ikollhom biżżejjed biex jgħixu familja fil-kumdità.

Aktar minn darba Dwardu kien irrakkontali kif f'ċertu distrett f'Tuneż li l-isem tiegħu llum insejtu, kienu hemm jgħammru ġemgħa sewwa ta' Maltin. Fis-snin li huwa kien għadda hemmhekk, jistudja fil-Kulleġġ tal-Patrijiet il-Bojod, fil-belt ta' Manouba, kien għad fadal ġgajta nisa, ulied ulied il-Maltin tal-bikri li kienu emigraw 'l hemm u li kienu baqgħu jżommu t-tradizzjoni li jilbsu l-għonnella Maltija.

Ġebel ma' ġebel jiltaqa'

Kellhom jgħaddu snin kbar wara dakinhar tax-xbieha tiegħu ħiereġ mir-raħal, huwa u sejjer lejn il-kunvent biex jiddedika ħajtu fl-Ordni Agostinjan meta fl-1981, sewwasew tletin sena wara, bla mistennija, jiena sirt student ta' dan Dwardu Fenech. Imma din id-darba Dwardu kien laħaq Professur tal-Għarbi u tal-Malti fl-Università ta' Malta.

Appena dħalt fil-kamra universitarja tiegħu għall-ewwel lezzjoni fil-Għarbi, wiċċu ma kien inbidel xejn mix-xbieha li kienet baqgħet stampata f'moħħi minn tfuliti. Għaraftu mill-ewwel u għamilt iżjed kuraġġ li se jkolli lilu b'wieħed mil-letturi tiegħi. U fraħt mhux ftit li wara tant snin mifrudin – hu medhi fl-istudji terzjarji waqt li jiena kont għaddej b'ħajti fl-Awstralja fejn kienet emigrat il-familja tagħna, miftum mill-ħajja Maltija f'Malta bis-safar – kont se nerġa', sa ċertu punt, nistgħall u nħassel mill-ġdid, ftit mill-esperjenzi ħelwin ta' tfulitna flimkien; esperjenzi li ma jintesew qatt.

Fil-frattemp, matul din il-medda kbira ta' snin miftumin mill-benna u mill-wens tal-ħajja tagħna fir-raħal ċkejken imma dejjem għażiż għalina s-Saraċini (il-laqam kollettiv tal-abitanti oriġinali ta' H'Attard), kont naf minn qabel dakinhar bl-istudji li Patri Fenech kien segwa matul dawk is-snin twal ta' firda minn ma' xulxin. Għaliex fil-ħeġġa kontinwa u kbira li jiena kelli fija għall-Malti, spiss kont nara 'l ismu msemmi f'xi artiklu jew f'xi kumitat tal-Malti meta kont nirċievi fil-posta d-dar tiegħi f'Sydney, xi kitba letterarja ta' *Leħen il-Malti* u ta' *Il-Malti*. U tgħidx kemm kont nitkabbar b'dan l-iskular bravu li ħareġ minn raħal twelidi, H'Attard!

Il-ħajja studenteska:

Matul il-medda ta' xi sebgħa u għoxrin sena li matulhom kont osservajt il-progress ta' Patri Fenech, qabel ma beda jgħallem l-Università, sa ma laħaq professur, kont dejjem insegwi l-kitbiet tiegħu; daqqa ta' poeżija, oħra xi kitba kritika. Issa kien beda dieħel fil-qalba tal-istudji tal-lingwistika Maltija; l-istudju xjentifiku tal-lingwa tagħna.

Osservajt lil Dwardu jakkumula numru ta' gradi universitarji; turija dehrija tal-preokkupazzjonijiet akkademiċi li kien impenja ruħu fihom.

Mis-sena meta qaddes fl-1958 sal-1960 huwa għadda dawk is-sentejn f'Tuneż fil-Kulleġġ tal-Patrijiet il-Bojod. Hemmhekk studja l-Għarbi Klassiku, id-Djalett Tuneżin, l-Istorja Għarbija, l-Iżlamoloġija u d-Dritt Ċivili Tuneżin. Kif temm dan il-kors ta' studju Patri Fenech tela' jissokta fi studji oħrajn f'Pariġi. Minn hemm kiseb id-*Diplôme de Langue Française* u s-*Certificat de Traduction Anglaise* mill-*Istitut Catholique de Paris* fl-1959.

Is-sena ta' wara Patri Fenech daħal jgħallem l-Università ta' Malta. Madankollu, minkejja dawk l-istudji kollha li kien għadda, xorta waħda ssokta b'aktar studji avvanzati fid-dinja akkademika. B'hekk fl-1964 iggradwa BA Ġenerali fil-Malti, fit-Taljan u fil-Franċiż u fl-1966 ħa l-BA bl-Unuri fil-Malti u fl-Għarbi. Daqs sena u nofs wara kiseb il-maġisteru bl-MA fil-Lingwistika Maltija.

Wara kors ieħor ta' sena jistħarreġ il-Lingwistika u l-Fonetika fl-Università ta' Reading l-Ingilterra u mbagħad sentejn oħra l-Università ta' Leeds, ukoll fl-Ingilterra, matul is-snin 1973 sal-1975 nosservawh javvanza iżjed fl-istħarriġ tal-Lingwi Semitiċi. Dwardu Fenech kiseb il-PhD mill-Università ta' Leeds bit-teżi fuq l-iżvilupp tal-Malti fil-ġurnali kontemporanji. Wara dan kollu ma waqafx hemm. Huwa żied jagħmel sena oħra, ukoll fl-Università ta' Leeds, jistudja l-Ġermaniż. Fis-sena 1979 b'turija ta' apprezzament għal ħidmietu fid-dinja akkademika, il-Professur Dwardu Fenech ingħata l-F.R.A.S. (*Fellow of the Royal Asiatic Society*) mill-Università ta' Londra b'turija ta' apprezzament tal-ħidma akkademika tiegħu b'risq il-Malti.

Professur tal-Malti u tal-Għarbi

Meta tħares lejn il-ħajja tal-iskular Patri Dwardu Fenech malajr tosserva li ħajtu kienet mogħnija u mimlija studji bla waqfien. Biss biss, il-kwantità kbira ta' lingwi li kellu jgħaddi fid-diversi korsijiet li daħal għalihom, temmhom kollha. Kiseb dejjem aktar kwalifiki universitarji, li lkoll flimkien jagħtu xhieda ta' ħajja ferm ħawtiela ta' akkademiku sod, bravu, persistenti u ġenwin.

Anka fl-istess kors saċerdotali ta' żmienu, apparti l-Malti, l-Ingliż, it-Taljan u l-Latin, is-seminaristi kollha kien ikollhom jistudjaw ukoll il-Grieg Klassiku u l-Ebrej (il-Lhudi). Jerġa', meta mar it-Tuneżija, il-kors kellu jagħmlu bil-Franċiż għaliex dak kien l-ilsien kolt tal-pajjiż.

Fl-istudji li tħarreġ fihom l-Ingilterra, taħt l-influwenza ta' żewġ skulari rinomati tas-Semitika, il-Professuri Benedikt Isserlin u Colin MacLaurin[1], wieħed jissoponi li, ftit jew wisq, huwa ta ħarsa lill-ispeċjalitajiet ta' dawn iż-żewġ skulari kbar. Il-Professur Colin MacLaurin, Awstraljan, kien speċjalizzat fil-lingwa Ugaritika u l-Professur Benedikt Isserlin, Lhudi Ingliż, kien espert fil-Feniċju u l-Puniku. – Mela minn dan kollu wieħed japprezza li l-iskular Fenech, biex laħħaq ma' dawn l-istudji kollha, kellu jiffamiljarizza ruħu ma' ġemgħa oħra ta' lingwi lil hinn minn dawk li kien ġa studja sabiex laħaq l-istat saċerdotali.

Mhux kuntent b'li diġà kien tgħallem huwa kompla iffamiljarizza ruħu mal-Ispanjol biex ikun jista' jaqra xi testi li kellhom x'jaqsmu mal-interessi akkademiċi tiegħu f'dik il-lingwa. B'hekk dawn il-lingwi lkoll flimkien ilaħħqu mat-tlettax-il waħda. Dan apparti d-djalettoloġija ta' wħud minn dawn l-istess lingwi bħalma kienu t-Taljan u l-Għarbi. B'din il-ġemgħa sabiħa ta' lingwi, studjuż tal-lingwa ma jdumx ma jintebaħ kemm kien armat tajjeb il-lingwista Dwardu Fenech biex b'dan it-tagħrif u tagħlim kollu, seta' ikompli jsegwi l-professjoni ta' lingwista.

Awtur prolifiku

Fil-ħajja akkademika mhumiex l-ittri li wieħed iġib wara ismu li jixhdulu għerfu; lanqas it-titli ta' duttur, ta' professur, ta' *reader* jew ta' *fellow*! Il-qofol ta' studjuż, ta' skular li jiswa mitqlu, lanqas ma jixref fl-ammont ta' xogħlijiet li jippubblika jew fil-ħxuna tal-kotba li joħroġ. Għaliex fl-aħħar mill-aħħar hija l-*kwalità*, l-*oriġinalità* u l-*profondità*, is-sustanza li jixirfu fil-ġabra totali ta' ħidmietu, fil-kitba u fil-prattika, dik l-*ouevre*, li tqejjes il-qofol ta' għerf il-veru intellettwali!

Ix-xogħlijiet l-ewlenin li ħarġu minn taħt idejn Dwardu Fenech, l-iskular ta' H'Attard, jinqasmu taħt tlett irjus: 1.Lingwa u Lingwistika, 2.Letteratura u 3.Patristika.

Mil-lat ta' lingwa u lingwistika huwa ta palata sewwa fit-twittija tat-triq għall-istudji fil-Lingwistika applikata fil-Malti fil-ġabra tiegħu *Lingwistika Ġenerali*. Hekk bis-saħħa ta' din il-pubblikazzjoni u xi monografiji oħrajn tiegħu fejn tidħol il-lingwistika, huwa kiseb id-distinzjoni li ismu ssiehem u ssieħeb mal-ftit studjużi kbar ta' qablu fil-Malti li kien għad kellna sa dak iż-żmien, fosthom Vassalli, Saydon, Cremona u Aquilina. B'dan ix-xogħol biss il-Professur Dwardu Fenech jistħoqqlu jibqa' konoxxut mal-iskulari l-kbar tal-Lingwistika Maltija fuq teoretika moderna.

Żewġ xogħlijiet kbar lingwistiċi li ħarġu minn taħt idejh flimkien maż-żewġ skulari kbar Ġużè Aquilina u Benedikt Isserlin, Dwardu Fenech ħejja *The Study of Maltese Dialects in the Past* u *The Phonology of Gozitan Dialectal Maltese*[2]; żewġ opri kbar li ħarġu sal-lum dwar id-djalettoloġija Maltija mill-Università ta' Leeds. Is-sena kienet 1981.

Xogħlijiet sinifikanti oħrajn mil-lingwistiku Dwardu Fenech jinkludu *L-Ortografija Moderna*; *Contemporary Journalistic Maltese*; *Three Functions of the Dual Suffix in Maltese*; *Vassalli u Kitbietu* u *Developments of the Maltese Baby Language*.

Fil-*Journalistic Maltese...* il-Professur Dwardu Fenech wera kif tliet gazzetti Maltin ġo Malta, kontemporanji ta' xulxin, kienu t-tlieta jużaw forom differenti ta' Malti fil-ġurnaliżmu tagħhom.

Il-konklużjoni aħħarija ta' dan l-istudju ewlieni tiegħu kienet illi l-ġurnali tal-Partit Laburista kellhom tendenzi għal ċertu livell ta' puriżmu fil-Malti waqt li dawk tal-Partit Nazzjonalista kienu jxaqilbu lejn Malti Taljanizzat. Il-ġurnali l-oħrajn kienu dawk tal-Knisja. Dawn min-naħa l-oħra jidher li kienu jtendu lejn Malti ġurnalistiku aktar professjonali iżda b'influwenza Latina-Taljana. Dan ix-xogħol ħareġ fl-1978.

Bil-ħila ta' dan l-istudju l-iskular Dwardu Fenech wera x-xejra li l-lingwa tagħna kienet qiegħda tieħu, taħt l-influwenza ta' dawn l-użanzi ġurnalistiċi fuq il-poplu meta jaqrahom.

Fil-ktieb *Vassalli u Żminijietu*, xogħol analitiku lingwistiku ta' ċerta bravura, Dwardu Fenech irnexxielu, bi sforz mhux żgħir, joħroġ għall-beraħ, x'kien dak il-kliem Malti li Vassalli kien bi ħsiebu jippubblika fid-dizzjunarju tiegħu, il-*Lexicon*, iżda li ma laħaqx inkludieh qabel mewtu u mbagħad il-manuskritt kien intilef u baqa' ma nstabx.

B'għaqal tal-iskular li kien, f'dan ix-xogħol Dwardu Fenech l-ewwel ma għamel hu li, ta stampa ċara dettaljata tax-xogħlijiet kollha ta' Vassalli. B'din it-tattika huwa ttama li jħejji lill-qarrej bi sfond sod tal-ħsieb Vassalljan sabiex b'hekk jgħin lill-qarrej jifhem aħjar il-konklużjonijiet lingwistiċi tiegħu dwar l-etimoloġija tal-Lexicon Vassalljan. Dan ix-xogħol hekk interessanti u sinifikanti fl-istudji tal-Malti nħareġ fl-1977.

Insibni nistagħġeb meta nara li din il-ħidma partikolari ta' Fenech donnha ma tantx impressjonat lil-lingwisti Maltin skont in-nuqqas ta' interess li ġeneralment intwera lejh. Ingħid hekk għaliex dan l-isforz akkademiku ta' Dwardu Fenech huwa xogħol ta' ħidma sfiqa ta' sabar konsiderevoli, ta' ċerta reqqa u ta' analiżi lingwistika, apparti milli biex saret, kellu jkun mhux biss lingwista l-awtur li daħal għaliha, iżda ried ikun ukoll mogħni b'tagħlim u tagħrif ta' numru ta' lingwi, fosthom il-Malti antik, il-Għarbi, il-Latin, it-Taljan u rqaqat lingwistiċi oħrajn, bħal ngħidu aħna ċerta familjarità mal-Grieg Klassiku, mal-istoriċità soċjali u storika ta' żmien Vassalli u ta' qablu, li jixirfu inti u miexi tul il-medda tax-xogħol Vassalljan. B'risq din il-ħidma unika, Dwardu Fenech witta għall-istudjużi kollha ta' lsienna, it-triq għal fehim usa' tal-linja lingwistika ta' Vassalli.

Punt sinifikanti ħafna li Fenech sata' saħaq fuqu u baqa' ma qal xejn f'dan ix-xogħol hu li fl-*Appendiċi Etimoloġika u Komparattiva*, jidhirli li x-xogħol tiegħu kien jikber iktar fil-mertu li kieku mat-tifsira Latina ta' Vassalli huwa reġa' ta t-tifsira mill-ġdid bil-Malti ħalli

Party mal-istudenti tal-Għarbi u tal-Malti tal-Università 1986-1989 – 13 ta' Frar 1990

juri d-diverġenza semantika li spiss tispikka fil-vokabularju. Għaliex illum wisq aktar minn dari, huma bostana dawk l-iskulari li ma studjawx il-Latin.

Nagħti ftit eżempju biex niċċara l-punt tiegħi. Għall-kelma *xxennaq* jagħti l-frażi Latina *flagro desiderio* waqt li b'dan il-verb aħna fil-Malti nifhmu *xtaq bi ħrara kbira* u/jew *miklub għal xi oġġett*. Il-frażi Latina ma ssarrafx dan is-sens. Xi eżempji oħrajn, mingħajr ma noqgħod nidħol f'dawn l-irqaqat kollha jinkludu: *ruħ* li jqabbilha ma' *pneuma*, kelma Griega tfisser *riħ*. Verament li Vassalli fil-Lexicon tiegħu ukoll jagħti din l-istess tifsira iżda fil-Lexicon huwa jinkludi t-tifsira li nagħtuha fil-Malti tal-lum tal-*ispirtu* (ir-ruħ) *li r-reliġjonijiet jemmnu li għandu ġo fih kull bniedem*. F'każi bħal dawn, fejn il-kelma Maltija llum saret arkajka, nifhem li kien xieraq u siewi mhux ftit li kieku Fenech ta spjega ta' dan. Eżempju simili hija l-kelma *bostân* fejn Vassalli, bir-raġun kollu, jirrendiha biss bit-tifsira ta' żmienu. Naħseb hawnhekk ukoll Fenech sata' spjega l-qedem tal-kelma waqt li jagħtiha tifsira moderna tal-aġġettiv ta' *bosta*. F'ġabra kliem ta' dan il-qedem wieħed jistenna ċerta elaborazzjoni biex b'hekk jiċċara l-ħsieb u fl-istess ħin huwa jgħin qatigħ lill-istudjuż. Fl-aħħar mill-aħħar wara analiżi u riċerka ta' din ir-reqqa ma kienx imur żmerċ b'din iż-żjieda.

Fl-1984 il-Professur Dwardu Fenech ippubblika trattat dettaljat fuq il-Lingwistika Maltija. Dan kien l-ewwel studju fuq il-Lingwistika Maltija li nħareġ sħiħ bl-irqaqat kollha tal-Lingwistika Maltija wara l-ewwel sforzi bikrija ta' Vassalli u mbagħad bosta snin wara fl-1955 dak ta' Aquilina fl-i*Structure*. Bil-*Lingwistika Maltija*, Fenech kompla għolla l-istudji ta' lsienna fuq bażi aktar xjentifika paripassu mal-lingwi l-kbar fid-dinja tat-tagħlim.

Il-qasam letterarju

Flimkien ma' żewġ ġabriet poetiċi tiegħu bl-ismijiet *Taħt il-Qawsalla Tiegħi* u *Mad-Daqq tal-Arpa,* fil-qasam letterarju huwa kkontribwixxa studju ħafif fuq il-poeżija ta' Rużar Briffa *Rużar Briffa: Il-Poeta tas-Sbuħija* (1964) u żewġ ġabriet kritiċi ta' poeżija Maltija msemmija *Wirt il-Muża* u *Għas-Sejħa tal-Għana*.

Fl-istess sena 1977 l-Ordni tal-Patrijiet Agustinjani tiegħu stess ħariġlu l-ġabra ta' kritika poetika bl-isem *Wirt il-Muża* bis-sottotitlu *Studji Kritiċi Komparattivi*. F'din il-għażla mill-aqwa poeti Maltin, Dwardu Fenech xebbaħ għadd ta' poeżiji Maltin ma' poeżiji rinomati mir-repertorju ta' poeti Taljani, Ingliżi, Franċiżi, Griegi u Ġermaniżi.

Aktar kitba poetika tiegħu stess dehret f'diversi rivisti, f'kotba letterarji kif ukoll fl-istampa popolari Maltija[3].

Akkademja Agostinjana tal-Istudji Patristiċi
Qasam akkademiku ieħor li Dwardu kien imsieħem fih u li forsi ma tantx huwa magħruf għalih kien il-Patristika.

Barra milli kien impenjat bħala għalliem l-Università ta' Malta, il-Professur Dwardu Fenech kien imexxi l-Fakultà Akkademika, apparti mill-Università ta' Malta, fl-Istitut Agostinjan il-Belt Valletta. Din il-Fakultà kellha s-setgħa tikkonferi Diplomi ta' diversi gradi akkademiċi fuq dawk l-istudenti li kienu jsegwu l-korsijiet tal-Istitut Agostinjan. L-istess Istitut kien joħroġ ġurnal akkademiku ta' kull sena b'diversi studji u f'bosta lingwi, miktubin minn studjużi tal-Patristika minn madwar id-dinja. Il-Professur Fenech kien l-Editur tal-ġurnal u tabilħaqq il-fundatur ta' dan l-istitut akkademiku.

Sehem ieħor ta' Dwardu fi ħdan l-Istitut kien ta' amministratur u għalliem. Kien anka jikteb regolarment fil-ġurnal uffiċjali li kien iġib l-isem ta' *Augustinian Panorama*. Huma bosta l-kitbiet patristiċi tiegħu li dehru f'dan il-ġurnal. Kienu xogħlijiet ekstra kurrikulari ta' ċertu analisi, tiftix u riċerka u ta' taħbil il-moħħ f'linji filosofiċi u teoloġiċi.

Fost il-ġemgħa ta' studji tal-Patristika li huwa ħareġ fl-istampa, insemmi xi ftit mill-aktar sinifikanti li naf bihom jiena. Dawn jinkludu: *Santu Wistin u l-Istqarrijiet Tiegħu*; *De Fide et Symbolo*; *De Beata Vita*; *De Doctrina Christiana and Lifelong Education*; *Ecstasy in St Augustine*; *Santu Wistin: Pellegrin ifittex 'l Alla* u *Fid-Dawl ta' Oriġene*.

Hawnhekk tajjeb li nsemmi xi xogħlijiet akkademiċi oħrajn ta' Dwardu Fenech li naf bihom jien iżda li s'issa baqgħu biss manuskritti.

Il-qasam li fih kien impenjat mhux ftit bħala l-Professur tal-Għarbi u Kap tad-Dipartiment tal-Għarbi kien dak tal-Istudji Għarbin. Naf li kien ħejja diversi monografiji fuq il-fonetika Għarbija u kellu sensiela ta' studji fuq l-arkeoloġija Eġizzjana, fuq id-drama Għarbija moderna, oħrajn fuq il-folklor Għarbi, in-novella moderna Għarbija u xi kitba fuq il-poeżija Għarbija. Ukoll għandi f'moħħi li xi mkien kont ilmaħtlu xi kitba fuq il-Lingwistika tal-Għarbi.

Nistħajjel li fil-kunvent tal-Agostinjani l-Belt, fejn il-Professur Patri Dwardu Fenech għadda parti kbira minn ħajtu ta' reliġjuż, hemm ġemgħa ġmielha ta' kitbiet tiegħu li, wieħed jittama, almenu jekk ma jinħarġux fl-istampa, dawn ikunu disponibbli għall-istudjużi.

Biss biss naf li teżisti ġabra oħra kritika tal-poeżija Maltija li fiha kien daħħal għadd ta' poeżiji tiegħi stess flimkien ma' numru ta' poeti Maltin oħrajn. Fis-sajf tal-2005 kien għaddieli abbozz tal-istudju dwar il-poeżiji tiegħi. Kienet sorpriża pjaċevoli mhux ftit għalija li l-Professur tiegħi tal-Għarbi u kien ħa tant interess fija li inkludieni f'dik il-ġabra li kien bi ħsiebu jippubblika. Skont kliemu stess lili, kien bi ħsiebu joħroġhom f'volum kritiku ieħor ta' *Għas-Sejħa tal-Għana*. Iżda kif jgħid il-Malti, "il-bniedem jipproponi u Alla jiddisponi"; l-għaref skular tal-lingwi, il-Professur Dwardu Fenech li twieled Ħ'Attard fl-1933, ħalla din il-ħajja bla mistennija nhar il-5 ta' Awwissu 2006.

Tkun wirja ta' rispett u konoxxenza konsiderevoli min-naħa tal-Ordni Agostinjan Malti li kieku din kellha toħroġ dan il-volum f'ġieħu!

B'din il-kitba dokumentata tiegħi nittama li almenu Ħ'Attard, ir-raħal nattiv ta' dan il-professur għaref, jibqa' jiftakru b'xi ġieħ pubbliku f'ismu billi forsi jsemmi xi lokal tar-raħal għalih taħt l-isem: **il-Professur Patri Dwardu Fenech – Lingwista Prim**!

Referenzi

[1] Kelli x-xorti li sirt naf lil MacLaurin mill-qrib permezz tal-ħidma antika tiegħi b'risq il-Malti fl-Awstralja. Sirna ħbieb sewwa tant li ġieli ġie għandi d-dar tiegħi f'Rosemont Avenue fi Smithfield. Darba minnhom xtaqni nakkumpanjah fuq il-gżira Taljana ta' Motya fejn kellu jagħmel xi stħarriġ xjentifiku fl-arkeoloġija t'hemm. – Snin wara, meta sirt student tal-Profs. Dwardu Fenech sirt naf li MacLaurin kien lettur tiegħu fl-Ingilterra.

[2] Minn dawn l-istudji serji laħaq ħareġ biss l-ewwel volum dwar id-djalettoliġija t'Għawdex. Iż-żewġ volumi l-oħrajn jinsabu xkaffa fl-arkivji tal-Università ta' Leeds.

[3] Il-mument; Il-Malti; Leħen il-Malti; In-Nazzjon; In Tagħna

RODERICK (RIGU) BOVINGDON

L-INVESTIMENT TAGĦNA... ULIEDNA

F'artiklu li kont ktibt b'sommarju qsajjar ta' dak li kien fih artiklu f'gazzetta lokali, intitolat, "What women want…", ma semmejtx dak li kien ikopri s-sottotitolu tiegħu, u nikkwota… *"Women's organisations welcome childcare assistance, but would prefer longer school hours and extended maternity leave".*

L-artiklu jkompli, kif skont il-President tal-Kunsill Nazzjonali tan-Nisa, huma jaraw li hemm diversi aspetti li apparentament qed jagħmlu l-ħajja tal-mara aktar diffiċli, partikolarment għan-nisa li jaħdmu. Inkompli nikkwota;…

"In Malta we have a culture whereby men, especially in the 45+ age group, expect women to stay at home caring for the family, rather than pursue a career; two, women themselves in general prefer to take care of their families, leaving the role of breadwinner to the male".

Personalment, jien ma nara xejn ħażin li mara toħroġ taħdem. Li nara ħażin u li sfortunatament hu l-każ huwa l-fatt li l-mara fis-soċjetà, kemm Malta u madwar id-dinja, qatt ma kienet rikonoxxuta tal-impenn tagħha li hi tagħti b'tant imħabba u dedikazzjoni, mingħajr limitu ta' ħin, kemm għad-dar, għall-familja u għat-trobbija tal-ulied.

B'dispjaċir ikolli ngħid li dan qatt ma kien apprezzat b'mod li jkun hemm, almenu ħlas nominali/sostenn u/jew xi forma oħra ta' kumpens li jinċentiva jew tal-anqas juri l-apprezzament tal-Gvern (hu min hu) għall-ħidma li qed twettaq l-istess mara.

Hu inġust l-argument li l-mara li tibqa' d-dar, li tagħmel tant sagrifiċċji, li trawwem u tkabbar u teduka 'l-ulied b'tant għożża, fl-aqwa valuri possibbli, li wkoll tagħmilha faċli biex il-missier forsi għal impjieg wieħed, sfortunatament ikollu jagħmel tnejn biex ilaħħqu mal-ħajja, din titqies mis-soċjetà bħala, "Il-mara tad-dar", jew il-persuna li ma taħdimx".

Stqarrijiet bħal dawn ma jagħmlu proprju xejn għajr jipprovokaw familji eżemplari li qed jaraw kif ilaħħqu mal-ħajja b'tant aspettazzjonijiet li toffri llum, li l-irġiel partikolarment ta' età 45 sena 'il fuq jistennew jew jippretendu li l-mara tibqa' d-dar tieħu ħsieb il-familja u mhux tieħu jew tkompli karriera. Iżda l-artiklu jkompli;

"A third problem arises when it comes to childcare. Leaving the children in the care of professionals is often not cost effective, especially with young women and women within a low wage bracket. This in part is the reason why so many women who actually work, depend on the help of grandmothers and aunties to care for their children."

Interessanti aktar kif issa din l-istqarrija qed titkellem ukoll dwar *cost-effectiveness* fejn saħansitra qed titqies bħala kważi problema li l-ulied, jekk mhux mal-ġenituri, almenu nħalluhom ma' nies professjonisti, partikolarment minħabba f'ommijiet żgħar u oħrajn bi dħul finanzjarju baxx.

Imma nistgħu naqgħu baxx aktar minn hekk. Jiġifieri forsi xi ħadd issa jista' jitħajjar jikkunsidra wkoll li, paċenzja wliedna ma niħdux ħsiebhom aħna, iżda forsi mhux essenzjalment ikun hemm regoli u linji gwida li jistabilixxu l-livell ta' dawk li se jkunu jew qed ikunu assenjati jagħmluha ta' ġenituri flok

il-ġenituri proprja?... Forsi dan hu l-messaġġ li qed nippruvaw inwasslu?... U l-artiklu jkompli…

"In Malta, statistics issued by the National Statistics Office show that between July and September 2012, 21.3% of women worked on part-time basis. Therefore, Malta is currently below the average of women who work part-time in the EU27. Women often choose to work part-time in order to balance work and family life and is considered as a family friendly measure"

Skużawni imma jien u l-familja tiegħi l-ewwel nies x'niġu naqgħu u nqumu mill-istatistika tal-Unjoni Ewropea?... Jiġifieri għalhekk dħalna membri tal-Unjoni Ewropea, biex naraw fejn l-Ewropa qed tkompli nieżla dejjem aktar 'l isfel f'dawk li hu livell aċċettat t'għajxien u aħna naraw kif se nagħmlu biex, indipendentament minn kollox u inkluż uliedna, aħna nkunu bħall-kumplament tal-Ewropa?...

U t-tieni argument. Inkun korrett jekk ngħid li allura aħna llum ninsabu aktar konċernati li n-nisa jagħmlu u/jew ikomplu f'karriera aktar milli jibqgħu d-dar jieħdu ħsieb il-familja?... Dawn huma l-prinċipji li għandhom ċerti nies fostna?... Dawn huma l-valuri ta' xi wħud minna llum?...

Xi ħadd bravu żmien ilu ħoloq it-terminu bl-Ingliż imsejjaħ *'Quality Time'* biex jenfasizza u jipprova jikkonvinċi li wliedna mhux ħin jinħtieġu fil-kumpanija tagħna iżda l-użu tal-ħin. Dan it-terminu jfakkarni fl-użu ta' terminu ieħor ikrah daqsu. Ngħidu 'abort' u mhux 'qtil' għax hekk nidhru isbaħ.

Diġà huwa diffiċli għall-familja li, bl-impenji li għandhom il-ġenituri llum, u b'dak li hu mistenni mill-istess ulied, li f'24 siegħa ta' ġurnata jkollhom u/jew isibu ftit ħin veru għal xulxin.

Mela aktar u aktar kemm se jkun hemm ħin għal uliedna jekk il-ġenituri tagħhom ikun mistenni li jibqgħu ħin aktar fuq ix-xogħol, u l-ulied ħin ferm itwal fl-iskejjel?...

Għal dawk il-ġenituri li qed jiġġieldu u jissieltu kontra l-kurrent biex ikomplu jibnu dak li b'tant imħabba u għaqal irnexxielhom jagħmlu tul ħajjithom, jiġifieri **Familja** u mhux **Statistika,** għandi għalikom din il-kwotazzjoni ta' Lisa Wingate. Aktar minn kollox biex timliekom bil-kuraġġ u d-determinazzjoni li tkomplu, kif jgħidu bl-Ingliż… *no matter what!...*

"Your children are the greatest gift God will give to you, and their souls the heaviest responsibility He will place in your hands.

Take time with them, teach them to have faith in God. Be a person in whom they can have faith. When you are old, nothing else you've done will have mattered as much."

Lisa Wingate

TONIO BONELLO
E-MAIL: 247@GO.NET.MT
WEBSITE: WWW.24SEVENMEDIA.TV

MILL-KELMA TAL-PAPA FRANĠISKU

ULIED MAĦBUBA, ĊERTEZZA TAT-TAMA

Hadd minna ma jgħaddi mingħajr imħabba. U jasar ikrah li fih nistgħu naqgħu hu dak li naħsbu li l-imħabba nistgħu nimmeritawha. Forsi parti kbira mit-tbatija tal-bniedem tal-lum ġejja minn hawn: għax naħsbu li jekk ma nkunux b'saħħitna, attraenti u sbieħ, allura ħadd mhu ħa jagħti kasna. Tant persuni llum ifittxu li jidhru sempliċement biex jgħattu vojt li għandhom ġo fihom: bħallikieku konna persuni dejjem fil-bżonn ta' konfermi. Imma intom tistgħu timmaġinaw dinja fejn kulħadd ifittex mod kif jiġbed l-attenzjoni tal-oħrajn, waqt li ħadd mhu lest iħobb b'xejn lil persuna oħra? Immaġinaw dinja hekk: dinja fejn ma teżistix imħabba b'xejn! Tidher dinja umana, imma fir-realtà tkun infern. Tant narċisiżmi tal-bniedem jitnisslu minn sentiment ta' solitudni u għax iħossu ltim. Wara tant imġibiet apparentement inspjegabbli hemm mistura mistoqsija: possibbli jien ma jixraqlix nissejjaħ b'ismi, jiġifieri li niġi maħbub? Għax l-imħabba dejjem issejjaħ bl-isem…

Meta dak li mhux iħossu jew mhux maħbub ikun adolexxent, allura tista' tinbet il-vjolenza. Wara tant xejriet ta' mibegħda soċjali u ta' vandaliżmu spiss issib qalb li ħadd ma ta kasha. Ma jeżistux tfal kattivi, kif ma jeżistux adolexxenti ħżiena għalkollox, imma jeżistu persuni mdejqa. U x'jista' jagħmilna ferħanin jekk mhux l-esperjenza tal-imħabba mogħtija u milqugħa? Il-ħajja tal-bniedem hi skambju ta' ħars: xi ħadd li jħares lejna u jirnexxilu jikseb minn għandna l-ewwel tbissima, u aħna li nitbissmu mill-qalb lil min jinsab imsakkar fid-dwejjaq tiegħu, u hekk nifthulu triq quddiemu li minnha jista' joħroġ. Skambju ta' ħars: inħarsu f'għajnejn xulxin u hekk jinfetħu l-bibien tal-qalb.

L-ewwel pass li Alla jmiddlejna hu dak ta' mħabba li tasal qabilna u ma fihiex kundizzjonijiet. Alla li jħobb hu l-ewwel. Alla ma jħobbniex għax fina hemm xi raġuni li tqanqal l-imħabba. Alla jħobbna għax hu stess hu mħabba, u l-imħabba min-natura tagħha trid tixtered, tingħata. Alla lanqas jorbot it-tjieba tiegħu mal-konverżjoni tagħna: jekk xejn, din hi konsegwenza tal-imħabba ta' Alla. San Pawl dan jgħidu b'mod perfett: "Alla wriena l-imħabba tiegħu meta Kristu miet għalina, aħna li konna għadna midinbin" (Rum 5:8). Aħna li konna għadna midinbin. Imħabba bla kundizzjonijiet. Konna "mbegħdin", bħall-iben il-ħali tal-parabbola: "Iżda kif kien għadu fil-bogħod missieru lemħu u tħassru…" (Lq 15:20). Għall-imħabba tagħna Alla ħareġ minnu nnifsu, biex jiġi jsibna f'din il-miżbla fejn ma kienx jagħmel sens li hu jgħaddi. Alla ħabbna anki meta konna fl-iżball.

Min minna jħobb b'dan il-mod, jekk mhux min hu missier jew omm? Omm tkompli tħobb lil binha mqar meta binha jkun il-ħabs. Jien, fid-djoċesi li kelli qabel, niftakar ħafna ommijiet li kont tarahom ringiela wara xulxin biex jidħlu l-ħabs. U ma kinux jistħu. Binhom kien il-ħabs, imma kien binhom. U kienu jbatu ħafna umiljazzjonijiet fil-perkwiżizzjoni, qabel jidħlu, imma: "Ibni hu!". "Imma Sinjura, ibnek delinkwent!". "Dak ibni!". Din l-imħabba ta' omm u ta' missier biss turina kif inhi l-imħabba ta' Alla. Omm ma titlobx li titħassar il-ġustizzja umana, għax kull żball jitlob fidwa, imma omm ma tieqaf qatt tbati għal binha. Tħobbu anki

meta jidneb. Alla magħna jagħmel l-istess ħaġa: aħna wliedu maħbuba! Imma jista' jkun li Alla għandu xi wlied li ma jħobbhomx? Le. Aħna kollha wlied maħbuba ta' Alla. Ma hemm l-ebda saħta mdendla fuq ħajjitna, imma biss kelma tajba ta' Alla, li ħalaqna mix-xejn. Il-verità ta' kollox hi dik ir-relazzjoni ta' mħabba li torbot lill-Missier mal-Iben permezz tal-Ispirtu s-Santu, relazzjoni li fiha aħna milqugħin bi grazzja. Fih, fi Kristu Ġesù, aħna tant aħna mixtieqa, maħbuba. Hemm Xi Ħadd li stampa fina dak il-ġmiel tal-bidu, li l-ebda dnub, l-ebda għażla żbaljata ma tista' qatt tħassar għal kollox. Aħna f'għajnejn Alla dejjem aħna għejun ċkejkna magħmula biex minnhom igelgel ilma tajjeb. Dan qalu Ġesù lill-mara Sammaritana: "L-ilma li nagħtih jien isir fih għajn tal-ilma li jwassal sal-ħajja ta' dejjem" (Ġw 4:14).

X'inhi l-mediċina biex nibdlu l-qalb ta' persuni mdejqa? X'inhi l-mediċina biex nibdlu l-qalb ta' persuna li mhix kuntenta? **L-imħabba.** U kif turiha persuna li inti tħobbha? L-ewwel trid tgħannaqha. Turiha li hi mixtieqa, li hi importanti, u hekk ma tibqax imdejqa. L-imħabba tgħajjat l-imħabba, b'mod iżjed qawwi milli l-mibegħda tgħajjat il-mewt. Ġesù ma mietx u qam għalih innifsu, imma għalina, biex jinħafrulna dnubietna. Għalhekk dan hu ż-żmien tal-qawmien għal kulħadd: żmien li nerfgħu lill-foqra mill-qtigħ il-qalb, fuq kollox lil dawk li ilhom mixħutin fil-qabar ħafna iktar minn tlitt ijiem. Qed jonfoħ hawn, fuq wiċċna, ir-riħ tal-ħelsien. Qed iwarrad hawn id-don tat-tama. U t-tama hi dik ta' Alla l-Missier li jħobbna kif aħna: iħobbna dejjem u kollha.

Diskors tal-Papa Franġisku f'Udjenza Ġenerali fi Pjazza San Pietru – 14/06/2017

ĦIDMA PASTORALI MAŻ-ŻGĦAŻAGĦ U VOKAZZJONIJIET

INIZJATTIVI DIVERSI

VOK Clubs fil-Kulleġġ Santu Wistin għal Year 7,8,9,10, wara l-ħinijiet tal-Iskola (13 ta' Marzu u 8 ta' Mejju) u wkoll fil-vaganzi tal-Għid permezz ta' talb, hike u picnic fil-Buskett (18 ta' April). Għas-sajf għall-istess studenti għandna ppreparti 3 attivitajiet partikolari –

- A & P Day (A= Alipju, P=Possidju: Friendship Day live-in f'San Pawl il-Baħar, 28 ta' Ġunju)
- AFM Visit u activity 31 Lulju
- Baħar u talb 31 t'Awwissu
- Kull ħmistax jiltaqa' l-grupp taż-żgħażagħ (18+) fil-Kunvent San Mark, b'attivitajiet differenti, talb, formation, film discussions u mumenti rilassanti u informali.
- 19 ta' Mejju – *Augustinian Youth meeting* mal-Pirjol Ġenerali tal-Ordni Agostinjan u mal-Assistent

- Eżerċizzi Randan Grupp taż-Żgħażagħ Gudja
- Sehem fid-direzzjoni spiritwali fil-Kulleġġ u fil-Higher Secondary School Naxxar
- Akkumpanjament spiritwali u vokazzjonali
- Żgħażagħ u aspetti kulturali, arti, studju
- Sehem ta' mużiċisti żgħar tal-Johann Straus School of Music Clarinet Ensemble b'kunċert fil-Knisja
- Sehem ta' diversi żgħażagħ (Maltin u wkoll barrani) fl-Open-weekend
- Studenti żgħażagħ tal-MCAST involuti fir-restawr tal-bir fil-Kunvent San Mark
- Studenti żgħażagħ tal-MCAST involuti f'proġett tal-fotografija
- Esperjenzi vokazzjonali fil-komunità agostinjana fir-Rabat
- Esperjenzi, preżenzi ta' żgħażagħ differenti, flimkien ma' ħidmiet fil-kunvent (fil-Librerija u f'aspetti diversi)
- Tħejjija ta' grupp ta' żgħażagħ li bejn 3 u 10 ta' Settembru 2017 ser nitilgħu Taize, fi Franza, għal esperjenza ta' fidi, talb u mument ta' riflessjoni.

Inkomplu nafdaw din il-ħidma u dan il-ministeru pastorali f'idejn il-Mulej biex ikompli jwassal l-imħabba tiegħu permezz tagħna.

P. DAVID CORTIS
P. TERENCE SPITERI
AGOSTINJANI

IR-RAĠUNI U L-FIDI FIL-BINI TAL-PERSONALITÀ UMANA.

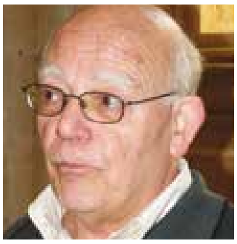

RIFLESSJONIJIET IMNEBBĦA MILL-OPRA 'IL-VERA RELIĠJON' TA' SANTU WISTIN. L-EWWEL PARTI

Meta wieħed iħares ftit lejn il-progress xjentifiku u fuq kollox lejn dak kollu li ġiebet magħha t-teknoloġija avanzata moderna wieħed ma jistax ma jifraħx u jħossu kburi bil-qawwa kreativa tal-bniedem. It-teknoloġija hija strument qawwi ta' żvilupp u ta' titjib tal-bniedem u ta' ħajtu. Dan huwa fatt li ħadd ma jista' jiċħdu. Imma rridu noqogħdu attenti u nirreżistu għat-tentazzjoni, ħafna drabi inkonxja, li nikkonsideraw lilna nfusna biss bħala materja u t-teknoloġija bħala sempliċi mezz li jagħmlilna l-ħajja komda u awtosuffiċjenti. Din it-tentazzjoni hija reali, speċjalment meta wieħed jikkonsidra f'liema mentalità kulturali u filosofika qegħdin ngħixu.

Għaddew aktar minn ħamsa u għoxrin seklu minn meta l-bniedem oċċidentali li minnu aħna nagħmlu parti sar konxju li għandu ruħ li hija spirtu, jiġifieri realtà spiritwali, u li fiha hemm ir-raġuni, fakultà li permess tagħha l-intelliġenza umana tista' tirrifletti, tagħraf, tifhem, tiġġudika dak li għandha quddiemha u toħloq skala ta' valuri. Barra minn hekk, il-filosofija griega-latina dawlet moħħ il-bniedem biex jifhem li d-destin tiegħu kien li jintrefa' 'l fuq mill-univers u jingħaqad mal-Waħdani (*Unum*) f'għaqda mistika u spiritwali. Min-naħa tiegħu, il-Kristjaniżmu ġieb miegħu dawl ġdid li ppermetta lill-bniedem jifhem li hemm Alla u dan huwa l-essri traxxendentali u fl-istess ħin il-ħallieq ta' kulma jeżisti. Mhux biss imma wkoll il-Kristjaniżmu għen lill-bniedem jifhem aħjar il-post ewlieni li hu jgawdi fil-pjan divin tal-ħolqien u r-responsabbiltà morali tiegħu: magħmul minn ġisem u ruħ u maħluq b'intelliġenza, rieda u libertà, il-bniedem, ħlejqa finita, huwa pproġettat lejn l-infinit, lejn it-traxxendenza; filwaqt li jrid jgħix f'din l-art għal ċertu żmien, il-bniedem huwa ddestinat biex jgħix magħqud ma' Alla fil-ħajja eterna.

Permezz tar-rivelazzjoni u b'mod partikulari tal-opra ta' Kristu feddej, il-Kristjaniżmu fetaħ it-triq biex il-bniedem jilħaq il-milja tal-personalità tiegħu u jakkwista l-fidwa. Kienet din il-perspettiva u din il-filosofija nisranija li saltnu fl-Oċċident mill-bidu tal-Kristjaniżmu sas-seklu ħmistax meta Karteżju inawgura ż-żminijiet tal-modernità li bdiet fis-seklu XVI u ntemmet bejn wieħed u ieħor ftit wara nofs is-seklu XIX. F'din il-modernità, żmien ix-xjenzi moderni, ir-rivoluzzjoni industrijali u fuq kollox l-illustrazzjoni, il-kultura u l-ħsieb filosofiku bdew jitbiegħdu mill-valuri u l-prinċipji nsara. Mal-Illustrazzjoni l-bniedem spiċċa biex jiddivinizza r-raġuni bħala l-uniku kriterju valida għall-konoxxenza u għamel lilu nnifsu ċ-ċentru ta' dak kollu li jeżisti.

Il-kultura u l-filosofija tal-Illustrazzjoni għamlu żmien isaltnu rebbieħa fuq il-bniedem oċċidentali. Imma ma damux għax feġġew Nietzsche, Marx u Freud li bid-duttrina tagħhom farrku s-supremazija u ċ-ċentralità tal-bniedem u tar-raġuni. Il-bniedem, għal dawn il-filosofi, mhuwiex la ċ-ċentru tal-univers u lanqas tiegħu nnifsu, u r-raġuni mhijiex il-fakultà li torganizza b'ordni tal-għageb dak li jeżisti. Il-bniedem mhuwiex ħlief implus vitali tal-kosmos (Nietzsche), tal-mekkaniżmu ekonomiku (Marx), suġġett maħkum mill-inkonxju (Freud). Kontra Nietzsche, Marx u Freud qamu diversi movimenti filosofiċi, fosthom l-eżistenzjaliżmu u l-personaliżmu nisrani, li ħadmu u għadhom jaħdmu biex il-bniedem jirkupra d-dinjità tiegħu u sabiex ir-raġuni umana ssib l-ekwilibru meħtieġ ħalli tħaddem il-funzjoni li għaliha ġiet maħluqa. Progress sar imma jkollna nammettu li l-influwenza tal-mentalità tal-ilustrazzjoni baqgħet. Mhux biss dan, ikollna nammettu li l-bniedem kontemporanju għaddej minn kriżi

li hija agħar minn dik ta' żmien il-modernità u l-Illustrazzjoni.

Illum qegħdin ngħixu fi żmien u f'kultura maħkuma mill-«ħsieb dgħajjef», mid-dekostruzzjoni u l-niħiliżmu metafiżiku tal-post-Moderniżmu ispirat mill-filosofija ta' Nietzsche u Heidegger. F'dan il-kuntest wieħed ma jistagħġibx li kollox sar relattiv, li xejn ma għandu sens universali u li jirreżisti għall-mixja taż-żmien. Kollox, saħansitra l-istess bniedem, sar moda li titwieled illum biex tmut l-għada. Dak li jgħodd illum huwa dak li jaħseb, jemmen u jiddeċiedi l-individwu. Instabilità, relativiżmu u indifferenza f'kull qasam tal-ħajja huma xi wħud mill-effetti negattivi tal-iżvilupp tal-kultura u tal-filosofija kontemporanja. Ċert qegħdin nitkellmu mill-atmosfera ġenerali.

X'nistgħu nagħmlu aħna l-insara fil-kuntest tal-kultura u l-filosofija kontemporanja? Jeħtieġ li nirikupraw id-dinjità tal-bniedem u l-kobor tar-raġuni u nagħtu xhieda ta' kemm il-proġett, li Alla fl-għerf u l-providenza tiegħu fassal sa mill-eternità għall-bniedem, għadu validu u jiswa għal żminijietna, żminijiet tat-teknoloġija avanzata u tal-filosofija post-Moderna. Ħassejt li l-opra *Il-Vera Reliġjon* li Santu Wistin kiteb madwar is-sena 390 tista' tkun għalina ta' profitt kbir. F'din l-opra Santu Wistin juri li l- bniedem jgħix fid-dinjità u l-kobor tiegħu meta jinbena fuq il-vera fidi u l-ħidma ġenwina tar-raġuni. Bejn il-fidi u r-raġuni ma hemmx kontradizzjoni. Għall-kuntarju bejn dawn iż-żewġ elementi fundamentali tal-personalità umana hemm relazzjoni intima ta' kollaborazzjoni dejjiema u meta t-tnejn li huma jikbru flimkien iwasslu 'l-bniedem għall-milja tal-eżistenza tiegħu u jibnuh f'persuna adulta u matura. F'dan l-artiklu ħa nitkellem biss mir-raġuni u l-missjoni li għandha fid-dinamika tal-milja tal-ħajja u tal-personalità tal-bniedem. Fl-artiklu li ġej nitkellem mill-fidi.

Għal Santu Wistin «il-kura li t-tjubija bla tarf li l-providenza divina tagħti lir-ruħ ... tinkludi l-awtorità u r-raġuni. L-awtorità tesiġi l-fidi u din thejji l-bniedem għar-raġuni. Din twassal sabiex il-bniedem jifhem u jagħraf. Fil-fatt, l-awtorità qatt ma twarrab ir-raġuni, meta teżamina dak li trid temmen, u min-naħa l-oħra, il-verità magħrufa bl-evidenza hija l-awtorità suprema» (*Il-Vera Reliġjon, XXIV, 45*). Ma hemmx fidi mingħajr raġuni hekk kif ukoll r-raġuni tesiġi l-fidi. Biex nifhmu din l-argumentazzjoni Agostinjana neħtieġu niftakru li fis-sitwazzjoni preżenti, jiġifieri wara d-dnub oriġinali, il-bniedem m'għadux igawdi d-doni li rcieva mal-ħolqien tiegħu. L-intelliġenza, ir-rieda u l-libertà tiegħu m'għadhomx hekk qawwija daqskemm kienu qabel ma l-bniedem dineb. Dan huwa postulat fundamentali tal-antropoloġija Agostinjana (*cfr. Ibid*). Huwa f'dan is-sens li r-ruħ fl-istat preżenti tal-eżistenza tagħha hija ruħ marida li teħtieġ kura jekk kemm-il darba trid teżerċita l-fakultajiet tagħha mingħajr ma titqarraq. Ir-ruħ trid tfiq mill-marda tagħha u Alla għoġbu jagħtiha l-fidi u r-raġuni bħala l-aħjar mediċina.

Bħalma jikteb il-qaddis Papa Ġwann Pawlu II fl-Ittra Apostolika *Wistin ta' Ippona*, maħruġa fit-28 ta' Awwissu 1986, għall-okkażjoni tas-16-il ċentinarju tal-Konverżjoni ta' Santu Wistin, «l-isforz intellettwali u pastorali ta' Wistin ikkonsista filli juri, mingħajr l-ebda xaqq ta' dubju, li "iż-żewġ forzi (il-fidi u r-raġuni) li jippermettulna li naslu għall-konoxxenza (*Kontra l-Akkademiċi, 3, 20, 43*) għandhom jikkollaboraw flimkien. Huwa sama' lill-fidi imma ma eżaltax inqas ir-raġuni, u ta lil kull waħda minnhom il-primat tiegħu, primat taż-żmien jew tal-importanza [*Egli ascoltó la fede, ma non esaltó meno la ragione, dando a ciascuna il suo primato, o di tempo o d'importanza*]. Qal lil kulħadd il-*crede ut intelligas* (emmen biex tifhem) imma rrepeta wkoll l-*intellige ut credas*

(ifhem biex temmen) (*Prietka 43, 9*)» (*GPII, Augustinum Hipponensem, 1. Raġuni u Fidi*). Saħansitra, jispiċċa jgħid il-Papa Ġwann Pawlu II, għal Santu Wistin «il-fidi mingħajr ir-raġuni mhijiex fidi» (*Il-Predestinazzjoni tal-Qaddisin, 2, 5*).

Mhux possibbli nidħlu fl-irqaqat kollha ta' dak li jgħidilna Santu Wistin dwar ir-raġuni. L-importanti huwa li niftakru li għal Santu Wistin ir-raġuni hija l-privileġġ tal-bniedem li permess tagħha jissupera l-ħlejjaq l-oħra, saħansitra lill-istess annimali li fiżikament għandhom forza ikbar minn tiegħu u jgawdu xi fakultajiet – bħal ngħidu aħna l-vista – aktar fini. Dak li għamel il-bniedem ħlejqa privileġġjata tal-ħolqien hija r-raġuni, fakultà tar-ruħ li permess tagħha l-bniedem jista' jirrifletti u jiġġudika. Bħala fakultà tar-ruħ ir-raġuni hija parti integrali tal-ispirtu, jiġifieri tal-parti spiritwali tal-persuna umana. Permezz tar-raġuni l-ispirtu uman jogħla 'l fuq mill-univers sensibbli u jippenetra fil-parti mhux biss intelliġibbli imma wkoll spiritwali tar-realtà. Huwa hawn li l-ispirtu tal-bniedem jiltaqa' mal-veri valuri, l-ewwel u qabelxejn mal-verità. Din, quddiem ir-riflessjoni ġenwina u mingħajr preġudizzji tar-raġuni umana, tinfetaħ u tikxef il-ġewwieni tagħha u turi lill-intelliġenza umana bl-ikbar evidenza li mhux biss hija l-forma ta' kulma huwa veru imma li l-fundament tagħha huwa Alla, il-Verità eterna, kawza ewlenija ta' kulma jeżisti (*Il-Vera Reliġjon, minn XXIX, 52, sa XXXVI, 67*).

Bir-raġuni l-bniedem jasal għall-verità u għall-prinċipji ontoloġici eterni, fundament tar-realtà oġġettiva ta' dak li jeżisti. Din hija l-konklużjoni li jasal għaliha l-Isqof ta' Ippona fl-ewwel parti tal-opra *Il-Vera Reliġjon*. Fit-tieni parti, mill-kapitlu XXXVI, 68 sal-kapitlu LV, 107, Santu Wistin jittrasforma r-riflessjoni tiegħu f'pedagoġija antropoloġika, reliġjuża u etika, tal-bini tal-vera personalità umana. Il-prinċipju li jiddomina din il-parti huwa: «la toħroġx barra minnek innifsek, erġa' lura lejn il-ġewwieni tiegħek; fil-ġewwieni tal-bniedem tgħammar il-verità» (*Il-Vera Reliġjon, XXIX, 72*). B'din l-affirmazzjoni famuża Santu Wistin jistieden 'il-bniedem biex jidħol fih innifsu, mhux biex jagħmel introspezzjoni psikoloġika, imma sabiex jeżerċita l-fakultà tar-raġuni. Hawn ir-raġuni tittraxxendi l-istess eżistenza umana u togħla lejn id-dawl li huwa l-verità li jdawwal r-riflessjoni tal-bniedem u hekk ir-raġuni tasal biex tarmonizza ruħha mal-istess verità (*Ibid.*).

Immexxija mill-istess verità, ir-raġuni, miġbura fil-ġewwieni tal-ispirtu tal-bniedem, tgawdi ukoll s-setgħa li tgħin 'il-bniedem jirkupra s-sbuħija tal-ordni li bih ġie maħluq l-univers u r-realtà u l-forma li biha ġie maħluq il-bniedem. Fi kliem ieħor ir-raġuni tgħin 'il-bniedem qadim jitbiddel fil-bniedem ġdid, minn bniedem maħkum mit-tliet konkupixxenzi li minnhom jitkellem San Ġwann fl-ewwel ittra tiegħu (*I Gw, II, 16*) fi bniedem spiritwali u interjur, maħkum mhux aktar mis-senswalità, is-suppervja u l-kurjożità [dawn huma t-tliet konkupixxenzi], iżda mill-pjaċir tal-veri valuri, fosthom l-unità fl-ordni tal-ħolqien, mill-imħabba rimedju kontra s-supervja li biha l-bniedem jixtieq ikun l-uniku li jiddomina, u mill-konexxenza reliġjuża li twassalna għall-verità tar-realtà u tbegħidna milli ngħaddu ħajjitna nikkonċentraw fuq ħwejjeġ mingħajr importanza u ħafna drabi mingħajr sens. (*Il-Vera Reliġjon, minn XL, 74 sa LIV, 104*).

Bla dubju ta' xejn l-opra *Il-Vera Reliġjon* hija opra tas-seklu IV, miktuba minn Wistin fl-lingwaġġ ferm neoplatoniku. U frattant meta wieħed iqabbel il-kontenut tagħha ma' dak li tgħidilna l-psikoloġija moderna kemm wieħed isib tixbih bejniethom. It-tnejn li huma jfittxu li jibnu l-maturità tal-persuna umana fuq sisien sodi u awtentiċi. Wistin ma kellux il-metodi tal-psikoterapija tal-lum. Għalih l-użu sewwa tar-raġuni u l-interjorità kienu l-metodi tal-psikoterapija tiegħu. Mhux forsi huwa dan dak li żminijietna qegħdin jistennew minna l-insara, li nużaw il-metodi tajba tal-psikoloġija moderna u nivvaloraw u nħaddmu tajjeb ir-raġuni permezz tal-proċess tal-interjorità, process tant meħtieġ fi żminijietna fejn il-bniedem jgħix wisq barra minnu nnifsu jfittex ħafna drabi l-milja tiegħu fi ħwejjeġ li qatt ma jistgħu jagħnuh b'personalità adulta u matura?

P. LUĊJAN BORG AGOSTINJAN

MISSJONI EROJKA F'RUMA MATUL IT-TIENI GWERRA DINJIJA

Taħt il-gwida tas-saċerdot Irlandiż, Mons. O'Flaherty, ħames Maltin assistew f'ħidma li rat it-tħarrib ta' madwar 6,500 ruħ. Fost dawk involuti f'katina sħiħa ta' ħidma attiva b'mod sigriet taħt ħalq in-Nażisti, insibu għadd ta' Maltin, fosthom tliet Agostinjani.

Fl-10 ta' Mejju 1940, Benito Mussolini ħabbar li sa mill-għada l-Italja kienet ser tidħol fi gwerra f'alleanza mal-Ġermanja. Saċerdot Irlandiż, dik il-ħabta impenjat bix-xogħol ordinarju tiegħu ta' kuljum fi ħdan is-Sagra Kongregazzjoni tas-Sant'Uffizzju, ftit basar li l-perjodu belliku kellu jsawwar minnu figura kjavi fl-istorja umana li wasslet għat-tħarrib u s-salvazzjoni ta' eluf ta' persuni, b'avventura f'oħra u b'riskju sħiħ mhux biss għal ħajtu, imma wkoll għal ħajjet dawk li kellu jinvolvi miegħu. Biex fi żmien ftit xhur jirnexxielu jħarrab 'il fuq minn sitt elef ruħ minn belt fortement mgħassa min-Nażisti bħalma kienet Ruma, ma setax jaħdem waħdu. Dawk kollha li sabu rwieħhom jaħdmu f'din l-operazzjoni sigrieta kienu jafu b'mod ċar fiex qegħdin jinvolvu rwieħhom u li kemm-il darba jinqabdu, ħniena għalihom ma kienx hemm. Madankollu, il-ħidma tagħhom kompliet u n-nies issuktat tiġi mħarrba u moħbija minn jum għal ieħor, lejl u nhar, kulħadd b'mod u bi storja għalih. Il-Maltin kienu fost dawk li assistew lil dan il-qassis f'ħidmietu. Fil-lista tagħhom, insibu fost l-oħrajn tliet Agostinjani. Din hija l-ġrajja tagħhom.

Mons. Hugh O'Flaherty

Bniedem ta' statura kbira u ta' karattru ġuvjali, li kellu għal qalbu b'mod partikolari l-logħba tal-golf u seħħlu jilgħab fost l-oħrajn mal-Konti Galeazzo Ciano u r-Re Alfonso XII ta' Spanja, qabel l-assenjazzjoni tiegħu fis-Sant'Uffizzju, Mons. Hugh O'Flaherty, imwieled Lisrobin f'County Cork, l-Irlanda fl-1898, kien involut f'ħidma diplomatika favur is-Santa Sede fl-Eġittu, il-Haiti, Santo Domingo u ċ-Ċekoslovakkja. It-Tieni Gwerra Dinjija wasslitu biex jintefa' fuq ħidma partikolari: dik li jżur il-kampijiet ta' priġunieri madwar l-Italja, jiġbor l-ismijiet ta' dawk miżmuma fihom u aktar tard ixandarhom fuq Radju Vatikan għall-benefiċċju ta' nieshom. B'ismu jsir rinomat ma' bosta grazzi għas-smigħ tax-xandiriet tiegħu, f'qasir żmien bosta fittxew l-għajnuna tiegħu wiċċ imb wiċċ: min ried flus, min ikel, min ħwejjeġ, min iwassallu ittra u oħrajn, jaħarbu mill-pajjiż jew jinħbew minn għajnejn l-oppressuri tagħhom. It-talba ta' dawn l-aħħar żdiedet fuq kollox wara l-Armistizju tat-8 ta' Settembru tal-1943, meta mal-waqgħa tal-Italja, it-treġija tal-pajjiż ittieħdet minnufih min-Nażisti, li mal-okkupazzjoni ta' Ruma, ippersegwitaw ħin bla waqt mhux biss lil-Lhud tal-belt, imma wkoll lil tant priġunieri tal-gwerra maħrubin mill-kampijiet miftuħa wara l-iffirmar tal-Armistizju, nies ta' ġnus differenti, li fittxew l-għajnuna tal-qassis li llum l-istorja ssejjaħ bħala l-"i*Scarlet Pimpernel* tal-Vatikan".[1] Fl-Italja kien hemm dik il-ħabta mat-tmenin elf priġunier alleat imqassma fi tnejn u sebgħin kamp differenti u tnax-il sptar. Fix-xhur li segwew, tmintax-il elf minnhom wara t-tħollija għal riħhom tal-kampijiet, baqgħu ma nqabdu qatt. Matul dan il-perjodu, fi żmien għaxar xhur, sakemm waslet finalment il-Liberazzjoni ta' Ruma, sitt elef u ħames mitt ruħ, fosthom mal-

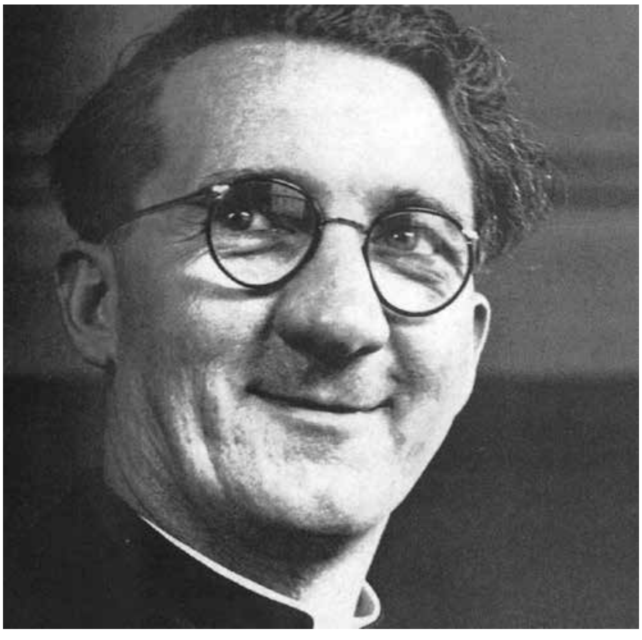

Mons. Hugh O'Flaherty

elfejn ċivil, fittxew u ngħataw kenn minn Mons. O'Flaherty, megħjun minn bosta jdejn oħra.

Jidħlu l-Maltin

L-Ambaxxatur Ingliż għall-Vatikan fil-perjodu tat-Tieni Gwerra Dinjija, Sir D'Arcy Osborne, kellu jassistih fil-ħtiġijiet tiegħu lil ċertu John May, li konxju mill-ħidmiet tiegħu, fittex li jkellem lill-qassis u joffrilu l-assistenza mhux biss tiegħu imma wkoll tal-ambaxxatur innifsu, li ħa ħsieb ikopri bosta mill-ispejjeż meħtieġa minn butu. Fost l-ewwel nies li fittxew għajnuna umanitarja, kien hemm żewġ suldati Franċiżi, li wara li ħabbtu l-bieb tal-Ambaxxata Ingliża, kienu mibgħutin dlonk għand O'Flaherty. Issa ġara li waqt li ċertu Secundo Constantini, Żvizzeru, kien qed jakkumpanjahom, seħħlu jiltaqa' matul it-triq ma' P. Awrelju Borg OSA., li kien ħabib tiegħu u li dlonk issuġġerielu jfittex l-għajnuna ta' ħabiba Maltija tiegħu, is-Sinjura Henrietta Chevalier ta' 12, *via dell'Impero*[2], appartament nru 9.

Henrietta Chevalier

Waħda mill-aktar figuri importanti fil-kors tal-ġrajja kollha, Henrietta Chevalieri, imsejħa "Chetta" mill-ħbieb tagħha, imwielda Tignè fl-1901, kienet marret toqgħod Ruma flimkien mal-familja kollha tagħha wara li żewġha Thomas, impjegat fi ħdan it-*Thomas Cook & Son Airlines*, ġie ttrasferit b'ħidmietu lejn il-Belt Eterna. Il-mewt ħasditu għal għarrieda ftit taż-żmien wara fl-1939 u Chetta, b'disat itfal imħollija taħt il-ħarsien tagħha, ma kellhiex triq oħra għajr li tibqa' f'din il-belt, wara li t-tfaqqigħ tat-Tieni Gwerra għamilha impossibli għalihom li jivvjaġġaw band'oħra b'passaport Ingliż. Tali passaport ma damx ma ġab fl-inkwiet lil binha l-kbir li sab ruħu l-ħabs, waqt li t-tifel l-ieħor (il-bqija kienu kollha bniet), irnexxielu jiskansa l-istess xorti ta' ħuh grazzi għall-fatt li sab impjieg bħala skrivan fi ħdan il-Legazzjoni Żvizzera, fejn kien ukoll jorqod. Hekk tali impjieg ipprovdielu dokumenti diplomatiċi li evitawlu l-arrest u seta' faċilment iterraq it-toroq ta' Ruma mingħajr biża' t'arrest sforz tal-fatt li kien suġġett Ingliż sforz tat-twelid tiegħu f'Malta. Intant, l-omm baqgħet fl-appartament tagħha mal-ħames uliedha bniet, bl-iżgħar waħda dik il-ħabta ta' tlettax-il sena u l-ikbar ta' wieħed u għoxrin.

Jum fost l-oħrajn, Paul ċempel id-dar u qal lil oħtu Rosie li inzertat wieġbet it-telefonata biex "tgħid lill-mama li ser inkun qed inġib żewġ kotba ġodda d-dar". La hi u lanqas ommha ma fehmu x'ried jgħid bih dal-messaġġ, iżda waranofsinhar, feġġ flimkien maż-żewġ suldati Franċiżi msemmija aktar 'il fuq, li ħa ħsieb jakkumpanja huwa stess fuq talba ta' P. Awrelju. Paul ħa ħsieb jħarraf 'l ommu li dakinhar stess filgħaxija, kellu jmur iżurha Monsinjur li kellu jieħu ħsieb kollox hu. Mal-wasla tiegħu fl-appartament, Mons. O'Flaherty spjega mingħajr telf ta' żmien is-sitwazzjoni perikoluża li fiha ta' Chevalier kienu jinsabu sforz tar-rifuġju li kienu qegħdin jagħtu lil żewġ priġunieri alleati. Madankollu mat-tluq tagħhom, fix-xhur li segwew, minkejja twissijiet waħda fl-oħra li kienet tirċievi, Chetta dawret l-appartament tagħha f'rifuġju sħiħ u diffiċli wieħed jgħid kemm nies għaddew minnu sewwasew. Barra s-sitta li kienu, ġieli laħaq kellha disgħa min-nies oħra fid-daqsxejn ta' post tagħha. O'Flaherty, konxju li f'każ li jinqabdu, ix-Chevaliers kienu jiġu ffuċillati kollha kemm huma bla ħniena, kien jagħmel l-impossibbli

Bro. Robert Pace FSC

Henrietta Chevalier

Il-Maġġur Sam Derry

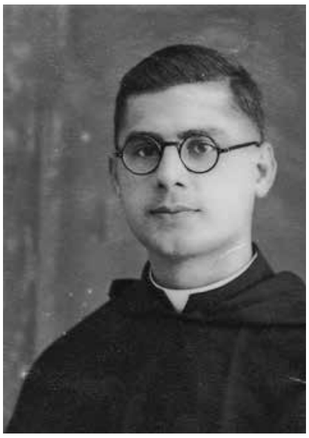

P. Aurelio Borg, Agostinjan

Id-dħul tan-Nazisti fit-toroq ta' Ruma.

biex jevita kwalunkwe gwaj lill-mara u 'l uliedha, waqt li kien jinsisti dejjem mal-ospiti tagħha li f'każ ta' periklu, l-ewwel assistenza kienet tmur għal din il-familja qalbiena.

Il-'*boys*' hekk għal qalb Chetta, li għalihom issugrat mhux biss ħajjitha imma wkoll dik ta' wliedha minn jum għal jum, kienu jgħaddu għandha ġranet biżżejjed sakemm isirilhom passaport falz li permezz tiegħu setgħu jivvjaġġaw band'oħra. Il-bniet kienu jieħdu ħsieb jagħmlu x-xirja u minkejja li l-ġirien, b'mod speċjali l-gwardjan tal-blokka appartamenti fejn kellha dak tagħha, xammew li xi ħaġa kienet għaddejja, b'daqstant uċuħ ġodda deħlin u ħerġin mingħandha, ħadd m'għamel bsaten fir-roti u kulħadd għażel li jitbaq fommu, jekk xejn, biex ma jsibx ruħu fil-għali. U konxji huma wkoll mir-realtà perikoluża li kienet iddawwarhom, matul dan il-perjodu l-bniet qatt aktar ma ħadu xi ħabiba tagħhom fl-appartament, biex f'każ li n-Nażisti jidħlu fuqhom għal għarrieda, tkun min tkun ma tispiċċax arrestata u aktarx maqtula magħhom inutilment bil-ħtija tagħha tkun biss dik ta' vittma taċ-ċirkustanza. Eventwalment il-Ġermaniżi bdew iżommu l-appartament taħt osservazzjoni kontinwa u mhux darba u tnejn tawh rejd għal għarrieda, iżda b'xorti tajba, dawk li inzertaw preżenti għand ta' Chevalier dik il-ħabta, irnexxielhom b'xi mod ta' kull darba jaħarbu għal fuq il-bjut u jiskansawha. U minkejja dan kollu, Chetta baqgħet tospita f'darha lil dawk kollha li ntbagħtu għandha minn ġimgħa għal oħra.

Aktar Maltin

Bl-ammont ta' priġunieri alleati, Lhud u persuni ċivili jfittxu l-għajnuna kulma jmur dejjem jikber, hekk ukoll kiber iċ-ċirku ta' dawk involuti f'din il-ħidma umanitarja. Ma' Sir D'Arcy feġġew il-figuri tal-Maġġur Sam Derry tar-*Royal Artillery*, imwieled Newark-on-Trent f'Nottinghamshire, l-Ingilterra, dik il-ħabta suldat żagħżugħ, flimkien mal-Logutenti John Furman u Bill Simpson; id-diplomatiku Franċiż, François de Vial; żewġ qassisin minn New Zealand, Owen Snedden u John Flanagan; żewġ aġenti tal-moviment *France Libre*, François de Vial u Yves Debroise; il-Kaptan N.J. Byrnes tar-*Royal Canadian Army Service Corps*; il-Konti Sarsfield Salazar tal-Legazzjoni Żvizzera; il-kantanta Irlandiża, Delia Murphy; Molly Stanley, Ingliża, impjegata fis-servizz tad-Dukessa ta' Sermoneta bħala għalliema ta' wliedha; Bro. Robert Pace tal-Frères ta' De La Salle, Malti ta' Lixandra; l-Agostinjani Maltin P. Awrelju Borg, P. Ugolin Gatt u P. Eġidju Galea; u saħansitra għadd ta' Komunisti. Fir-realtà, dawn ma kinux l-uniċi protagonisti tal-istorja: il-lista hija ferm aktar twila minn hekk u dawk imniżżlin fiha, min ftit u min ħafna, ta s-sehem tiegħu f'dan il-perjodu kritiku tal-istorja għas-salvazzjoni ta' ħajjet il-proxxmu tiegħu. Jekk mhux b'mod uffiċjali, il-lista minn wara l-kwinti għandha tgħodd ukoll l-ismijiet tal-Papa Piju XII, tas-Segretarju tal-Istat tiegħu l-Kardinal Luigi Maglione, tas-Sostitut tas-Segreterija tal-Istat, Mons. Giovanni Battista Montini, il-futur Beatu Papa Pawlu VI u Mons. Domenico Tardini, futur Kardinal Segretarju tal-Istat matul il-Pontifikat ta' Ġwanni XXIII, li jekk uffiċjalment sforz tal-Konkordat tali ħidma umanitarja ma sostnewhiex fil-beraħ, is-sehem tagħhom minn wara l-kwinti kien ukoll wieħed b'saħħtu, bħalma kien dak tan-Nunzju Appostoliku fl-Italja, Mons. Francesco Borgongini Duca.

Kull wieħed minn dawk involuti fl-organizzazzjoni kellu laqam partikolari li introdotti wieħed lill-ieħor, kienu jsiru taħt dan it-titlu biex f'każ t'arrest ta' xi ħadd minnhom u eventwalità ta' tortura, ma jinkixef isem ħadd. Hekk Mons. O'Flaherty sar "*Golf*", il-Maġġur Sam Derry "*Patrick*", Sir D'Arcy Osborne "*Mount*", Chetta Chevalier "*Mrs. M.*", Bro. Robert Pace "*Whitebows*", Dun Owen Snedden "*Horace*", John May "*Giovanni*", Secundo Constantini "*Sek*", P. Eġidju Galea "*Sailor*" u P. Awrelju Borg "*Grobb*".

P. Egidju Galea, Agostinjan

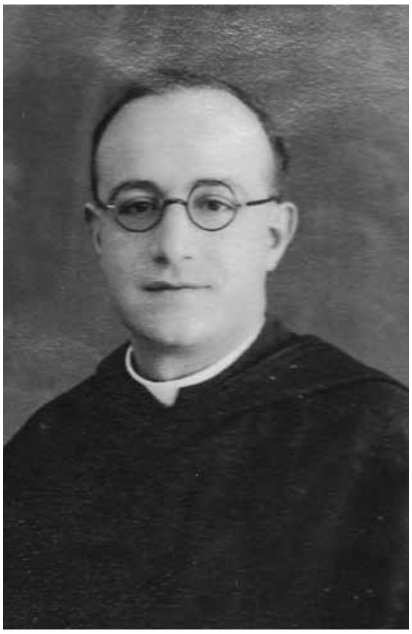

P. Ugolin Gatt, Agostinjan

P. Leo Sladden, Agostinjan

Kuraġġ ta' sur

Biex wieħed iwettaq daqstant żjarat, iterraq minn post għall-ieħor, iżomm daqstant kuntatti, fejn seta' minkejja r-riskju għoli li kien kulma jmur qed jinħoloq kontrih, il-Monsinjur fittex dejjem li jmur hu inpersuna fejn ikun hemm bżonn. Iżda bil-Ġermaniżi kontinwament jgħassulu, tali spostamenti minn post għal ieħor bdew isiru għalih kulma jmur aktar diffiċli. Għaldaqstant il-Monsinjur kien jieħu ħsieb jilbes daqqa ta' ħaġa oħra u daqqa t'oħra, mhux biss ta' kennies jew bejjiegħ tal-faħam, imma wkoll ta' soru u saħansitra ta' uffiċjal Ġermaniż! Rakkont partikolari jsemmi infatti li jum fost l-oħrajn, raġel moħbi minnu fil-Kulleġġ Urban żviluppa appendiċite. O'Flaherty kien pront issellef karozza mingħand uffiċjal għoli tal-Vatikan u ħa lill-marid fl-Isptar Santo Spirito, fejn ra li jiġi fis operat minn kirurgu militari Ġermaniż. Ma' tmiem l-irkupru tiegħu f'sala mimlija uffiċjali Ġermaniżi, O'Flaherty mar għalih u bil-kalma kollha ħadu lura l-kulleġġ.

Molly Stanley, li ltqajna magħha aktar 'il fuq, kienet spiss takkumpanja lill-Monsinjur waqt iż-żjarat tiegħu lil dak u lill-ieħor. Dan mhux biss għax kienet taf Ruma fuq ponot subgħajha, imma wkoll għax mexjin flimkien, daqslikieku koppja, kienu joħolqu ferm inqas suspetti. Miegħu Molly wettqet żjarat waħda fl-oħra fi sptarijiet u ħabsijiet. Dan ma kien idejjaqha xejn: il-problema waħdana għaliha kienet li kull darba kien ikollha titħabat biex tlaħħaq mal-passi twal tal-qassis! Fil-Milied imbagħad ħalli għaliha biex tħejji rigal għal dawk kollha li jinzertaw qegħdin jgħaddu dawk il-granet moħbija f'xi rokna Rumana.

Hawn tajjeb insemmu li total hekk kbir ta' nies li fittxew l-assistenza fil-ħtiġijiet tagħhom ma jfissirx li kienu jiġu mħarrba lkoll kemm huma ngħidu aħna lejn l-Iżvizzera. Numru kbir minnhom inżamm mhux biss fil-Vatikan, imma wkoll fil-parti l-kbira tal-knejjes u l-kunventi ta' Ruma, moħbija f'liema spazju l-binja rispettiva setgħet toffri.

Kappler: l-għadu numru wieħed

Tal-kap tal-SS f'Ruma, Kappler ma damx ma xeħet għajnejh fuq Mons. O'Flaherty. Kien jaf sew li l-attivitajiet ta' tħarrib tal-massa kienu fil-parti l-kbira tagħhom dovuti lejn dan il-qassis Irlandiż. Iżda għalxejn nassas pjanijiet wieħed f'ieħor biex fl-aħħar jaqbdu u jwarrbu min-nofs, għax il-Monsinjur wera li kien stuż żgur aktar minn kemm wieħed ħaseb. Fil-konfront tal-qassis, Kappler ifforma reġim bla ħniena u ż-żewġt irġiel saru avversarji f'logħba reali, b'wieħed ifittex u l-ieħor jistaħba, rivalità tal-biża' li wasslet għal tentattivi min-naħa tan-Nażisti fuq ħajjet il-Monsinjur, li ppruvaw sew jaħtfuh kif ukoll joqtluh, iżda b'xi mod, irnexxielu dejjem jiskansaha. Iddisprat quddiem dan kollu, Kappler saħansitra offra talja ta' 30,000 lira Taljana għall-qabda jew qtil ta' O'Flaherty.

It-toroq ta' Ruma fi żmien l-okkupazzjoni Nazista.

Hekk, b'wieħed impenjat biex jeħles lil dawk fil-ħtieġa u l-ieħor biex jarrestahom, din il-biċċa baqgħet sejra għal għaxar xhur, sakemm mad-daħla tal-Alleati f'Ruma f'Ġunju tal-1944, dlonk arrestaw lil Kappler, li mgħoddi ġuri minn tribunal militari Taljan, kien issentenzjat għomru l-ħabs.

Mal-wasla tagħhom fil-belt, l-Alleati sabu sitt elef erba' mija u ħamsa u għoxrin maħrub assistiti minn Mons. O'Flaherty, li da parti tiegħu ħa ħsieb ukoll tal-priġunieri Ġermaniżi, li fittex li huma wkoll jiġu ttrattati kif suppost. Total ta' ħamest elef Lhudi mid-disat elef u seba' mija dik il-ħabta preżenti f'Ruma ngħataw kenn mill-Knisja, tlett elef minnhom f'Castel Gandolfo, bejn mitejn u erba' mija ingaġġati attaparsi bħala membri tal-Gwardja Palatina, u mal-elf u ħames mitt wieħed imqassma f'monasteri, kunventi u kulleġġi diversi. Mat-tlett elef u seba' mija minnhom inħbew imbagħad fi djar privati. Ma' dawn insemmu tlett elef disa' mija u ħamsa u għoxrin persuna oħra li grazzi għal ħidmet O'Flaherty irnexxielhom jevadu l-arrest, li jinkludu fost l-oħrajn elf sitt mija u ħamsa u disgħin Ingliż, tmien mija u sitta u disgħin ruħ mill-Afrika t'Isfel, erba' mija u disgħa u għoxrin Russu, erba' mija u ħamsa u għoxrin Grieg, mija u ħamsa u tmenin Amerikan u għoxrin persuna oħra minn nazzjonijiet differenti.

X'ġara minnhom

L-istorja tagħna ma tiqafx hawn. Is-snin li segwew raw lilll-protagonisti tagħna fi skali differenti tal-ħajja rispettiva tagħhom. B'rikonoxximent lejn ħidmietu, Mons. O'Flaherty inħatar kmandant tal-Imperu Brittaniku u kien dekorat ukoll minn għadd ta' pajjiżi oħra, fosthom il-Kanada, l-Awstralja u l-Istati Uniti tal-Amerika bil-*Medal of Freedom*. Lil Kappler mhux talli ma nsiehx, iżda talli wara l-għotja tas-sentenza tiegħu, kien ta' kull xahar iżuru fil-ħabs ta' Gaeta. Eventwalment, fl-1959, l-ekskmandant tal-Gestapo spiċċa biex tgħammed f'idejn l-avversarju numru wieħed tiegħu, il-persuna waħdana li kienet tmur tarah il-ħabs. Għal O'Flaherty kien hemm ukoll aktarx l-idea ta' nomina għall-nunzju appostoliku fit-Tanzanija mis-Santa Sede, iżda attakk ta' puplesija wasslu biex iħalli ħidmietu fil-Vatikan u jerħilha lura l-Irlanda, fejn għadda l-aħħar żmien tiegħu għand oħtu Bride Sheehan f'Cahersiveen, County Kerry. Hemm miet fit-30 t'Ottubru 1963 u sab il-mistrieħ tiegħu biswit id-Daniel O'Connell Memorial Church. Il-mewt tiegħu għaddiet kważi inosservata: bil-Konċilju Vatikan II għaddej fl-aqwa tiegħu, l-ebda prelat ma ħa sehem fil-quddiesa funebri tiegħu.

Milqut minn kanċer terminali, fl-1976 Kappler irnexxielu jaħrab minn sptar militari f'Ruma fejn kien rikoverat u rħielha lejn il-Ġermanja tal-Punent, fejn miet f'Soltau fid-9 ta' Frar 1978. Suġġetti ta' kotba u dokumentarji diversi, il-figuri tagħhom ġew immortalizzati permezz tal-film "*The Scarlet and the Black*" tad-direttur Jerry London, li ħareġ fl-1983 b'Gregory Peck fil-parti tal-Monsinjur u Christopher Plummer f'dik ta' Kappler. Iż-żmien madankollu kien għoddu qabad jagħmel tiegħu sew fuq ħajjet u ħidmet il-qassis u kien biss matul dawn l-aħħar snin li l-figura tiegħu qabdet tingħata tassew l-għarfien mistħoqqa permezz ta' avvenimenti diversi.

B'uliedha kollha mferrxin fi bnadi diversi tad-dinja, Chetta Chevalier irritornat Malta, fejn

Suldat Amerikan b'kunjomu Bajada flimkien ma' Patri Eġidju Galea, Agostinjan, wara it-Tieni Gwerra Dinjija - Ruma

mietet weħidha fid-9 ta' Lulju 1973. Sir D'Arcy Osborne miet fl-20 ta' Marzu 1964, bit-titlu ta' Duka ta' Leeds; Mons. Owen Snedden jingħad li kien jispiċċa aktarx promoss bħala arċisqof ta' Wellington f'pajjiż twelidu u elevat saħansitra għall-Kulleġġ Kardinalizju li kieku l-mard ma żarux sa minn kmieni u wasslu għall-qabar fis-17 t'April 1981 fil-kwalità ta' isqof awżiljarju tal-istess sede; il-kantanta Delia Murphy mietet fil-11 ta' Frar 1971 b'aktar minn mitt kanzunetta rrekordjata jkun l-legat tagħha, waqt li l-Maġġur Sam Derry miet fit-3 ta' Diċembru 1996.

Fil-każ tal-Maltin imbagħad, wara l-gwerra Bro. Robert Pace kien assenjat Ġerusalemm, il-Libanu u eventwalment fl-Istati Uniti tal-Amerika, fejn serva f'Philadelphia, California, Illinois u Washington, DC. Miet fl-i*Stanford University Hospital* fit-3 ta' Diċembru 1970 u jinsab midfun qalb il-Lasalljani sħabu fiċ-ċimiterju tagħhom fuq Mont La Salle f'Napa, California.

Fejn jidħlu l-Agostinjani mbagħad, P. Awrelju Borg maż-żmien ħalla l-Ordni u s-saċerdozju, waqt li l-Ġirbin P. Ugolin Gatt u P. Eġidju Galea m'għandhom bżonn tal-ebda introduzzjoni: mogħnija b'intelliġenza partikolari, it-tnejn li huma mexxew b'għaqal u ħila l-Provinċja Agostinjana Maltija u t-tifkira tagħhom illum hija waħda ferm apprezzata. It-tnejn mietu għal għarrieda: P. Ugolin fl-Isptar Ġenerali t'Għawdex fis-7 ta' Ġunju 1987 u P. Eġidju fl-Isptar San Luqa fit-3 ta' Jannar 2005.

1. Il-figura fittizja tal-i*Scarlet Pimpernel* inħolqot mill-pinna tal-Barunissa Emma Orczy. Filwaqt li toħodna għal żmien ir-Renju tat-Terrur matul ir-Rivoluzzjoni Franċiża, tirrakkonta l-ġrajja ta' baruni galanti Ingliż li ħa ħsieb isalva bosta aristokratiċi mill-giljottina. Is-simbolu tiegħu kien dak ta' fjura sempliċi, l-i*scarlet pimpernel* (*anagallis arvensis*). Biex iwettaq tali tħarrib, kien jieħu ħsieb jgħaddi minn trasformazzjonijiet diversi. Da parti tiegħu, Mons. O'Flaherty wkoll seħħlu jgħaddi minn trasformazzjoni għal oħra, għaldaqstant tali laqam huwa aktar minn onorabbli meta jiġi attribwit lejh.

2. Diġà *via dei Monti*, illum *via dei Fori Imperiali*.

3. F'intervista li saret *viva voce* mal-protagonist tal-ġrajja ftit xhur qabel mewtu, Paul Chevalier ta lil min qed jikteb il-verżjoni tal-fatti differenti ferm minn kif dejjem miġjuba fil-pubblikazzjonijiet li dehru s'issa. Huwa qal infatti li waqt li kien fi triqtu lejn id-dar wara x-xogħol, kien il-Monsinjur innifsu li akkumpanjat minn "żewġt irġiel ta' sitt piedi l- wieħed li aktar tard sirt naf li kienu mill-Afrika t'Isfel", ħa lis-suldati fl-appartament ta' Chetta u talabha żżommhom għandha sakemm ikun jista' jittrasferihom band'oħra. Huwa żied jgħid ukoll li l-ewwel Agostinjan Malti involut fil-biċċa ma kienx P. Awrelju, iżda P. Pawl M. Spiteri, li għal xi raġuni l-istorja qatt ma semmiet u li wara l-għajnuna mogħtija min-naħa tiegħu fil-bidu tal-biċċa, ma jissemmiex aktar.

EMAN BONNICI

NIEĦDU ĦSIEB TAGĦNA NFUSNA

NAGĦTU SAPPORT LIL ĦUTNA B'DIŻABILITÀ JEW B'ABBILTAJIET DIFFERENTI MINN TAGĦNA

Kemm tkun ħaġa sabiħa li mhux biss nieħdu ħsieb tagħna nfusna fil-veru sens tal-kelma, iżda li noffru l-ideat, il-ħin, il-kariżma u l-għerf tagħna sabiex l-individwi li għandhom xi diffikultajiet fiżiċi jew intellettwali jkunu jistgħu jaslu u jilħqu l-potenzjal massimu tagħhom matul ħajjithom u jgħixu ħajja indipendenti kemm jista' jkun.

Bit-tagħlim, bl-istudji li saru u oħrajn fil-proċess, bis-servizzi li għandna offruti fis-soċjetà u bl-għerf li Alla jagħti lill-bniedem, illum ninsabu aktar konxji tal-persuni bi bżonnijiet differenti, u allura konxji wkoll li għandna nkunu fid-dmir u d-dover li noffru kull tip ta' għajnuna u nkunu solidali ma' dawn ħutna.

L-għajnuna li nistgħu nagħtu lill-istudenti li jiġu afdati f'idejna

Nista' ngħid li meta jkun hemm koordinazzjoni sħiħa bejn l-iskola, il-ġenituri u l-għalliema flimkien ma' professjonisti oħra involuti, l-istudenti fdati f'idejna jimxu aktar 'il quddiem mhux biss akkademikament sa fejn tista' tasal il-ħila tagħhom, iżda wkoll b'mod ħolistiku. L-espressjoni fuq il-wiċċ ta' student li jirnexxielu jwettaq dak li forsi kien jidher 'il bogħod, tikxef il-ferħ li jkun akkwista. Ferħ li bih itella' l-istima tiegħu u jħossu li hu jista' jasal bħall-oħrajn.

Fil-professjoni tiegħi ta' *Learning Support Assistant* ninnota li huwa importanti li nifhmu li jekk student ma jkunx jista' jitgħallem bil-mod kif qed ngħallmu, ikun għaqli li ngħallmu bil-mod li jifhem l-aħjar hu. Per eżempju, jekk student jifhem aħjar meta jara stampa u mhux meta jisma' kliem biss, allura huwa importanti għalih li jitgħallem permezz tal-istampi. Jekk hemm il-ħtieġa li b'xi mod tfakkar lill-istudent sabiex joqgħod iktar attent waqt il-lezzjonijiet mingħajr ma tkun taf il-klassi kollha, allura

Għajnuna - Andrew Ingwanez

ftiehem mal-istudent biss x'inhu l-aħjar sinjal li jintuża biex hu jiftakar li jrid iġib ruħu sew. It-ton tal-vuċi wkoll tilgħab parti importanti fir-relazzjoni tagħna mhux biss bejnietna l-kbar imma anke mal-istudenti. It-ton għandu l-kapaċità li jaffettwa l-mod kif student jaġixxi fl-iskola. Per eżempju mill-esperjenza tiegħi, student li jkollu *challenging behaviour* severa ma jkunx ta' ġid għalih li jiġi indirizzat b'vuċi għolja u b'ton ta' awtorità għaliex aktar tqanqal rabja fih bil-konsegwenza li jsir aktar diffiċli fl-imġiba tiegħu.

Xi ngħidu għall-ġenituri, b'mod speċjali ta' dawn l-istudenti li jkollhom diffikultajiet?

Meta jdaħħlu 'l uliedhom għall-ewwel darba fl-iskola, il-biżgħat li jkollhom u l-inċertezza jekk uliedhom hux ser jimxu 'l quddiem jew le, ikunu kbar. Huwa tajjeb u ta' ġid kbir li jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jaċċettaw li t-tifel/tifla tagħhom għandu/ha diżabilità, dawn jersqu għall-għajnuna ta' *councilling* per eżempju. Iktar ma jaċċettaw malajr u jegħlbu d-*denial period*, iktar ikunu jistgħu jiffokaw fuq l-abbilitajiet tal-wild tagħhom milli fuq id-diżabilità jew diffikultajiet li jkollhom uliedhom. U allura iktar iħabirku biex jitgħallmu kif għandhom jgħinu lil uliedhom. Li taħseb dwar kif tista' ttejjeb is-sitwazzjoni hija r-riċetta bżonjuża biex tara l-progress fit-tfal iseħħ.

Kemm hi sabiħa li b'ħidma sinċiera u rieda tajba mill-partijiet kollha twassal sabiex l-istudent jakkwista kull possibilità li jħares 'il quddiem u javvanza fil-ħajja tiegħu. Allura l-ambjent li jinħoloq ikun wieħed pożittiv. Illum għandna anke l-possibilità li fuq il-mezzi teknoloġiċi nsibu jew nisimgħu b'informazzjoni tajba u ideat li bihom nistgħu ngħinu lil dawn it-tfal, kemm bħala ġenituri kif ukoll aħna l-għalliema tagħhom.

Min-naħa l-oħra malli jkun hemm xi nuqqas ta' koordinament minn xi parti jew oħra, l-istudent aktarx ikollu jiffaċċja xi ftit tbatija żejda. Irridu nippruvaw nisimgħu d-diffikultajiet ta' xulxin biex b'hekk inkunu nistgħu ngħinu lil xulxin aħjar u nitgħallmu minn xulxin. Bħala għalliema nħoss li għandna nagħtu l-pariri professjonali dwar *good practices* li nkunu sibna tajbin għal dawn l-istudenti tagħna biex il-kontinwità bejn l-iskola u d-dar tkun waħda b'saħħitha.

Kemm hu sabiħ li bil-mod kif tiggwida student tarah sejjer 'il quddiem u jirnexxi fil-karriera tiegħu sa fejn jista'. Kemm hu ta' ġid li tara li l-istudenti kollha jintegraw flimkien u jieħdu ħsieb xulxin. Kemm hu importanti li min ikollu diżabilità jew diffikultajiet oħra jħossu maħbub u irrispettat minn dawk ta' madwaru, ikun fejn ikun. Li b'dedikazzjoni ngħinu lill-oħrajn isibu triqthom fis-soċjetà huwa don li jimliena b'ferħ li ma tiddeskrivihx bil-kliem!

URSULA INGUANEZ

GĦAJTA LILL-MADONNA

Sliem għalik Marija Sbejħa,
Int li wiċċek dawl u xemx,
Sliem għalik O qalb ħanina,
Int li bħalek żgur li m'hemmx.

Żommna lkoll magħqudin miegħek,
Taħt mantarek miġburin,
Żommna lkoll maħbubin tiegħek,
Fraġli lkoll bħal figurin.

Nagħti qalbi kollha lilek,
Noffrihielek kif inhi,
Nagħti saħħti kollha miegħek,
Hu persunti hi li hi.

CLIFFORD GALEA

TEREŻA SPINELLI

MUDELL GĦALL-BNIEDEM TAL-LUM[1]

Il-bniedem ta' kull żmien ifittex mudelli li fuqhom ikun jista' jispira ruħu. Il-Knisja dan tagħrfu u tippreżentalna mudelli li fuqhom in-nisrani jista' jfassal il-ħajja evanġelika, bħala għajnuna sabiex jilħaq il-milja tas-sejħa tiegħu: il-qdusija. Madre M.a Tereża Spinelli (Ruma 1789-Frosinone 1850), fundatriċi tas-Sorijiet Agostinjani Servi ta' Ġesù u Marija (hawn Malta magħrufin bħala s-sorijiet ta' Santa Monika) ftit taż-żmien ilu ġiet dikjarata mill-Knisja bħala Venerabbli. Dan huwa pass importanti fil-mixja lejn il-beatifikazzjoni ta' din il-mara ta' qdusija.

Tajjeb li b'mod konċiż ħafna nqiegħdu lil Tereża Spinelli fil-kuntest proprju tagħha. Qed nitkellmu minn mara li għexet bejn tmiem is-seklu XVIII u XIX. Il-mara fil-belt ta' Ruma tas-seklu XIX mhijiex il-mara tal-lum. L-istess kunċett ta' "mara"- lil hinn mill-kunsiderazzjoni bijoloġika - huwa ferm differenti.

Il-popolazzjoni Ewropea fis-seklu XIX bdiet tikber b'ritmi li qatt bħalhom ma dehru qabel. Iċ-ċans li wieħed jgħix wara li jwelled jew jitwieled kull ma jmur beda jiżdied. Fl-ewwel snin tas-seklu XIX għandna żvilupp mgħaġġel ta' żewġ fenomeni importanti: it-tkabbir tal-ibliet (urbanizzazjoni) u l-firxa tal-industrija (industrijalizzazjoni). Is-soċjetà tas-seklu XIX ma kinetx waħda fissa daqskemm wieħed jaħseb minħabba l-ħafna immigrazzjoni interna, ċioè mill-kampanja għall-ibliet u fl-istess ibliet kien ikollok ħafna trasferimenti minn dar għal oħra (dan narawh anke fil-ħajja ta' Spinelli). Dan il-fenomenu ġab għadd ta' nisa lejn l-ibliet, u għal ħafna intraprendituri li kellhom il-bżonn ta' ħaddiema għall-industriji din kienet bħal manna li niżlet mis-sema: tħaddem mara jew tifla kien jaqbillek iktar għaliex toħroġ b'irħas u jaqilgħu inqas problemi. Il-kundizzjonijiet ta' dawn il-ħaddiema kienet waħda tal-biża' (ħinijiet twal, ambjenti mingħajr protezzjoni, mard, eċċ). Mara li kienet taħdem f'xi forma ta' industrija għal 12-il siegħa jew aktar, kienet issib ix-xogħol tad-dar u tat-tfal jistennieha ta' kuljum. Madanakollu din is-sitwazzjoni bdiet, għall-ewwel darba, tagħti ftit indipendenza ekonomika lin-nisa.

Element ieħor li kienu jidħlu għalih in-nisa kien ix-xogħol għand familji borgeżi u sinjuri. Min-nisa ta' dawn it-tip ta' familji kien mistenni li jmexxu l-andament tad-dar b'dekor u gosti, u minħabba f'hekk żdied il-bżonn tas-servitù. Dan huwa element li wkoll insibuh preżenti fil-ħajja ta' Spinelli, li kienet daħlet għal dan it-tip ta' xogħol, anke sabiex tgħin lill-familja proprja tagħha, f'dak iż-żmien fi stat prekarju ħafna.

Bosta minn dawn il-qaddejja kien jingħatalhom ukoll id-dmir li jieħdu ħsieb, irawmu u jedukaw it-tfal tal-familji sinjuri.

Aspett ieħor li jolqot il-mara tas-seklu XIX huwa l-fatt li l-Istat beda jassumi rwol aktar soċjali u bdew jiżdiedu l-istrutturi li bihom l-Istat beda jagħti servizzi fis-soċjetà. Fosthom, l-aktar evidenti huma l-isptarijiet u l-iskejjel. Dawn fetħu opportunitajiet ġodda sabiex il-mara toħroġ taħdem u tinserixxi ruħha f'dawn l-ambjenti ta' xogħol u servizz. Din ir-realtà ukoll insibuha fil-ħajja ta' Tereża Spinelli hekk kif is-sejħa rċeviet mis-sema sabiex tiftaħ skola ltaqgħet max-xewqa tal-gvern lokali ta' Frosinone li joffri edukazzjoni.

Il-mara tas-seklu XIX kellha bosta sfidi quddiemha sa miċ-ċkunija u meta kien jasal il-mument taż-żwieġ, ħafna drabi rranġat bejn il-ġenituri tal-għarajjes permezz ta' xibka ta' intriċċi, u bi ftit kas lejn ix-xewqat veri taż-żgħażagħ involuti, kienet tidħol għal sfidi akbar. Iżda s-sitwazzjoni kienet tiħżien meta l-mara, għal xi raġuni jew oħra, tibqa' jew tisfa weħidha, mingħajr il-preżenza ta' raġel. Din il-forma ta' solitudni – mhux tant psikoloġika imma pjuttost soċjali – bin-nuqqas tar-raġel fin-nukleu tal-familja kienet tħalli marka qawwija fil-ħajja u fl-għażliet tan-nisa li kienu jispiċċaw weħidhom minħabba abbandun, separazzjoni jew mewt tar-raġel. Il-figura tar-raġel kienet almenu toffri kenn u protezzjoni u meta din kienet tiġi nieqsa malajr kienu jqumu suspetti fuq il-moralità tal-mara. Dan kien jiġi wkoll mill-fatt li, kienu komuni l-każijiet ta' nisa romol jew separati li, sabiex imantnu lilhom infushom u lil uliedhom kienu jbigħu ġisimhom.

Dawn huma ftit biss mill-bosta elementi li jikkontestwalizzaw id-dinja li għexet Tereża Spinelli. Illum għandna tip ta' problemi oħrajn, forsi ħafna 'l bogħod minn dawk ta' żmienha. Madanakollu domanda fundamentali tista' tkun: nistgħu nsibu f'Tereża Spinelli dawk il-valuri umani u spiritwali li jmorru lil hinn mill-epoka u l-kuntest soċjali li fihom għexet, b'tali manjiera li, b'interpretazzjoni korretta, jistgħu japplikaw għall-bniedem ta' kull żmien u kuntest soċjali? Uħud minn dawn il-valuri jistgħu jkunu dawn li ġejjin:

1. *Spinelli mara* - Jekk hemm valur li jispikka fil-ħajja ta' Spinelli, dan huwa l-kapaċità tagħha li *tinfetaħ għall-ħaddieħor*. Spinelli, frott il-vokazzjoni li rċeviet, ma għamlitx għażliet "għaliha nnifisha", imma bħala mara żammet dik l-intwizzjoni profonda li l-aħjar tal-ħajja tagħha jista' jiġi biss minn dak li jista' jsir għal ħaddieħor, sabiex ħaddieħor jikber u jimmatura. Dan narawh fid-diversi stadji tal-ħajja tagħha:

fl-ambitu tal-familja qabel iżżewġet; fir-responsabiltà taż-żwieġ (minkejja l-isfortuna li kellha f'dan il-qasam); fir-responsabiltà lejn bintha, lejn il-ġenituri tagħha, lejn il-kunjata; fil-mumenti meta kienet taqdi għand il-familji sinjuri; fil-fondazzjoni tal-istitut; fit-tmexxija tal-iskola... f'dawn is-sitwazzjonijiet hemm element komuni: il-kriterju tal-għażliet ta' Tereża qatt u qatt ma kienu "għaliha nnifisha" imma kienu deċiżjonijiet miftuħa għall-ħtiġijiet ta' ħaddieħor! Nara lil Spinelli fil-kliem ta' Ġwanni Pawlu II: "huwa b'mod speċjali fl-għotja lill-oħrajn fil-ħajja ta' kuljum li l-mara tilqa' s-sejħa l-aktar profonda tal-ħajja tagħha, hi li, forsi aktar mir-raġel, "tara" lill-bniedem, għax tarah bl-għajnejn tal-qalb. Tarah, lil hinn minn kull sistema ideoloġika jew politika. Tara lill-bniedem fil-kobor u fil-limiti tiegħu, tipprova tersaq lejh u tkunlu ta' għajnuna".[2]

2. *Spinelli omm* - Spinelli kienet taf x'jiġifieri l-*maternità fis-sens sħiħ tal-kelma*. Il-maternità, kemm jekk mgħejxa fil-konkret b'mod bijoloġiku, kemm fil-potenzjal tagħha, hija realtà li tagħti struttura fil-profond ta' kull personalità femminili. Spinelli għexet dan ir-realtà tant sabiħa bit-twelid tat-tifla tagħha, li għaliha ssagrifikat kollox. Il-maternità ta' Spinelli ma nisslitx darba biss, imma baqgħet tiġġenera l-imħabba, bl-imħabba u fl-imħabba, minkejja d-diffikultajiet kbar li kellha tgħaddi minnhom minħabba l-mard mentali li kellha bintha. Iktar minn hekk, il-maternità ta' Spinelli ma waqfitx biss fuq il-livell fiżiku, imma bil-ħajja u l-eżempju tagħha tat it-twelid spiritwali lill-bosta.

Is-sens kbir ta' maternità żviluppa fiha maturità sa minn kmieni, sens ta' serjetà tal-ħajja, sens ta' responsabilità, rawwem fiha l-kapaċità li tkun konkreta u mhux mehdija fl-affarijiet frivoli; rawwem fiha wkoll saħħa ta' karattru impressjonanti hekk li setgħet tirreżisti għal tant mewġ li ġie kontriha li mhux talli ma kaxkarhiex miegħu, imma talli saħħaħha, b'tenaċità li tħares lejn il-futur b'determinazzjoni, ukoll meta dan deher tqil u mċajpar. Il-maternità għallmitha xi jfisser id-don tat-tixrid tad-dmugħ... id-dmugħ li huwa l-prezz ta' kull ħajja umana.

3. *Spinelli edukatriċi* - Id-don tal-maternità mmatura sa ma ttrasformatu fis-*servizz edukattiv*. Spinelli bħala edukatriċi hija eċċezzjonalment materna fl-attitudnijiet tagħha. X'tagħmel omm biex trawwem lil uliedha? Temmen fihom u toħroġ minnhom it-tajjeb li konvinta li jinsab fihom. L-istess Spinelli edukatriċi... fehmet li teduka ma jfissirx titfa' l-piż fuq il-persuna, imma tħaffifha minn dak li hu żejjed b'tali mod li jinkixef dak li hemm moħbi fiha, hekk li jinħareġ għad-dawl. Hija forma ta' maternità oħra, li S. Ġwanni Pawlu II, fl-Ittra tiegħu lin-nisa jsejħilha: *maternità affettiva:* "Nixtieq nuri apprezzament partikolari għal dawn in-nisa impenjati fid-diversi setturi tal-attività edukattiva, lil hinn mill-familja: skejjel, università, istituti ta' assistenza... Kull fejn hemm il-ħtieġa qawwija tax-xogħol formattiv, wieħed jista' japprezza d-disponibiltà kbira tal-mara sabiex tingħata kollha kemm hi fir-rapporti umani, speċjalment għall-vantaġġ tad-dgħajjef u l-vulnerabbli. B'dan il-mod huma jwettqu fil-konkret forma ta' "maternità affettiva, kulturali u spiritwali", b'valur li ma jista' jingħatalu l-ebda prezz minħabba l-marka li jħalli fuq l-iżvilupp tal-persuna u l-futur tas-soċjetà. U kif ma nistgħux niftakru fix-xhieda ta' tant nisa kattoliċi u tant kongregazzjonijiet reliġjużi femminili li, fil-kontinenti kollha, għamlu mill-edukazzjoni s-servizz prinċipali tagħhom".[3]

4. *Spinelli restawratriċi* - Ilkoll kemm aħna

għad għandna quddiem għajnejna l-istraġi li ħalla t-terremot ta' xi xhur ilu, f'Awwissu u Ottubru tas-sena l-oħra, fiċ-ċentru tal-Italja! L-uċuħ tat-tfal, dik is-soru żagħżugħa bil-ferita f'rasha, il-kampnar tal-knisja mġarraf, l-arloġġ tal-pjazza li baqa' wieqaf, it-tiġrif, il-ħidma tas-servizzi ċivili… tant stejjer umani mġarrfa b'theżżiża qawwija ta' ftit sekondi. Wara li għaddiet l-emerġenza għall-għajnuna meħtieġa, l-awtoritajiet intefgħu sabiex isalvaw l-opri artistiċi. Dehru filmati ta' kemm kura u attenzjoni ngħatat mill-ħaddiema ta' salvataġġ ta' dawn l-opri artistiċi… min japprezza l-kultura seta' japprezza "l-ħniena" li biha ġew trattati dawn l-opri, konxji li bħall-ħajja tal-bniedem, jekk titlef opra, tliftha darba għal dejjem! Wara d-diżastru u s-sokkors, jibda r-restawr. Ir-restawr huwa xi ħaġa favoluża! Jagħtik l-opportunità li terġa' ġġib għall- ħajja opra kkundannata għall-mewt! Fit-terremot li laqat Assisi fl-1997 kienet iġġarrfet il-bażilika ta' S. Franġisk u l-affreski ta' Giotto li jinsabu fiha. Għal xahar sħiħ, numru ta' gruppi ta' 20 volontarju mmexxija minn restawratur kienu jersqu b'galbu kbir lejn dak il-frak kollu u rnexxielhom jiġbru madwar 300 elf farka mill-affreski mġarrfa, bejn wiehed u ieħor ta' daqs ta' bolla. Wara 8 snin u madwar 160 elf siegħa ta' xogħol, reġgħu sabu posthom almenu 200 elf minn dawn il-frakiet, biex hekk seta' jkun salvat dan il-kapulavur uniku… investiment enormi ta' żmien, paċenzja, stennija, tama… Inħobb nimmaġina li bl-istess mod kienet tara lill-persuni li kellha quddiemha Spinelli. Ma kienx jimporta għaliha kemm sigħat kienet ser tikkonsma (qatt taħli!) jew kemm-il darba kellha tipprova biex "tirrestawra l-qalb". Bis-sabar kollu, dejjem takkumpanja l-persuna, b'tant delikatezza kienet tipprova tirkupra dawk il-frakiet li waqgħu minħabba t-tiġrif tat-terremot fil-ħajja tal-persuna, u kienet tipprova tqiegħed il-biċċiet kollha flimkien, tibni mill-ġdid dak kollu li waqa' taħt il-piż ta' ħajja iebsa, tad-dnub, tal-injoranza, tal-mard. Farka wara farka, l-imħabba materna li kellha għall-peruna kienet timbuttaha, tixprunaha, tqanqalha sabiex taġixxi, ma tibqax passiva, filwaqt li, b'tama kontra kull tama, temmen li meta l-frakiet jingħaqdu, marbutin flimkien bil-kolla tal-grazzja ta' Alla, għad jerġa' joħroġ mill-ġdid il-kapolavur ta' affresk ikkulurit. Dan, Spinelli, kienet tagħmlu, għax dejjem għarrfet li l-bniedem - kull bniedem - huwa ta' min japprezzah u għandu dejjem ikun megħjun sabiex, strat wara strat, tinkixef is-sbuħija oriġinali tiegħu. Spinelli hija dak ir-restawratur tal-bniedem, li qed jidderieġi l-gruppi ta' volontarji (sorijiet u lajċi) sabiex ifittxu qalb it-tifrik, f'intrapriża

li tidher impossibbli f'għajnejn ta' bosta, il-farkiet li jsawru l-ħajja tal-persuni-kapolavur.

Il-mistoqsija tagħna tibqa': Spinelli hija mudell għall-bniedem tal-lum? Fil-fond ta' qalbi, nemmen li, b'interpretazzjoni ġusta – ġusta lejn l-istorja u l-kuntest soċjali ta' żmienha, imma wkoll ġusta lejn iż-żmien li aħna qed ngħixu fih – iva, nistgħu naffermaw li hija mudell, eżempju, li jgħodd għaż-żminijiet tal-lum. Semmejt biss ftit punti, imma nemmen li huma fundamentali u jistgħu jintlaħqu minn kull persuna, lil hinn mill-fidi jew il-prattika reliġjuża tagħha.

Nara lil Spinelli setgħet serviet bħala mudell għal dawn il-kelmiet ta' Pawlu VI f'għeluq il-Konċilju Vatikan II: "Għad tiġi s-siegħa, u s-siegħa diġà waslet, li fiha l-vokazzjoni tal-mara tilħaq il-milja tagħha, is-siegħa li fiha l-mara takkwista influwenza fis-soċjetà, il-mara tiddi u tilħaq qawwa qatt milħuqa sa issa. Għaldaqstant, f'dawn iż-żminijiet li fihom l-umanità qed tiltaqa' ma' tibdil tant kbir, in-nisa mdawla mill-ispirtu tal-Evanġelju jistgħu jaħdmu qatigħ biex jgħinu lill-umanità biex ma titħassarx".[4]

Kull bniedem – raġel jew mara – mistieden li jiskopri l-valur tal-maternità! Iva, l-*maternità affettiva* mhijiex dominju tan-nisa! "Il-femminilità ġġib fis-seħħ dak li hu tal-bniedem daqs il-maskulinità, biss b'modi diversi u kumplimentari".[5] Ilkoll qed naraw it-tiġrif ta' tant ħajjiet madwarna, affreski sbieħ li waqgħu b'terremoti qliel… u lkoll bħal Spinelli msejħin sabiex bħalha, ma nibqgħux inħarsu u ninsew, imma nxammru l-kmiem u filwaqt li qatt ma naqilgħu l-ħarsa tagħna minn fuq l-isbaħ opra li qatt raw għajnejn il-bniedem, il-wiċċ kollu mħabba ta' Kristu, niġbru l-frakiet li waqgħu biex nirrestawraw il-wiċċ kollu sbuħija tal-bniedem tal-lum!

P. JOSEF SCIBERRAS
AGOSTINJAN
POSTULATUR ĠENERALI

Referenzi

1 Konferenza għas-Sorijiet ASGM u membri tal-ALAS fl-okkażjoni tad-dikjarazzjoni ta' Tereża Spinelli bħala Venerabbli.

2 Ġwanni Pawlu II, *Ittra lin-nisa*, (29/6/1995), n. 12.

3 Ġwanni Pawlu II, *Ittra lin-nisa*, (29/6/1995), n. 9.

4 *Messaġġ tal-Konċilju lin-nisa*, (8/12/1965), nn. 3,4,10.

5 Ġwanni Pawlu II, *Ittra lin-nisa*, (29/6/1995), n. 7.

KUN AF….

NAGĦŻEL LI NAGĦTI MHUX GĦAX GĦANDI ĦAFNA, IMMA GĦAX NAF XI TFISSER META MA JKOLLOK XEJN.

SEGRETARJAT MISSJONIJIET AGOSTINJANI

ĦIDMA VOLONTARJA FIL-MOŻAMBIK

Il-grupp taż-żgħażagħ li din is-sena sejrin jagħmlu xogħol volontarju fil-Missjoni tas-Sorijiet Agostinjani fil-Możambik, l-Afrika, nhar il-Ħadd, 2 ta' Lulju waqt il-quddiesa tad-9.00am irċievew mingħand il-Provinċjal P. Raymond Francalanza, is-salib tal-missjoni. Din il-quddiesa kienet animata miż-żgħażagħ sħabhom stess tal-**Grupp Amigos** fil-preżenza tal-ġenituri u familjarji u ħbieb ta' dawn iż-żgħażagħ missjunarji.

Iż-żgħażagħ li sejrin din is-sena fil-Możambik huma:

Antoine Camilleri: "*Huwa ġest sabiħ u ta' sodisfazzjon illi tagħti l-ħin tiegħek u mill-ftit li għandek lil ħaddieħor li għandu bżonn l-għajnuna*".

Roslianne Spiteri: "*Nemmen li din l-esperjenza ser tgħinni napprezza iktar l-affarijiet ta' madwari filwaqt li timlini b'ħafna ferħ u kuntentizza*".

Owen Parnis: "*Hija esperjenza li tgħinek tagħraf li bil-ftit li wieħed jista' jagħti, jista' jsir ħafna ġid*".

Liam Spiteri: "*Persważ li mhux ser nagħti daqs kemm ser nirċievi... nemmen li din l-esperjenza ser tgħinni napprezza l-affarijiet li anke jekk huma żgħar u noħodhom forgranted, xorta waħda huma importanti*".

Jasmine Xuereb: "*Ċerta li se nirċievi aktar milli se nagħti... inħajjar żgħażagħ oħra biex jekk jiltaqgħu ma' okkażjoni bħal din ma' jħalluhiex taħrabilhom*".

Fabio Scicluna: "Għal dawn ir-realtajiet li qed naħdmu, sabiex jien nifhem iktar it-tbatija u l-faqar li jeżistu f'din id-dinja!"

Dan il-grupp, immexxi minn Patri Mario Abela, agostinjan, se jkun akkumpanjat minn Patri Alberto Gadea, agostinjan minn Spanja. Nawgurawlhom ħafna qawwa f'din il-ħidma li ser iwettqu qalb il-fqar. Il-qalb miftuħha ta' dawn iż-żgħażagħ u ta' tant oħrajn bħalhom qiegħdin iħallu l-pajjiżna biex jaqsmu ħajjithom ma' tant oħrajn li huma fil-bżonn.

BIR FIR-RAĦAL TA' MAPINHANE – MOŻAMBIK

KIF TISTA' TGĦIN

Ta' kull sena fis-sajf, grupp ta' żgħażagħ flimkien ma' Patri Mario Abela, agostinjan, imorru jagħmlu esperjenza missjunarja f'xi wieħed minn dawn il-pajjiżi: Brażil, Możambik jew Kenja. Din is-sena bil-grupp sejrin il-Możambik, l-Afrika. Hemmhekk sejrin jitwettqu ħafna proġetti b'risq it-tfal u l-familji foqra fir-raħal ta' Mapinhane. L-aktar proġett urġenti huwa dak li nipprovdulhom l-ilma.

Sister Angela, agostinjana missjunarja, tixtieq tibni bir biex b'hekk it-tfal ikollhom aċċess aktar faċli u viċin għal-ilma.

Biex nibnu dan il-bir għandna bżonn is-somma ta' €5000. Jekk xi ħadd irid jagħmel xi offerta għandu jibgħatha lil: **Fr Mario Abela osa, Augustinian Fathers, Church Street, Paceville San Ġiljan, STJ 3043**

KUNĊERT TA' MUŻIKA SAGRA AGOSTINJANA

TAĦT IL-PATROĊINJU TAL-EM. T. IL-KARD. PROSPERO GRECH, AGOSTINJAN

Meta l-kummissjoni responsabbli miċ-ċelebrazzjonijiet tal-Biċentinarju ltaqa' l-ewwel darba mal-Provinċjal u bdejna naraw x'seta' jsir bħala attivitajiet, mill-ewwel kien issemma li jsir kunċert ta' mużika Sagra Agostinjana. Dan minħabba li l-provinċja tagħna, tul l-istorja tagħha, hija mżejna b'xi membri minn tagħha li għamlu isem f'pajjiżna u anke f'pajjiżi oħra bil-mużika tant sabiħa tagħhom. Aħna lkoll niftakru lil Patri Bert li żewwaq ir-repertorju tal-mużika sagra bil-Malti. Illum forsi hemm min jara l-innijiet tiegħu bħala antiki iżda rridu nżommu f'moħħna li dan kien sehem importanti meta l-liturġija bdiet tiġi maqluba għal-lingwa tagħna. Ħafna mill-mużika tiegħu għadha tintuża fil-liturġija tagħna.

F'dan il-kunċert; esegwit bl-iktar mod tajjeb mill-kor Għawdxi 'Chorus Exultet' li għamel suċċessi anke barra minn xtutna, kien hemm diversi siltiet. Id-direttur tal-Kor, il-bravu Mro. John Galea, ħa ħsieb li jżewwaq dan il-kunċert b'mużika minn Patri Albert Borg, P.Duminku Anastasi u P.Ġużeppi Spiteri Fremond flimkien ma' xi artisti magħrufin f'pajjiżna li kitbu xi antifona jew xi innu f'ġieħ Santu Wistin bħalma kien pereżempju Mro.Pawlu Nani. Dan il-kunċert sar fl-24 t'April, il-Jum tal-Konverżjoni ta' Santu Wistin missierna, fil-

Knisja Konventwali u Parrokkjali ta' S.Wistin fil-Belt Valletta.

Lil P.Duminku Anastasi u P.Ġużeppi Spiteri Fremond ma niftakruhomx ħajjin. P.Duminku kien Belti. Twieled fis-27 ta' Novembru 1886. Kellu ħuh Dumnikan u żewġ ħutu bniet sorijiet tal-Karità. P. Ġwann Agius, li wkoll ħalla numru sabiħ ta' mużika fl-arkivju tal-Provinċja, intebaħ bid-don sabiħ ta' Duminku u beda jagħtih xi lezzjonijiet tal- mużika. L-istudent kiseb popolarità iktar mill-għalliem tiegħu. Tiġri spiss fil-ħajja. Wara l-ordinazzjoni tiegħu kien intefa' jistudja taħt it-tmexxija ta' Mro Paolino Vassallo li wkoll għandna mużika tiegħu fl-arkivju tagħna. Kien jgħallem il-Gregorjan fis-Seminarju, jieħu ħsieb mużika fil-Knejjes Agostinjani u kiteb ħafna biċċiet ta' mużika għal diversi parroċċi li wħud minnhom jinsabu għandna fl-arkivju. Kien magħruf bħala bniedem spiritwali u ferrieħi.

Giuseppe Spiteri Fremond ingħaqad mal-Ordni Agostinjan meta kellu 18-il sena. Kien organist fil-Knisja Agostinjana ta' Genoa u meta irritorna Malta kien qiegħed fil-kunvent tal-Belt. Meta fis-sena 1848 beda l-Kulleġġ Santu Wistin, Patri Ġużepp kien jgħallem il-mużika. Waħda mill-ikbar opri tiegħu hija l-'Messa Grande' li għandna fl-arkivji tagħna. Din ġiet imfaħħra anke f'gazzetti barranin bħala waħda mill-aqwa opri tal-mużika tas-seklu 19. Għall-Maltin il-kapulavur tiegħu kienet l-antifona ta' Santu Wistin tant li f'diversi parroċċi antiki bħal pereżempju San Ġorġ ta' Ħal Qormi, San Filep ta' Ħaż Żebbuġ u anke n-Nadur Għawdex, hemm it-tradizzjoni li tgħid li talbuh juża l-istess mużika u jipprova jabbinaha fuq il-kliem tal-antifona tagħhom. Magħruf ħafna għas-serjetà f'kull esekuzzjoni, Giuseppe Spiteri Fremond jibqa' magħruf ukoll għall-ħidma li kien jagħmel mat-tfal speċjalment tfal inqas ixxurtjati minn oħrajn.

Din kienet xi ħaġa fuq fuq dwar dawn iż-żewġ kompożituri li nsemmuhom ħafna drabi għax għamlu ġieħ lill-Provinċja tagħna. Hija ħaġa tajba u sabiħa li l-arkivju qed jiġi diġitalizzat u organizzat. Fil-kunċert li kellna f'April stajna ngawdu s-sekwenza ta' Santu Wistin miktuba minn Giuseppe Spiteri Fremaud kif ukoll il-Magnificat miktub minn Domenico d'Anastasi.

P. DEO DEBONO
AGOSTINJAN

L-AGOSTINJANI MALTIN FIT-TUNIŻIJA U KATANJA

L-ESPERJENZA TA' PATRI PAWL MUSCAT, AGOSTINJAN

Nixtieq inżid ma' dak li ngħad fl-aħħar ħarġa tal-Ħolqa Bejnietna fuq il-Missjoni tagħna fit-Tuniżija, u anke dwar Katanja fejn jien għamilt 6 snin. L-aħħar li konna ġewwa Goulette, qrib il-port prinċipali ta' Tunes. Jien tlaqt minn Malta fl-1 ta' Ottubru 1978. Konna fil-bidu: P.Liberat Cini, P.Pawl Sammut u jien. Ġejt lura Malta fil-kapitlu Provinċjali tal-1981. Il-preżenza tagħna kienet milqugħa ħafna. Il-ħidma tiegħi kienet l-iktar mal-komunità Taljana f'Tunes u mal-komunità tal-lingwa Ingliża: Anglophone. Il-ħidma tagħna kienet ukoll mal-komunità Taljana fil-Knisja tal-Marionisti u żjarat ta' kuljum lill-morda u l-anzjani, anke barra mill-Belt ta' Tunes, mili 'l bogħod. Kont immur inżur ġuvni bi bżonnijiet differenti wara li kien qabeż il-baħar. Ommu u missieru anzjani, kellhom iduru bih sakemm fl-aħħar kellhom jimpatrijaw ruħhom fi Franza. Imma minkejja d-diżabilità tiegħu, kien veru jimmeriviljak bil-qdusija tiegħu, u ma jgerger qatt. Xi drabi kelli wkoll immur bil-lejl, nassisti nies moribondi u nassisti funerali. Darba fost l-oħrajn, iċċelebrajt il-Quddiesa tal-funeral fil-knisja ta' *Jeanne d'Arc* u kif ħriġt u dħalt fil-karozza tiegħi, tqum maltempata li kelli nitlaq minn hemm għax kont taħt siġra tal-palm u r-riħ dejjem jiżdied u xita qliel, li t-tebut kellu jibqa' l-knisja, u biex ngħaddu mit-toroq mgħarrqin bl-ilma, kellhom jiġu tal-protezzjoni ċivili għax l-ilma kien wasal sat-twieqi. L-għada m'għandniex xi ngħidu, il-karozza ġġamjata.

Darb'oħra kont mistieden biex immur inqaddes fuq vapur Amerikan tal-gwerra. Kien Jannar u l-kesħa wkoll tagħmel tagħha. Inżilt mill-vapur u suppost kelli nsib karozza tistennieni u ma sibt lil ħadd u għalhekk wara xi ħin kelli nerġa' nitla' fuq il-vapur biex ngħidilhom li ma ġie ħadd għalija. Għal *Anglophone* kont inqaddes kull nhar ta' Ħadd fil-knisja ta' *Jeanne d'Arc* u darba wkoll għamilt il-*Home Visit*, fejn sibt li nies ilhom ma jqerru snin kbar.

Fl-1998 ġejt mibgħut Katanja, u bħala komunità konna: P.Alan Scerri, P.Charles Attard, P. Rikkardu Attard u jien. Bħala xogħol pastorali kelli li nieħu ħsieb il-knisja u mitlub mill-kappillan Smedila biex nieħu ħsieb il-katekiżmu fil-knisja tagħna. Kellna numru mhux ħażin mhux biss tfal għall-Preċett u l-Griżma, imma anke kbar b'mod speċjali xebbiet u ġuvintur li jridu jiżżewġu. Il-knisja tagħna kienet magħrufa għal ħafna saċerdoti li jiġu jqerru għandna. Wara sentejn ġejt imsejjaħ lura Malta u sentejn wara, fil-Kapitlu Provinċjali, erġajt gejt mitlub biex immur Katanja, din id-darba bħala Pirjol u miegħi kien hemm P. Bonaventura Chetcuti u P. Frans Calleja. Barra li kont Pirjol, kont nieħu ħsieb il-Hostel li fih konna nilqgħu Maltin li jiġu għal xi jiem u anke minn pajjiżi oħra. Darba anke l-Pulizija ġabulna raġel li ġabruh mit-triq u filgħodu ma deherx iktar flimkien mal-kutra li konna tajnieħ. Wara xi żmien l-Isqof tal-post bil-permess tal-Provinċjal talabni biex nibda mmur il-ħabs minorili (taż-żgħażagħ) ta' Bicocca bħala assistent spiritwali. Konna impenjati wkoll fil-grupp Neo-Katekumenali. Aħna wkoll f'xi festi u okkażjonijiet oħra, konna llaqqgħu lill-familji Maltin li jgħixu f'Katanja. Kienet issir quddiesa bil-Malti u wara nitilgħu fil-kunvent u naqsmu xi ħaġa flimkien. Konna ngħinu ħafna lill-fqar. Fis-sena 2003 kellna festa sabiħa f'għeluq il-25 sena tal-preżenza tagħna f'Katanja. Illum, il-Knisja u l-Kunvent, minħabba n-nuqqas ta' reliġjużi kemm fil-Provinċja Maltija u dik Taljana, jinsabu f'idejn l-Isqof tal-post.

P. PAWL MUSCAT
AGOSTINJAN

ISTITUT AGOSTINJAN - IS-SENA AKKADEMIKA 2017-2018

KORS GĦAL KULĦADD

L-Ereżija u l-Ortodossija sekli 1 sa 6

Nhar il-Ġimgħa, 6 ta' Ottubru 2017 fis-6.00pm sejra ssir il-Quddiesa tal-Ftuħ tas-Sena Akkademika 2017-2018 mill-Em. T. Il-Kard. P. Grech OSA. Wara l-Em. T. Grech jagħti *lecture* dwar: ***Criteria for heresy and orthodoxy in the Early Church***. Lezzjonijiet oħrajn sejrin jingħataw minn Dr Nadia Delicata PhD (Tot.) dwar: ***Pneumatology in the works of Sergei Bulgakov* (1871-1944);** minn Dr Ritienne Debono MD FRCP dwar*: Oriġene bejn qaddis u eretiku.* Revd. Kan. Dr Jonathan Farrugia dwar ***Il-Missirijiet tal-Knisja Kappadoċi u l-ereżiji ta' żmienhom*;** ir-Revdu Prof. Hector Scerri dwar: ***Atanasju ta' Lixandra kontra l-Arjaniżmu*;** ir-Revdu Prof Martin Zammit dwar: ***L-ereżija fil-ġrajja tal-Knejjes tal-Lvant Nisrani* (sekli 1 sas-6 seklu);** ir-Revdu Prof. Salvinu Caruana OSA dwar: ***Stu Wistin u l-Pelaġjaniżmu*;** Dr Pauline Dimech dwar: ***Nisa eretiċi matul il-ġrajja Nisranija (sekli 1-6)*;** Revdu Pierre Desira OSA dwar: ***Stu Wistin u d-Donatiżmu fl-Afrika ta' Fuq***; P.S.Caruana OSA dwar: ***Stu Wistin u s-Semi-Pelaġjaniżmu*.**

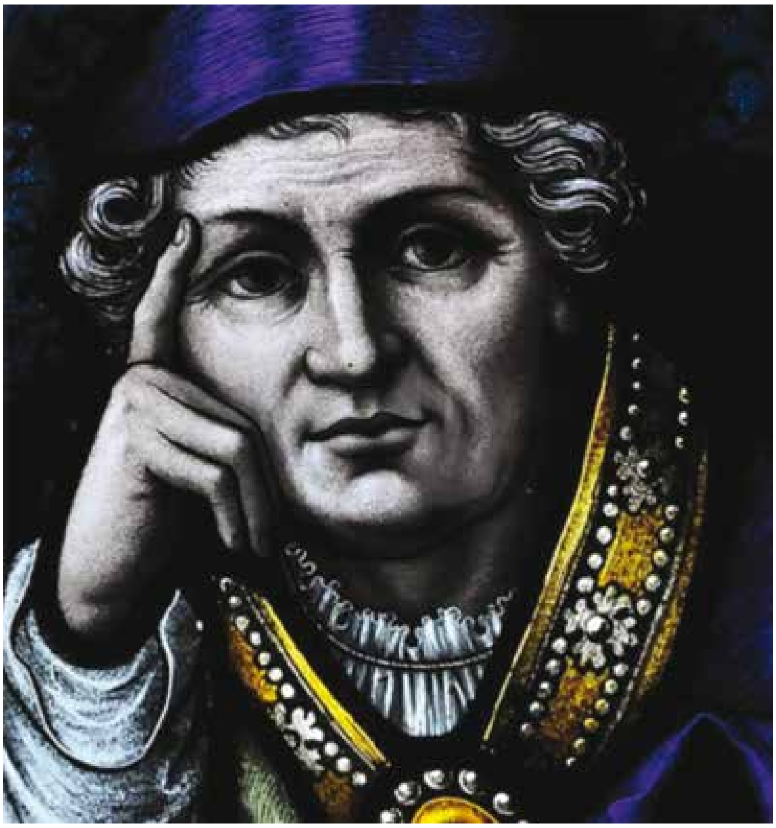

Santu Wistin

Il-*Lectio Augustini*

sensiela ta' 8 laqgħat ta' sagħtejn il-waħda, sejra tkun qari u tifsira tat-*Tagħlim Nisrani* ta' Stu Wistin. Il-lezzjonijiet jibdew nhar il-Ġimgħa, 19 ta' Jannar 2018. Nhar il-Ġimgħa, 9 ta' Marzu 2018, wara l-aħħar lezzjoni, jitqassam iċ-*Ċertifikat ta' Attendenza* u wara jkun hemm riċeviment. Il-lezzjonijiet kollha sejrin jingħataw mir-Revdu Professur Patri Salvinu Caruana OSA (Il-ktieb ta' Stu Wistin *Tagħlim Nisrani* jista' jinxtara mill-*Istitut Agostinjan* għall-prezz ta' **€10).**

It-tieni edizzjoni tas-*City of God* Seminar (2018)

ser jingħata mill-Em. T. Il-Kardinal P. Grech OSA dwar *The New Testament & the Political Powers of this* World, nhar il-Ħamis, 5 ta' Ottubru 2017 fis-6.30pm fis-sala S. Wistin fl-*Istitut Agostinjan* fil-Pietà. Imexxi l-laqgħa u d-diskussjoni r-Revd Dr Pawlu Sciberras (Fak.Teol.Univ. ta' Malta).

L-edizzjoni 21 tal-*Annual Saint Augustine Lecture* (2018)

sejra tkun taħdita mill-Prof. Theodor Dieter minn Strasbourg dwar *The presence of Augustine of Hippo's thought in Martin Luther's* Heidelberg Disputation (1518). Din tkun nhar it-Tlieta, 5 ta' Diċembru 2017 fis-7.00pm fil-*GateWay Hall E* tal-Università ta' Malta, u jmexxi s-serata il-Prof. Dr Hector Scerri. Il-Prof. Dieter jerġa' jagħti taħdita nhar il-Erbgħa, 6 ta' Diċembru 2017 fis-6.15pm fis-sala tal-*Istitut Agostinjan*, Pietà.

**P. SALVINU CARUANA
AGOSTINJAN**

LAQGĦA MAL-PIRJOL ĠENERALI

Fl-okkażjoni taż-żjara li l-Pirjol Ġenerali, Patri Alejandro Moral, għamel lill-Provinċja Agostinjana Maltija, f'din is-sena biċentinarja mit-twaqqif tal-istess Provinċja, il-lajċi Agostinjani kellhom laqgħa miegħu. Din il-laqgħa saret fis-sala tal-Kulleġġ Santu Wistin f'Tal-Pietà nhar l-Erbgħa, 17 ta' Mejju 2017.

It-tema tal-laqgħa kienet: Il-Kariżma Agostinjana u l-Lajċi. Il-laqgħa bdiet b'mument ta' talb. Wara Dr. Ritienne Debono, Delegata tal-Provinċjal għal-Lajċi Agostinjani u President tal-Kummissjoni tal-Lajċi Agostinjani, għamlet diskors ta' merħba lill-Pirjol Ġenerali. Imbagħad diversi rappreżentanti ta' diversi realtajiet tal-Provinċja, maqsumin fi tliet panels, tkellmu fuq diversi aspetti ta' kif qed jgħixu l-kariżma Agostinjana flimkien mal-Patrijiet Agostinjani.

It-tema tal-ewwel panel kienet: Interjorità u Tfittxija. Mexxa d-diskussjoni mal-lajċi is-Sur Victor Spiteri.

Dr John C. Grech, Chairperson tal-Foundation tal-Millenium Chapel, tkellem dwar proġett ġdid li qed isir fil-kumpless tal-Millenium Chapel u l-WOW. Dan huwa l-proġett ta' dak li qed jissejjaħ Meditation Garden. Huwa tkellem kif qed jara li dan il-proġett jidħol fil-kuntest tal-kariżma Agostinjana tal-interjorità u tfittxija ta' Alla.

Dr. Doris Cannataci miċ-Ċentru tal-Istudju Agostinjani u Patristiċi, tkellmet kif bit-tagħlim li jsir f'dan iċ-ċentru ħafna nies kienu mħeġġa biex jibqgħu jfittxu lil Alla.

Wieħed miż-żgħażagħ li qed jagħmel dixxerniment vokazzjonali, is-Sur Clifford Galea, tkellem dwar l-esperjenza tiegħu fil-mixja tiegħu ta' tfittxija tar-rieda ta' Alla għalih.

It-tieni panel tkellem dwar il-Komunjoni. Is-Sur Glenn Mifsud mexxa d-diskussjoni f'dan il-panel.

Is-Sinjura Doreen Attard Bayliss, ġenitur ta' student fil-Kulleġġ Santu Wistin, u membru fil-Parent Teacher Association (PTA) tal-Kulleġġ Santu Wistin, tkellmet dwar kif l-istudenti, l-istaff u l-ġenituri qegħdin ikomplu jibnu komunità edukattiva Agostinjana.

Is-Sinjura Rose Depares, parruċċana u li flimkien ma' żewġha, hija involuta ħafna fil-ħajja u fil-ħidma tal-Parroċċa Santu Wistin, il-Belt Valletta, tkellmet kif fil-parroċċa hemm ħeġġa biex jinbena sens ta' komunjoni fost il-parruċċani.

Is-Sinjorina Maryann Schembri li għal snin twal ilha midħla, u benefattriċi tal-Komunità Agostinjana f'Għawdex, tkellmet kif bħalissa qed issir restawrazzjoni sħiħa fil-kunvent biex il-komunità Agostinjana tkun tista' tilqa' aħjar lil dawk li jkunu jixtiequ għal xi żmien ta' riflessjoni, u kif huwa maħsub li bl-għajnuna ta' lajċi bħalha din il-komunità tista' tagħti dan is-servizz dejjem aħjar.

Is-Sinjura Astrid Cordina, involuta ħafna fil-ħidma pastorali li ssir fil-Kappella Santa Rita f'San Ġiljan, tkellmet kif il-komunità ta' lajċi midħla ta' din il-Kappella baqgħu jaħdmu biex ikollhom sens ta' komunjoni bejniethom imsejjes fuq l-ideal Agostinjan.

It-tema tat-tielet panel kienet: Servizz lill-Knisja. Mexxiet id-diskussjoni f'dan il-panel is-Sinjura Doreen Vassallo Grant.

Is-Sur Ray Cassar minn The Cloister Foundation tal-Kunvent tar-Rabat spjega l-għan ta' din il-Fundazzjoni. Hekk ukoll Is-Sur Mario Falzon spjega l-għan tal-Fundazzjoni Soċjo-Kulturali Augustina tal-Belt Valletta.

Is-Sinjura Ursola Inguanez, involuta ħafna fil-ħidma pastorali tal-Knisja ta' San Martin, il-Baħrija, tkellmet dwar l-esperjenza tan-nies tal-Baħrija kemm ilhom preżenti l-Patrijiet Agostinjani fil-Baħrija.

Imbagħad kien imiss lis-Sinjorina Maria Pia Pace mill-grupp Extend li qed imexxi diversi proġetti edukattivi fl-Oratorju Agostinjan ta' Ħal Tarxien. Hija tkellmet dwar fiex jikkonsistu dawn il-proġetti edukattivi.

L-aħħar kelliem kien is-Sur Alex Formosa mis-Segretarjat tal-Missjonijiet Agostinjani li għamel diversi esperjenzi missjunarji mal-Agostinjani, u tkellem dwar kif dawn l-esperjenzi ħallew marka fuqu.

Imbagħad tkellmu l-Provinċjal u l-Pirjol Ġenerali. Fl-aħħarnett is-Sinjura Tanya Spiteri, membru fil-Kummissjoni Provinċjali tal-Lajċi Agostinjani ippreżentat rigal lill-Pirjol Ġenerali f'isem il-lajċi.

Saret imbagħad bibita għal kull min kien preżenti. Hawnhekk il-lajċi kellhom iċ-ċans jiltaqgħu u jkellmu lill-Pirjol Ġenerali b'mod informali.

Kienet laqgħa sabiħa li fiha l-Pirjol Ġenerali seta' japprezza l-impenn ta'dawn il-ħafna lajċi fil-ħajja u l-ħidma Agostinjana f'Malta, f'Għawdex u barra minn pajjiżna.

P. FRANCO GRECH
AGOSTINJAN

KULLEĠĠ SANTU WISTIN

Bejn it-3 u s-7 ta' April 2017, il-Kulleġġ kellu Review Week mid-Direttorat tal-Edukazzjoni.

Fl-24 ta' April f'Jum Santu Wistin ġiet iċċelebrata quddiesa għall-Kulleġġ kollu, fil-Knisja ta' San Bastjan, Ħal Qormi. Din iċ-ċelebrazzjoni, li saret bħala parti mill-attivitajiet li qed ifakkru l-200 sena mit-twaqqif tal-Provinċja Agostinjana Maltija, kienet immexxija mill-Kardinal Prosperu, Grech osa.

Fit-28 ta' April ġiet organizzata Casual Day fil-Kulleġġ kollu u l-flus li nġabru marru bħala parti mill-proġett tal-Provinċja biex tingħata donazzjoni ta' apparat mediku għall-Isptar Mater Dei.

Fid-9 ta' Mejju ġie iċċelebrat il-Jum Marjan fis-settur Primarju. Saret ċelebrazzjoni bl-istatwa tal-Madonna ta' Fatima fil-ground tal-kulleġġ. Din iċ-ċelebrazzjoni saret fl-okkażjoni tal-100 sena mid-dehra tal-Madonna lit-tfal f'Fatima.

It-tim tal-futbol tal-Kulleġġ tagħna ipparteċipa fil-league tal-futbol bejn l-iskejjel u kiseb it-tieni post.

Fil-11 ta' Mejju ġie iċċelebrat Jum l-Omm fis-settur tal-Primarja. Saret taħdita minn Ms Marthese Cini, Senior Practitioner Family Learning Support. L-ommijiet kellhom ukoll iċ-ċans li jaħdmu l-crafts ma' wliedhom fil-klassijiet rispettivi tagħhom.

Bħala rikonoxximent fl-impenn tal-istudenti favur l-ambjent u l-kuxjenza ekoloġika,

il-Kulleġġ ġie mogħti r-rikonoxximent internazzjonali tal-green flag. L-istudenti tal-Eco skola għamlu diversi kisbiet f'diversi inizjattivi matul din is-sena.

Fit-12 ta' Mejju ġie organizzat il-Jum Marjan fis-settur Sekondarju bit-tema "M'Għandhomx Inbid." Bħala parti miċ-ċelebrazzjoni, kull klassi marret fid-Drama Hall u kellha sessjoni ta' talb, riflessjonijiet u mużika. Fil-15 ta' Mejju mbagħad saret ċelebrazzjoni għall-Kulleġġ sekondarju kollu waqt l-Assembly ta' filgħodu li matulha sar l-inkurunazzjoni tal-Madonna.

Diversi studenti ħadu sehem f'kompetizzjonijiet tal-għawm bejn skejjel diversi u rebħu diversi midalji waqt li ġew it-tieni fl-aggregate cup.

Fis-17 ta' Mejju l-Pirjol Ġenerali P. Alejandro Moral għamel żjara liż-żewġ setturi tal-Kulleġġ. Saru diskorsi ta' merħba u l-istudenti tas-Settur Primarju ippreparaw anke kanzunetta bl-Ispanjol. Il-Pirjol Ġenerali żar anke diversi spazji tat-tagħlim u fl-aħħar ingħata rigal bħala tifkira.

Bħala rikonoxximent għall-impenn tagħna f'dak li għandu x'jaqsam mal-importanza lill-isport, organizzazzjoni tal-Isports Day u impenn favur l-edukazzjoni fiżika, il-Kulleġġ ingħata r-rikonoxximent tal-Active School Flag.

Fil-31 ta' Mejju saret l-aħħar laqgħa ta' talb "Pause For God" għal din is-sena skolastika. Il-laqgħa saret fil-kunvent u l-istudenti għamlu riflessjonijiet fil-kappella tal-kunvent. Wara kien hemm bibita żgħira għal kull min attenda.

Fid-9 ta' Ġunju ġie iċċelebrat Jum il-Missier fis-settur Primarju. Saret taħdita mus-Sur Jason

Copperstone, President tal-PTA tal-Kulleġġ, fuq l-irwol tal-missier fiż-żminijiet tal-lum li kulma jmur qegħdin jinbidlu. Ta' interess kien il-mument tat-talb meta l-missirijiet refgħu lil uliedhom quddiem Ġesù Sagramentat u talbu għal xulxin.

Fit-12 ta' Ġunju ġew organizzati żewġ quddisiet fis-settur Primarju bħala ringrazzjament lil Alla f'għeluq sena skolastika oħra. Ġiet iċċelebrata quddiesa għall-istudenti mill-Year 1 sal-Year 3 u oħra għall-istudenti mill-Year 4 sal-Year 6. Ir-Rettur Fr Leslie Gatt mexxa l-konċelebrazzjoni.

Fit-13 ta' Ġunju ġiet organizzata quddiesa ta' ringrazzjament fil-Knisja ta' Fatima għas-Settur Sekondarju f'għeluq sena skolastika oħra. Mexxa l-konċelebrazzjoni r-Rettur Fr. Leslie Gatt. Waqt il-quddiesa kien hemm preżenti is-Sur James Borg Cumbo, old-boy tal-kulleġġ u rebbieħ tal-Premju Żagħżugħ Tas-Sena. Is-Sur Borg Cumbo ta l-esperjenza tiegħu fil-qasam volontarju u b'hekk kien ta' eżempju għall-istudenti kollha preżenti. Huwa ta' unur għall-Kulleġġ li nilqgħu fostna żgħażagħ li trawmu fil-valuri Nsara u Agostinjani u baqgħu jsostnuhom matul ħajjithom.

Fis-16 ta' Ġunju sar Jum il-Gradwazzjoni għall-istudenti tal-Year 11 li temmew l-istudji tagħhom fil-Kulleġġ. Ġiet ikkonċelebrata quddiesa mir-Rettur Fr Leslie Gatt u saru diskorsi minn rappreżentant tal-istaff, tal-ġenituri u rappreżentanti minn kull klassi tal-istudenti. Is-serata ngħalqet b'riċeviment tal-okkażjoni u bibita fejn matulha kull min kien

preżenti reġa' ġedded il-memorji filwaqt li saru l-awguri għar-riżultati tas-Sec.

Fil-21 ta' Ġunju saret ċelebrazzjoni tal-aħħar fis-Settur Primarju bħala attività biex tagħlaq is-sena skolastika 2016-2017.

Fit-22 ta' Ġunju sar is-seminar tal-aħħar għall-għalliema fis-Settur Primarju filwaqt li fit-28 ta' Ġunju kien imiss is-seminar tal-għeluq għall-għalliema fis-Settur Sekondarju.

Fl-1 ta' Lulju l-Grupp ta' ġenituri voluntiera tal-PTA organizza Lejla Maltija fil-grounds tal-Kulleġġ fis-Settur Sekondarju bħala fund-raising għall-kulleġġ.

PAUL ELLUL
GĦALLIEM

KUNVENT MADONNA TAL-PARIR IT-TAJJEB PACEVILLE

Fid-29 ta' April, il-Komunità tagħna iċċelebrat il-Festa titulari tal-Knisja "Madonna tal-Parir it-Tajjeb". Din is-sena fostna kellna wkoll grupp ta' Sorijiet Agostinjani li ġew jiċċelebraw ukoll fl-istes jum il-Venerabli Sr Maria Teresa Spinelli li hija l-Fundatriċi tas-Sorijiet Agostinjani. Madre Maria Teresa kienet devota kbira tal-Madonna tal-Parir it-Tajjeb. Il-Quddiesa mexxieha Patri Josef Sciberras, li huwa l-Postolatur tal-Ordni Agostinjan flimkien mal-aħwa tal-Komunità. Il-kant kien taħt it-tmexxija tas-sorijiet.

Festa ta' Santa Rita

Fl-20 ta' Mejju, giet iċċelebrata l-Festa ta› Santa Rita. Ħafna kienu d-devoti ta' din il-qaddisa li ġew għal din il-quddiesa.

Il-Kor ta' San Ġiljan ħa ħsieb biex bil-kant u l-ilħna tagħhom ikomplu jsebbħu din il-liturġija tal-festa ta' Santa Rita.

Corpus Christi

Bi tħejjija għall-Festa ta' Corpus Christi, il-Ġimgħa 16 ta' Ġunju, saret siegħa Adorazzjoni quddiem Ġesù Sagramentat.

Għal din is-siegħa kien hawn grupp ta' numru nies li ħadu gost bil-mod kif ġie mżejjen l-artal kif ukoll bil-mużika u kant.

P. MARIO ABELA
AGOSTINJAN

MILL-KUNVENT SAN MARK - RABAT

... MILL-ĦAJJA TAL-KOMUNITÀ TAGĦNA

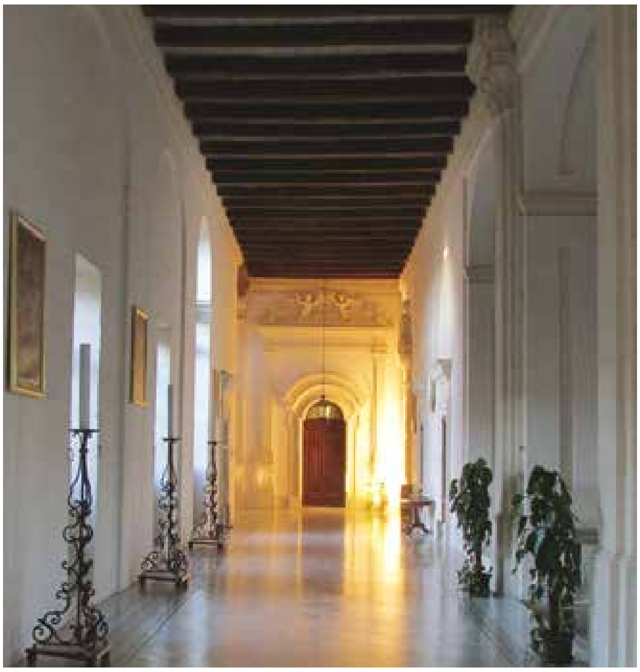

Matul dawn l-aħħar xhur, fil-Komunità Agostinjana fir-Rabat Malta komplejna ngħixu s-sejħa tagħna bħala reliġjużi Agostinjani u fejn ukoll b'qalb miftuħa nippruvaw inwieġbu għas-sejħat ta' Alla fil-ħajja tagħna, fil-ħajja tal-Provinċja u fil-ħajja tal-Knisja. Ukoll b'missjoni mħallta tal-patrijiet li ngħixu fil-Kunvent San Mark, hawn isfel ser insemmi b'mod partikolari ċertu inizjattivi pastorali li ttieħdu fejn ukoll inkomplu nservu u nwaħħdu l-kultura, iż-żgħażagħ, il-fidi, dak li sabiħ, il-lajċi eċċ. Dan ukoll f'sintonija ma' dak li jsemmi d-dokument preparatorju tas-Sinodu 2018 fuq il-fidi, żgħażagħ u vokazzjoniet, fejn isemmi li strumenti partikolari bħal mużika u espressjonijiet artistiċi oħra, huwa lingwaġġ espressiv ipprivileġġjat li jsieħeb il-mixja li fiha ż-żgħażagħ jistgħu jkomplu jikbru.

Fl-24 ta' Marzu, fir-Refettorju l-Antik kellna l-*Faculty Theology Day* organizzata flimkien mal-Fakultà tat-Teoloġija tal-Università ta' Malta. Din kienet miftuħa għall-istudenti u lecturers tal-Fakultà. Kien hemm lecture u diskussjoni li ħadu sehem Dr Tonio Borg u Dr Alfred Sant. It-tema kienet "L-Unjoni Ewropea: l-isfidi u l-opportunitajiet tad-djalogu bejn il-kulturi."

Għal din is-sena l-eżerċizzi tar-Randan li kellna kienu differenti fejn kien hemm tlett ijiem ta' riflessjoni minn Hilary Spiteri, artist u kuratur tal-arti li irrifleta fuq aspetti differenti tal-arti b'mod ta' talb permezz tal-arti. Dan kien ukoll bi preparazzjoni għall-Open-Weekend. L-aħħar jum tal-eżerċizzi, fit-30 ta' Marzu, fil-Knisja San Mark kienu preżenti grupp ta' 19-il żagħżugħ u żagħżugħa, *Johann Straus School of Music Clarinet Ensemble*, taħt id-direzzjoni ta' Mro Godfrey Mifsud, fejn daqqew siltiet tassew sbieħ bil-klarinet u ukoll b'riflessjonijiet agostinjani tlabna permezz tal-mużika u ta' siltiet profondi.

Is-Sibt 8 ta' April, wara ċ-ċelebrazzjoni ta' Ħadd il-Palm, fil-Knisja San Mark kien hemm kunċert ta' livell għoli ħafna mill-*Cappella Sanctae Catherinae*, li huwa l-uniku kor maskili (u ħafna minnhom żgħażagħ) f'Malta li jkanta *a cappella*. Kantaw *a cappella* l-*Missa Pro Defunctis* ta'

Orlande di Lassus tal-1578. Kien hemm ukoll riflessjonijiet relatati mal-Ġimgħa Mqaddsa minn kitbiet agostinjani. Apparti li kien hemm knisja mimlija bin-nies, u li kienet ta' livell għoli ħafna, kien mument spiritwali tassew profond.

Wara ċ-ċelebrazzjonijiet sbieħ tal-Ġimgħa Mqaddsa, imbagħad kien imiss l-*Open-Weekend* 28,29,30 ta' April, flimkien mal-Kumitat Organizzattiv tal-*Augustinian Cloister*. Għal din l-*Open-Weekend* żaru l-post aktar minn elf persuna u li kienu tassew impressjonati bil-kunvent u dak li jista' joffri bħala spazju ta' inkontru, flimkien mal-fatt ta' dan il-mod ta' evanġelizzazzjoni ġdida. Ħaġa tassew sabiħa kienu l-voluntiera li pparteċipaw, li kienu ftit aktar minn 70 voluntier, ħafna minnhom żgħażagħ (Maltin u wkoll barranin) li taw is-sehem tagħhom f'ħinijiet differenti biex sar

dan l-Open-Weekend. Ser inġib tliet kummenti ċkejknin ta' tlieta mill-voluntiera f'kummenti li bagħtulna wara l-esperjenza tal-Open-Weekend

"It felt like a big family". Patricia Agius Vadala

"Grazzi tal-esperjenza interessanti, kulturali u reliġjuża li għamilt magħkom". Louis Vella

"Aħna ħadna gost bħala familja li konna hemm u tajna daqqa t'id. Xtaqt li l-ħin jieqaf". John Falzon

Il-kummenti li ħallew, fil-ktieb tal-viżitaturi, dak li attendew kienu tassew sbieħ fejn inħasset it-tiżwiqa u l-inkontru bejn il-fidi u l-kultura. L-Open-Weekend, Vetustior Glorior – the *Augustinian Cloister Open-Weekend*, li kellu coverage tajjeb fil-medja, kien imżewwaq minn diversi attivitajiet, fosthom tour guides tal-post, art-exhibition, book-exhibition, photographic exhibition, kunċerti minn grupp żagħżugħ The Busker (fil-pjazza tal-Knisja), il-grupp żagħżugħ Cordia String Quartet (fil-Knisja), u wkoll miż-żagħżugħ Bernard Catania b'kunċert tal-kitarra klassika (fir-Refettorju) u wkoll kunċert fuq l-orgni minn Wayne Marshall fil-Knisja. Il-Ħadd kien hemm ukoll l-*Blood Donation Unit* fejn wieħed seta' jagħti d-demm.

Matul dawn l-aħħar xhur, apparti xi xogħlijiet ta' manutenzjoni f'diversi partijiet tal-kunvent, tkomplew ukoll xi restawr professjonali ta' għamara antika tal-kunvent, kif ukoll tal-ħerża u l-ħadid tal-bir li jinstab f'nofs il-kjostru. Ir-restawr tal-bir sar b'kollaborazzjoni mal-istudenti tal-MCAST li qegħdin fl-aħħar snin tal-istudji tagħhom f'dan il-qasam tar-restawr tal-ġebel. Dawn kienu taħt is-superviżjoni tal-għalliem tagħhom Alex Caruana. Apparti

dan, sar ir-restawr, mill-Arkivju Nazzjonali, ta' mappa partikolari tal-fortifikazzjoni tal-Mdina ta' żmien il-Franċiżi. Fuq dan l-aspett għaddej studju li jkun ippubblikat aktar tard. F'dan ir-rigward ta' studju, ser issir teżi ta' Masters fl-Università ta' Malta, minn żagħżugħa u Assistant Librarian, fuq xi aspetti tal-Librerija Provinċjali San Tumas minn Villanova. Apparti dawn, grupp ieħor ta' disa' żgħażagħ studenti fl-MCAST għamlu proġett ta' fotografija professjonali fuq xi aspetti tal-kunvent. Dawn huma inizjattivi differenti ma' żgħażagħ diversi relatati wkoll mal-kunvent, arti, kultura u fidi.

Bejn il-11 u t-12 ta' Mejju, fir-Refettorju l-Antik tal-kunvent, inżamm d-DLM Forum Annual Meeting, permezz tal-Arkivju Nazzjonali ta' Malta fil-perjodu li Malta kellha l-Presidenza tal-Kunsill tal-EU, fejn ġew ippreżentati diversi studji rigward l-arkivji u l-aspetti diġitali kemm f'Malta u f'pajjiżi oħra fl-Ewropa.

F'Mejju mbagħad kellna l-viżta kanonika tal-Pirjol Ġenerali tal-Ordni Agostinjan, P. Alejandro Moral Anton flimkien mal-Assistent P. Luis Marin de San Martin. Għall-ewwel ħamest ijiem tal-viżta kanonika kien qed jgħix fil-Kunvent tar-Rabat. It-Tlieta 16 ta' Mejju saret l-affiljazzjoni fl-Ordni Agostinjan ta' persuni lajċi. Din saret mill-Pirjol Ġenerali tal-Ordni Agostinjan fil-Knisja San Mark. Wara saret ikla tal-okkażjoni f'kuritur fuq tal-Kunvent f'atmosfera tant sabiħa. Imbagħad l-Ġimgħa 19 ta' Mejju wara li ltaqa' mal-patrijiet tal-komunità tar-Rabat filgħaxija kellu laqgħa sabiħa mal-grupp taż-żgħażagħ fir-Refettorju l-Antik. Wara mument ta' talb fil-Kappella Bellesini, komplejna fir-Refettorju l-Antik fejn kien hemm diversi mistoqsijiet tant profondi u diversi li ż-żgħażagħ staqsew u li hemm fil-qalb tagħhom, u li kemm il-Pirjol Ġenerali u l-Assistent ippruvaw jagħtu pinzellati għal dawk il-mistoqsijiet relatati mal-fidi, mal-Knisja u mal-Ordni Agostinjan.

Bejn l-Erbgħa 31 ta' Mejju u l-Ħadd 4 ta' Ġunju, kellna ż-żjara ta' P. Pablo Rojas, agostinjan, li ser ikun is-surmast tan-Novizzi Agostinjani f'Awwissu li ġej f'La Vid, Spanja. Apparti li żar Malta u sar jaf ftit aktar l-gżejjer Maltin, kien hemm diskussjoni informali u qsim ta' ideat rigward il-formazzjoni, vokazzjonijiet u żgħażagħ.

Apparti dawn l-affarijiet li jidhru hemm diversi affarijiet oħra li diversi membri jagħtu bil-ministeri tagħhom f'oqsma diversi tal-Provinċja. Il-Mulej ikompli jbierek il-qalb ta' kull membru tal-komunità.

P. DAVID CORTIS
AGOSTINJAN

MILL-KUNVENT SANTU WISTIN - VALLETTA

Żjara tal-Kardinal Grech

L-Em. T. il-Kardinal Prospero Grech OSA għoġbu jonorana bil-preżenza tiegħu għall-pranzu matul il-żjara tiegħu f'Malta għall-festa titulari ta' Missierna Santu Wistin fil-Parroċċa tal-Belt.

Żjara tal-Ġeneral tal-Ordni

Ir-Revd.mu P. Alejandro Anton Moral OSA Prijur Ġenerali tal-Ordni ta' Santu Wistin kien Malta għaż-żjara kanonika li l-Ġeneral tal-Ordni jagħmel kull tant snin lil kull Provinċja tal-Ordni. P. Alejandro qatta' iktar minn nofs iż-żmien tiegħu f'Malta fil-Kunvent S. Wistin, il-Belt Valletta. Huwa kien akkumpanjat minn P. Luiz Marín, wieħed mill-Kunsillieri tal-Ordni. Huwa ħa sehem fil-purċissjoni tal-festa titulari ta' Santu Wisin fil-Belt Valletta. Fl-istess kunvent huwa kellu laqgħa ta' 30 minuta ma' kull Reliġjuż bħala parti miż-żjara tiegħu fostna.

Xogħlijiet ta' restawr

Għal dawn l-aħħar tliet snin sar restawr intensiv fis-sular tan-nofs tal-Kunvent Santu Wistin fil-Belt. Il-Komunità snin ilu kienet qablet mal-proġett ta' restawr tas-sular tan-nofs in vista ta' għajnuniet mill-fondi tal-*EU* għall-iffinanzjar tal-proġett ta' restawr tal-faċċati tal-Kunvent, tal-mużew, kif ukoll ta' xi ambjenti oħrajn marbuta mal-proġett kollu. Tul ir-restawr sar tħaffir għal-*lift* ġewwa l-bitħa interna tal-Kunvent u ġew skoperti għadd ta' ħwejjeġ antiki, fosthom il-pedamenti tal-knisja l-qadima ta' qabel dik attwali. Skoperta tabilħaqq ewlenija kienet dik tal-ġmiel ta' affreski ta' kappella interna. Hasra tabilħaqq kienet ukoll l-iskoperta ta' ħsarat estensivi meta parti mill-kappella ġiet magħluqa b'ġebel imkaħħal direttament mal-pittura tal-ħajt sabiex il-kappella serviet għad-depożitu ta' affarijiet ta' valur tal-Kunvent u tal-knisja. Meravilja oħra li llum tista' titgawda fis-sbuħija arkitettonika kollha tagħha hu l-magħruf *maħżen* (jew *magazzino*) fejn kien, u għadu, jintrefa' d-damask kollu tal-knisja. L-ewwel fażi ta' dan ix-xogħol estensiv ta' restawr ġie miftuħ għall-pubbliku nhar is-Sibt 24 u l-Ħadd 25 ta' Ġunju.

P. SALVINU CARUANA
AGOSTINJAN

MILL-KUNVENT SANTU WISTIN - VICTORIA, GĦAWDEX

April

F'dan ix-xahar saru ċ-ċelebrazzjonijiet tal-Ġimgħa l-Kbira u tal-Għid Imqaddes li ġew iċċelebrati tajjeb bil-parteċipazzjoni kollha tal-komunità u tal-poplu li jiffrekwenta l-knisja tagħna. Matul dawn il-jiem kien hawn il-Via Sagra kull nhar ta Erbgħa u nhar ta' Ġimgħa. Kien hawn ukoll ħinijiet apposta għall-qrar tan-nies. Parti mill-attivitajiet ta' dawn iż-żminijiet, il-Komunità ħadet sehem fil-purċissjoni tad-Duluri li saret hawn fil-Victoria, li kienet immexxija mill-Eċċ. T. Mons Mario Grech, Isqof ta' Għawdex.

Bħala tħejjija tal-25 sena mill-Ordinazzjoni Saċerdotali ta' Patri Joseph Zammit, ġiet organiżżata laqgħa ta' talb fis-Santwarju tal-Madonna tal-Mellieħa.

F'dan ix-xahar ta' April, il-komunità ċċelebrat flimkien man-nies li jiffrekwentaw il-knisja tagħna, il-festa tal-konverżjoni ta' Santu Wistin, il-festa ta' San Mark, patrun tal-Provinċja u l-festa tal-Madonna tal-Parir it-Tajjeb.

Mejju

Fil-bidu ta' dan ix-xahar, sar *High Tea* fis-Sala Santa Rita biex jgħinu l-grupp tas-Segretarjat tal-Missjonijiet Agostinjani, li sejrin jagħmlu esperjenza missjunarja fil-Mosambik, l-Afrika. Is-somma li rċivew minn din l-attività kienet €1.500.

Fit-22 ta Mejju saret il-festa ta' Santa Rita li ġiet iċċelebrata bis-solennità kollha. Matul il-ġurnata n-nies ma qatgħu xejn milli jitolbu lil

Santa Rita. Il-konċelebrazzjoni tas-6.00pm ġiet immexija minn Patri Franco Grech, Agostinjan. U wara li saret il-purċissjoni kien hemm bibita fis-Sala Santa Rita. Sabiħa kienet il-parteċipazzjoni tan-nies waqt il-Purċissjoni.

Biex nagħlqu dan ix-xahar ta' Mejju, fil-Knisja tagħna iċċelebrajna l-Kwaranturi. Fl-aħħar Jum tal-Kwaranturi, wara l-quddiesa kantata tas-6.30pm kien hemm il-purċissjoni bis-Sagrament.

Ġunju

It-Tlieta 27 ta' Ġunju, il-*Victoria International Arts Festival 2017*, ippreżentaw *CARPE MUSICAM QUARTET* fil-knisja tagħna.

P. ADEODATO C. SCHEMBRI
AGOSTINJAN

IRTIR FUQ L-GĦOLJA TAŻ-ŻEBBUĠ

Fuq l-għolja sabiħa taż-Żebbuġ Għawdex, is-Soċjetà ta' San Pawl MSSP laqgħet għaxar Parijiet minn sħabna għall-irtir tas-sena matul it-tielet ġimgħa ta' Ġunju 2017.

Patri Ghirlando tal-Patrijiet ta' Ġieżu mexxa l-laqgħat b'riflessjonijiet fuq San Pawl fl-Ittra tiegħu lill-Filippini. Il-grup kompla żewwaq dawn il-mumenti b'ċelebrazzjonijiet u talb li seħħ ukoll f'postijiet pittoreski f'Għawdex bħal Hondoq ir-Rumien, il-Lunzjata, Wied il-Għasri u l-Imġarr għand is-Sorijiet Dumnikani. Il-grup ma naqasx li jżur lill-Madonna ta' Pinu fil-festa Tagħha u f'għeluq it-33 sena saċerdotali ta' P. Alan Scerri.

Proset lill-komunità tas-Soċjeta ta' San Pawl li għamlet kull ma setgħet biex il-grup ikun jistà jgawdi dawn il-mumenti opportuni. Grazzi lil kull membru li ħa sehem tar-responsabiltità, serjetà u kooperazjoni. Grazzi lil P. Ghirlando tar-riflessjonijiet li għamlilna. Jalla nkomplu nsibu l-grazzja ta' spalla ma' spalla fil-komunitajiet tagħna bħalma San Pawl sab fil-Komunità tal-Filippini.

P. PETER PAUL CACHIA
AGOSTINJAN

PARROĊĊA SANTU WISTIN - VALLETTA

Wara li jgħaddu l-festi tal-Għid fil-parroċċa tagħna ngħixu żmien ta' ċelebrazzjonijiet li jista' jkun żmien ta' tensjoni minħabba li hemm ħafna affarijiet f'xulxin iżda min-naħa l-oħra huwa barka li jiġi kollox f'daqqa għax kif ngħidu aħna...battikata waħda. Nistqarr iżda li xejn mhi faċli. Dan kollu jiġi fiż-żmien li fih ikun għaddej ukoll it-tberik tad-djar, li fil-Belt; għalkemm m'għandekx popolazzjoni kbira fin-numru, għandek diversi anzjani. Fil-parroċċa tagħna biss għandek madwar 600 household (lanqas tirrealizza li jkun hemm daqshekk djar xi żżur) u ħafna minnhom b'numri esaġerati ta' turġien li xi kultant jien stess nitħassar lil dawn l-anzjani li minħabba t-turġien jissakkru fi djarhom. Fi żmien l-Għid kellna wkoll il-grupp taż-żgħażagħ li tella' r-rock opera Jesus Christ Superstar fejn ħarġu bl-unuri.

L-ewwel ċelebrazzjoni li kellna din is-sena kienet iċ-ċelebrazzjoni tal-Ewwel Tqarbina. Din is-sena konna mżejnin b'tużżana tfal li b'entużjażmu kbir ippreparaw ruħhom għal din l-okkażjoni. Din is-sena flok kantaw innu popolari fl-aħħar għamilna diska oriġinali fejn id-diska titkellem fuq tifla li tmur quddiem Ġesù Sagramentat u tgħidlu li ma tridx tarah imdejjaq u allura iddeċidiet li tibda tmur iżżuru kuljum u kull darba li tmur toffrilu l-qalb ċkejkna tagħha biex fiha jkun jista' jistrieħ. Kienet ċelebrazzjoni ħelwa u kulħadd ħareġ kuntent. Il-Preċett ifisser numru ta' laqgħat mal-ġenituri, rehearsals għat-tfal u rqaqat oħra. Grazzi għas-Sinjuri Elizabeth Aquilina u Karen Chircop dawn it-tfal ġew ippreparati sew u huwa ta' sodisfazzjon kbir għalija li tara diversi minn dawn it-tfal li baqgħu jattendu l-quddiesa.

Wara waslet fuqna malajr il-festa. Waqt li kienu għaddejjin il-preparamenti għall-Ewwel Tqarbina kellna wkoll it-tiżjin tiela' fuq barra u fuq ġewwa. Dan minbarra permessi, insurance, karti li trid tiġbor eċċ. Festa fiha battikata kbira. Il-festa waslet fuqna malajr u personalment

inħossni sodisfatt li kollox mar sewwa ħafna. Kull sena wara li tgħaddi l-festa, issir laqgħa mal-entitajiet li jieħdu sehem fil-festa. Din is-sena ħarisna lura bi tbissima u b'entużjażmu. Dan minħabba s-suċċess li ksibna flimkien. Naħseb l-ewwel suċċess li nħossu li għamilna kien li qabel ma wasalna għall-festa kellna mumenti fejn iltqajna u tkellimna mal-kumitati tal-festi l-oħra fil-Belt u allura ġew iċċarati ħafna punti u barra minn hekk ħadna b'idejn xulxin u bdejna ħidma flimkien. Bdejna għalhekk fuq pass tajjeb u pożittiv. Din is-sena wkoll poġġejna bilqiegħda flimkien mal-gruppi li jgħinuna fl-armar kif ukoll ma' kumitati tal-baned li jieħdu sehem sabiex tkellimna fuq xi nuqqasijiet li naraw u rajna kif nistgħu nsaħħu l-għajnuna li nagħtu lil xulxin. Pass ieħor importanti kien li l-grupp taż-żgħażagħ li jieħdu ħsieb l-armar issaħħaħ u qassam aħjar l-armar. Dan kollu huwa l-bażi li meta tissudah tkun tista' tibni fuqu. Għalhekk it-toroq tal-parroċċa ġew armati u tista' tgħid li sal-Ewwel Jum tat-Tridu kellna diġà l-parti l-kbira tal-armar f'postu. It-temp iffavoriena mhux ħażin ukoll. Kellna diversi intoppi fejn jidħlu Valletta 18 u l-Presidenza ta' Malta... mhux tant minnhom infushom imma minħabba safety speċjalment meta jkun hawn xi kbarat. Biss biss fl-aħħar ġimagħtejn, il-pjan għall-ħruq tan-nar tal-art inbidel xi tliet darbiet. Dan ifisser kull darba tibdil ta' karti, timla mill-ġdid applikazzjonijiet, laqgħat l-għassa għax postijiet differenti jitolbu barriers u safety differenti u laqgħat man-nies responsabbli min-nar li filli kellhom it-toqob imħaffrin u filli riedu jaraw isibux blokok tal-konkos biex iwaqqfu n-nar. Dan li qed ngħid fuq in-nar tal-art biss... immaġinaw id-diversi affarijiet li kien hemm u ċ-ċaqliq marbut

magħhom. Wasalna xorta waħda b'ħafna paċenzja u b'kooperazzjoni kbira min-naħa tal-pulizija u l-Kunsill Lokali. Fil-ġranet tal-festa kellna attendenza sabiħa. Is-Sibt filgħaxija l-quddiesa Prelatizja mmexxija mill-Pirjol Ġenerali kienet suċċess kbir. Il-mużika kienet sabiħa immens u ta' livell verament għoli. Barra minn hekk il-paniġierku minsuġ minn P.Martin Mamo, Kapuċċin, kien sabiħ ħafna u l-Ġeneral baqa' impressjonat li ġibna traduttur u li kellna kamra armata apposta għaliha bi ħġieġ sound proof sabiex tagħmel it-traduzzjoni ġo fiha u huma jisimgħuha f'settijiet tal-headphones li tajniehom. Iżda l-akbar suċċess żgur kienet il-purċissjoni filgħodu. Naħseb kull min ġie għall-purċissjoni, kulħadd kien l-istess kelma "kappillan, żommha filgħodu!". Xtaqt ngħid grazzi lil dawk li attendew u kienu magħna u anke lil dawk li bagħtuli email jew messaġġ jew ċemplu biex jawgurawlna.

Waqt li għaddejja l-festa għandek numru ta' nies devoti ta' Santa Rita ġejjin u sejrin, min għas-santi, min biex titlob magħhom, min biex titlob għalihom, ħafna nies għall-qrar, min għall-preżentazzjoni tat-tfal, min biex tberiklu warda u ħafna raġunijiet oħra. Il-jum ta' Santa Rita kien verament sabiħ. Minn filgħodu kellna l-knisja mimlija bin-nies jitolbu quddiem Santa Rita. Il-quddiesa tad-9.30am li kienet għall-anzjani u l-morda kienet ippakkjata tant li kellna ntellgħu in-nies bis-siġġijiet fuq l-artal. Il-quddies kollu kien mimli u filgħaxija kellna litteralment baħar ta' nies mexjin wara Santa Rita.

B'dan kollu għaddej, kellna wkoll il-preparazzjoni tat-tfal li ser jirċievu s-Sagrament tal-Griżma tal-Isqof. Ovvjament ma naqsux laqgħat mal-ġenituri kif ukoll reheasals fuq il-post. Il-Griżma aħna niċċelebrawha flimkien mal-parroċċi l-oħra tal-Belt fil-Konkattidral ta' San Ġwann. Peress li tħabbret l-elezzjoni u kellha tkun propju fil-jum tas-Solennità ta' Pentekoste, iddeċidejna li nċaqilqu l-Griżma b'jumejn għall-Ġimgħa 2 ta' Ġunju fejn kellna 16-il tifel u tifla jirċievu dan is-sagrament.

Mill-ewwel jibda wkoll iż-żarmar u l-istivar tal-armar eċċ. Xahar impenjattiv u mingħajr brejkijiet imma meta jgħaddi kollox is-sodisfazzjon huwa kbir ħafna. Issa li beda s-Sajf il-Parroċċa tikkwieta xi ftit anke minħabba li ħafna joħorġu għall-villeġġjatura għand it-tfal. Xorta waħda huwa żmien ta' attivitajiet għall-anzjani sabiex noħorġuhom ftit minn djarhom fejn xi ġurnata Għawdex ma tonqosx. Għandna wkoll l-*open-weekend* tal-Kunvent. Ikun hemm attivitajiet għall-familja bħala fundraising għall-festa. Dan is-Sajf ser norganizzaw ukoll

Summer School għat-tfal li jixtiequ jsiru jafu dwar il-Belt b'mod aħjar. Ikollna live-in tal-abbatini, live-in għall-grupp taż-żgħażagħ li għalkemm żgħir iżda jagħtu ħafna sehem fil-parroċċa. Matul is-Sajf issir ukoll ħidma volontarja minn xi parruċċani f'xi homes jew postijiet għal nies bi bżonnijiet speċjali. Dan ovvjament barra l-ħidma tas-soltu. Din is-sena *looking forward* sabiex fimkien nilqgħu x-xbieha l-ġdida ta' Santu Wistin aħna u nitolbuh ikompli jidħol għalina ħalli nibqgħu b'saħħitna u nkomplu nagħtu l-mija fil-mija tagħna sabiex din il-parroċċa tagħna tkun ħajja u mimlija entużjażmu.

P. DEO DEBONO
AGOSTINJAN / KAPPILLAN

MILL-KUNVENT TA' SAN NIKOLA – ĦAL TARXIEN

L-GĦAQDA EXTEND

Tliet xhur mimlija daqs bajda! Hekk kienu dawn l-aħħar xhur għall-għaqda *Extend*. F'April għalaqna l-proġett *Pass Pass 2017*. Wara għadd ta' xhur mimlija attivitajiet u lezzjonijiet, it-tfal u l-voluntiera għalqu din is-sena permezz ta' festin żgħir. Il-ħames voluntiera li taw sehemhom f'*Pass Pass* ħadmu flimkien biex għenu akkademikament għaxart itfal.

Tul dawn l-aħħar xhur tkomplew ukoll diversi preparamenti marbuta mal-ġurnata li se tiġi organizzata għaż-żgħażagħ. Dawn il-preparamenti qegħdin isiru mill-voluntiera tal-proġett *Tarġa Tarġa*. Din l-attività, li se ssir fit-8 ta' Lulju, se tkun miftuħa għaż-żgħażagħ ta' Malta kollha. L-isem magħżul għal din il-ġurnata mimlija attivitajiet huwa *Refresh.*

F'Jum l-Omm il-voluntiera ta' *Extend* ħadmu biex tellgħu *cake sale* bl-għan li jiġbru fondi sabiex il-proġetti tal-għaqda *Extend* ikunu jistgħu jibqgħu għaddejjin. Nixtiequ nirringrazzjaw lil kull min xtara xi kejkijiet jew ta xi donazzjoni.

Fil-festa ta' Santa Rita, għat-tielet sena, il-voluntiera ta' *Sajf mal-Hbieb* organizzaw logħob għat-tfal tad-duttrina ta' Ħal Tarxien. Saru l-preparamenti għall-proġett *Sajf mal-Hbieb* 2017.

Jekk tixtieq taqra iktar dwar il-proġett ta' din l-għaqda volontarja, tista' ssibna fuq Facebook. Il-paġna tagħna hija *Extend*.

GABRIEL PULLICINO

MID-DJARJU TAL-PROVINĊJA

SEMINAR PROVINĊJALI – MIXJA TA' DIXXERNIMENT FLIMKIEN - PIETÀ

MID-DJARJU TAL-PROVINĊJA
KUNVENT SAN MARK – RABAT – OPEN WEEKEND.

Ritratti tal-open weekend fir-Rabat: P. Terence Spiteri, Esther Cortis u James Pizzuto

MID-DJARJU TAL-PROVINĊJA

ŻJARA KANONIKA TAL-PIRJOL ĠENERALI P. ALEJANDRO ANTON MORAL FIL-PROVINĊJA.

MID-DJARJU TAL-PROVINĊJA
FESTA TA' SANTU WISTIN - VALLETTA

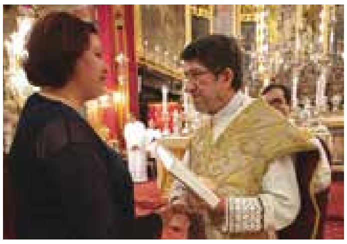

MID-DJARJU TAL-PROVINĊJA
FESTA TA' SANTA RITA - VALLETTA

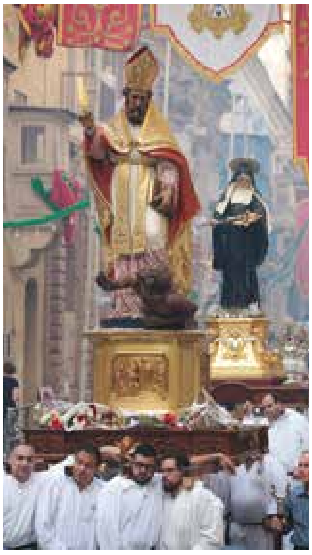

MID-DJARJU TAL-PROVINĊJA
IRTIR ANNWALI – L-EWWEL GRUPP - GĦAWDEX

MID-DJARJU TAL-PROVINĊJA
KUNVENT SANTU WISTIN VALLETTA - OPEN WEEKEND

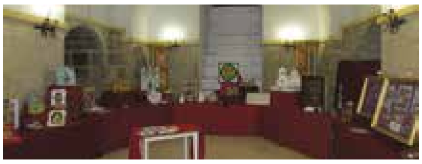
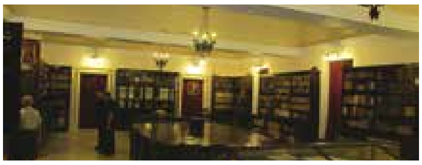

MID-DJARJU TAL-PROVINĊJA
SEMINAR PROVINĊJALI - INSAĦĦU R-RELAZZJONIJIET TA' BEJNIETNA... GĦAŻLIET ĠODDA

MID-DJARJU TAL-PROVINĊJA
FESTA LAJĊI AGOSTINJANI - INĦARSU 'L QUDDIEM

MID-DJARJU TAL-PROVINĊJA
MISSJONI MOSAMBIK 2017 - GĦOTJA TAS-SALIB LIL SEBA' ŻGĦAŻAGĦ

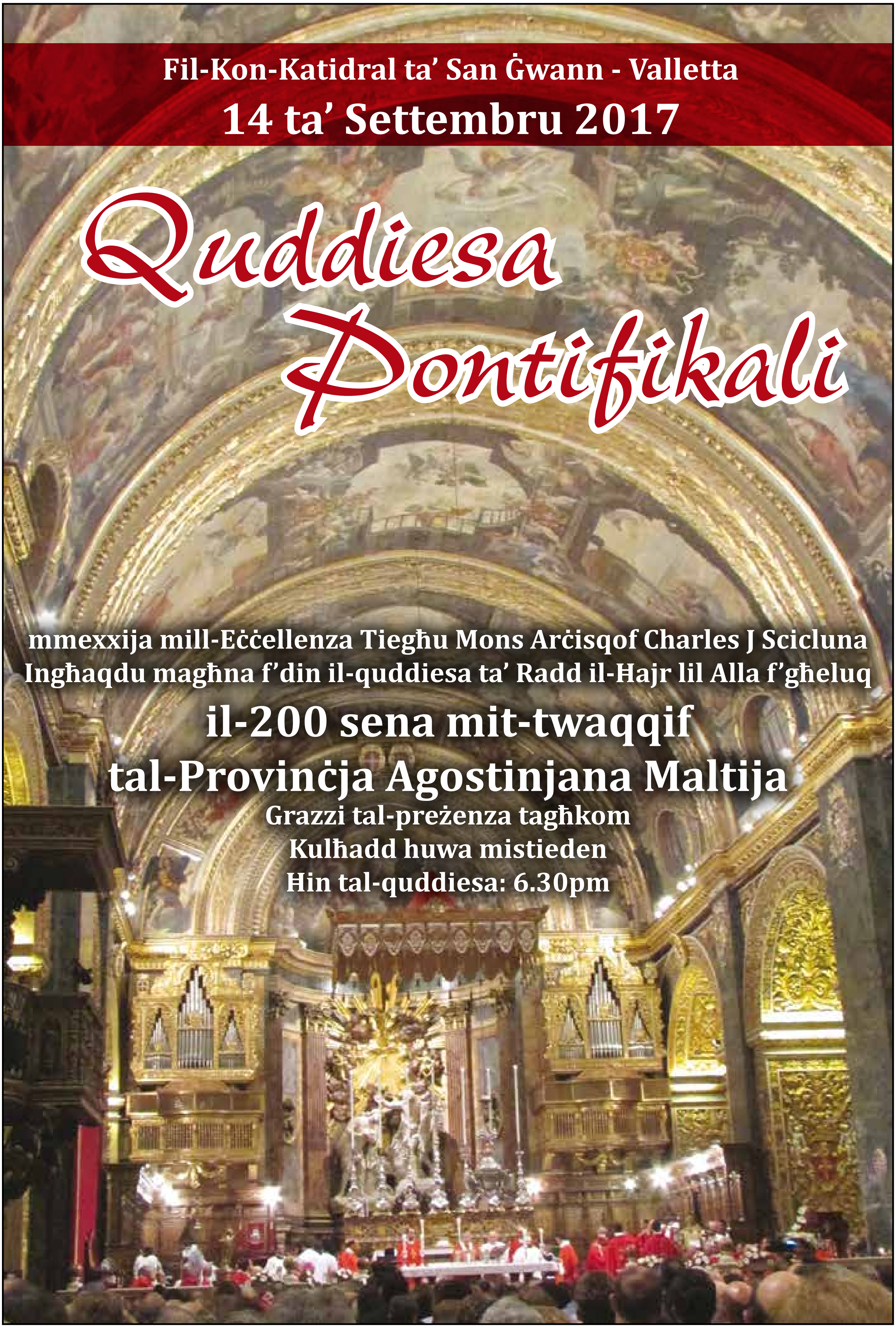
Fil-Kon-Katidral ta' San Ġwann - Valletta
14 ta' Settembru 2017
Quddiesa Pontifikali
mmexxija mill-Eċċellenza Tiegħu Mons Arċisqof Charles J Scicluna
Ingħaqdu magħna f'din il-quddiesa ta' Radd il-Ħajr lil Alla f'għeluq
il-200 sena mit-twaqqif
tal-Provinċja Agostinjana Maltija
Grazzi tal-preżenza tagħkom
Kulħadd huwa mistieden
Hin tal-quddiesa: 6.30pm

“Miracles are not
contrary to nature,
but only contrary to what
we know about nature”

Saint Augustine

ĦOLQA BEJNIETNA

Segreterija Provinċjali,
Kunvent San Mark,
Triq Santu Wistin, Rabat RBT 1117, Malta

www.agostinjani.org